

N O V Y P O P U L A R

PUNK MÁ 50

VLADIMÍR GODÁR

DANIEL
HEVIER

KORBEN
DALLAS

PRINCE

R.E.M.

GORILLAZ

ALBUM NA STIAHNUTIE

ZAMBOŠI
SKRYŠ

ZVUKOVÁ KARTA — ARTURIA MINIFUSE 2 OTG

KOMPAKTNÝ ŠTÚDIOVÝ SUBWOOFER — IK MULTIMEDIA ILOUD SUB

SET — UZAVRETÉ BLUETOOTH SLÚCHADLÁ HDR 275 TV + VYSIELAČ BTA1 — SENNHEISER RS 275 TV

ARTURIA

_The sound explorers

_KeyLab Essential mk3

Univerzálny MIDI kontrolér

Odstráňte všetky bariéry medzi vami, vašou DAW a dokonalým zvukom. Pokročilý klávesový kontrolér KeyLab Essential mk3 dvíha na novú úroveň integráciu s DAW, ovládanie softvérových nástrojov a dizajn zameraný na pracovný postup.

Oblúbené 49 & 61-klávesové MIDI kontroléry sú teraz obmedzene dostupné v špeciálnych farebných vyhotoveniach **Rose Quartz** a **Aquamarine**.

TM SOUND

Výhradný dovozca pre
Českú a Slovenskú republiku:

TM Sound, Bytčianska 122, 010 03 Žilina, tel.: +421 905 170 297
e-mail: sales@tmsound.sk, web: www.arturia.cz

NO FUTURE? POLSTOROČIE PUNKU

Kým v Londýne bol punk módnou učesaný cez butik Vivienne Westwood, v New Yorku v roku 1976 to bolo viac o autenticknej chudobe. Roztrhané džínsy, obyčajné biele tričky, kožené bundy (tzv. perfecto) a tenisky Keds alebo Converse. Aj účesy boli iné. Krátke, rozstrapatené vlasy symbolizovali odpor voči dlhovlasým bezstarostným hippies. V New Yorku nebol punk o politických heslách, ale o individuálnom prejave v rozpadajúcom sa meste. Bol to umelecký projekt prežitia. Umelci ako Patti Smith povzniesli punk na vyšší stupeň a prepojili mladých intelektuálov s chudobnou mládežou. Tu vzniklo aj úzke prepojenie výtvarného umenia s týmto hnutím. Umelci ako Basquiat či Keith Haring povýšili pouličné umenie graffiti na ozajstné umenie. Dokázali punkový hnev a chaos preniesť na plátno a dostať ho do najprestížnejších galérií sveta. Ak bol punk v hudbe o troch akordoch, vo výtvarnom umení bol o jednom tahu sprejom.

V bývalom Československu, mal punk špecifickú príchuť. Bol to akt odporu proti komunistickému režimu. Kapely ako Zóna A, Slobodná Európa na Slovensku alebo Visací zámek, FPB či Psí vojáci v Česku, museli často čeliť perzekúcií zo strany štB, zákazu koncer-

PATTI SMITH

toovania, nútenému strihaniu vlasov, či dokonca fyzickým útokom zo strany polície, vtedy pod názvom Verejná bezpečnosť. Punk tu bol synonymom slobody.

Hoci punk ako čistá subkultúra v pôvodnej forme ustúpil komercii, jeho skutočný odkaz nezmizol. Transformoval sa do hardcoru, post-punku či grungeu, no najmä zostal v postojoch ľudí. Tie povestné žiletky, o ktorých spieval Filip Topol, totiž nie sú len módnym doplnkom na krku. Sú symbolom vnútornej potreby slobody, ktorá v človeku zostáva bez ohľadu na režim alebo módné trendy. Punk nás naučil, že aj keď nám svet hovorí NO FUTURE, budúcnosť si môžeme vytvoriť sami – s tromi akordmi a odvahou povedať pravdu.

Ján Graus

Ročník XIX., číslo 1

Vyšlo 27. februára 2026

Nasledujúce číslo vyjde najskôr 15. mája 2026

Šéfredaktor: Martin Chrobák, novy@popular.sk

Do čísla 1/2026 prispeli: Peter Cagán, Juraj Gonšor, Ján Graus, Andrej Haverda, Daniel Hevier, Daniel Hevier ml., Martin Chrobák, Marcel Juck, Marek Kučera, Igor Rymarenko, Boris Sodoma ml., Ružena Šípková, Rado Tihlárík, Jakub Tvrđík, Dorota Zervanová

Grafika, sadzba, prepress: Waldo Švábenský

Fotografi: Radoslav Gadoczi, Zdenko Hanout, Daša Šimeková, Mária Mühl

Jazyková korektúra: Martin Chrobák, Martina Flajsová

Na titulke: Gorillaz

Výtvarník: Jamie Hewlett

zdroj: WMG / Warner CZ

Album na stiahnutie:

ŽAMBOŠI – Skryš (Vlastný náklad, 2025)

CD pre predplatiteľov: Rôzne tituly od Indies

Scope, Slnko Records, Supraphon

Inzercia: novy@popular.sk +421 (0)911 618 181

Sídlo vydavateľstva a adresa redakcie:

Nový Populár, L. Fullu 60, 841 05 Bratislava

Vydáva: Ing. arch. Jozef Chrobák

IČO: 40101410

Registrácia: MK SR č. 3712/09

Vychádza: 5x ročne

Distribuuje: Mediaprint Kapa

Tlač: Alfa print, s.r.o., Martin

Objednávky:

www.popular.sk/objednavkovy-formular

e-mailom: novy@popular.sk,

Telefonicky/SMS: 0911 618 181 alebo písomne

na adresu redakcie

Cena jedného výtlačku v stánku:

3,90 € s albumom na stiahnutie.

Cena ročného predplatného:

23 € s CD prílohou, 19 € bez CD

Posielame aj do ČR + poštovné

4 ----- R.E.M. (KNIHA)

RECENZIA A UKÁŽKA

6 ----- NAJHRANEJŠIE ALBUMY

13 ----- JA A PESNIČKOVÉ TEXTY

DANIEL HEVIER

14 ----- SUBMARINE PICKUPS

16 ----- DEMOVNICA

17 ----- BORIS BAČÍK

22 ----- ROCK V MÚZEU

25 ----- EFEKTY OPFXS

26 ----- ZAHRANIČNÉ RECENZIE

30 ----- ZAZ

32 ----- VLADIMÍR GODÁR

36 ----- GORILLAZ

38 ----- 50 ROKOV PUNKU

42 ----- PRINCE 1. ČASŤ

46 ----- KORBEN DALLAS

49 ----- RECENZIE DOMÁCE

52 ----- SENNHEISER RS 275 TV

54 ----- IK MULTIMEDIA ILOUD SUB

56 ----- ARTURIA MINIFUSE 2 DTG

58 ----- CD/LP SHOP

ALBUM NA STIAHNUTIE

u. fond
na podporu
umenia

Žiadosť o podporu FPU bola zaregistrovaná, prebieha proces posúdenia.

UKÁŽKA Z KNIHY
R.E.M.
KAPELA, KTORÁ
NECHCELA BYŤ SLÁVNA

Album *Automatic for the People* vyšiel začiatkom októbra 1992. Vznikol rovnakým nenáhlivým, pohodovým spôsobom ako jeho predchodca. Začal sa nezáväznými spoločnými písaniami v skúšobni kapely, pokračoval nahrávaním na etapy v mestách, ktoré mali hudobníci radi alebo ktoré chceli preskúmať. Celý proces sa niesol v kolegiálnej a nesmierne plodnej atmosfére spolupráce. V určitom zmysle utopickej. O to ľahšie vznikali skladby s témou smútku narastajúceho okolo nich a v nepokojnej duši ich speváka. „*It's these little things, they can pull you under,*“ sú to tie maličkosti, ktoré ťa môžu stiahnuť dole, upozorňoval v jednej piesni. Veľmi veľa maličkostí a veľmi veľa nie až takých maličkostí. Keď ste obklopení sklúčenosťou, chorobou a smrťou, zostáva iba jedno: „*Live your life filled with joy and wonder,*“ naplňte svoj život šťastím a úžasom. Ich hudba z roku 1992 prekyovala oboma.

Tvorivé stretnutia v skúšobni na Clayton Street sa začali v prvej polovici januára 1992, takmer dva roky po spustení projektu *Out of Time*. Tentoraz sršali ešte väčším množstvom nápadov, prichádzali s desiatkami motívov a v polovici februára ich začali premieňať v štúdiách Johna Keanea na demonahrávky. Tak ako na predchádzajúcich albumoch urobili hudobníci všetko pre to, aby sa vyhli tradičným hudobným nástrojom. Peter sa venoval mandolíne, buzuki a iným exotickým strunovým inštrumentom, zatiaľ čo Mike pracoval s organom a ďalšími klávesami a Bill hral na basgitaru a akustickej gitare. Ak Peter práve nehral na jeden zo svojich nových nástrojov, používal gitaru s otvoreným

strunovým inštrumentom, zatiaľ čo Mike pracoval s organom a ďalšími klávesami a Bill hral na basgitaru a akustickej gitare. Ak Peter práve nehral na jeden zo svojich nových nástrojov, používal gitaru s otvoreným

ARTURIA ASTROLAB 37

Najnovší prírastok do rodiny AstroLab má teraz kompaktné rozmery a 37-klávesovú slim klaviatúru s aftertouch, vokodérom a výkonnými kreatívnymi nástrojmi. AstroLab 37 sa prispôbii každému priestoru, jeho konštrukcia je prispôbená na ľahké prenášanie a ponúka možnosť hrať zvuky VST pluginu na pódiu bez použitia notebooku. Obsahuje viac ako 44 nástrojov a 1800 presetov, ktoré možno rozšíriť prostredníctvom softvérových nástrojov Analog Lab, V Collection a Pigments. Rozsiahla konektivita zahŕňa MIDI I/O, USB-C, USB-A host, symetrický stereo výstup a slúchadlový výstup, symetrický mono vstup pre mikrofón/linku a vstup pre pedál. Softvérový ekosystém zahŕňa Analog Lab Pro a AstroLab Connect pre prispôbenie presetov a správu zvuku v mobilných zariadeniach.

ARTURIA MINIFUSE 2 OTG

Verzia OTG kompaktnej zvukovej karty MiniFuse 2 umožňuje súčasné používanie mobilného zariadenia a počítača. Je navrhnutá pre vysielanie naživo, smerovanie v reálnom čase a mobilné zapojenia. Ponúka jednoduché nahrávanie so zvukom štúdiovej kvality, hladkým pracovným postupom a slobodou plynulého prepínania medzi telefónom, tabletom a počítačom. Je vhodná pre streamerov, podcasterov, tvorcov obsahu, hudobníkov a nahrávačov v teréne. Vysielajte naživo so zvukom ako zo štúdia cez telefón, tablet alebo počítač pomocou prenosného rozhrania s dvomi USB portmi, ktoré prepojiť všetky vaše zariadenia bez zbytočného káblovania. Dvojitý USB/OTG

pripojenie, funkcia Loopback a prémiový softvérový balík znamenajú nulové komplikácie a štúdiový zvuk nech ste kdekoľvek.

ARTURIA PIGMENTS 7

Nový Pigments je komplexný softvérový syntetizátor pre moderných producentov, ktorý kombinuje šesť špičkových syntetických engineov, jednoduchú moduláciu drag-and-drop, prémiové efekty, generatívne sekvencovanie a živé, farebne označené rozhranie, ktoré reaguje na hru. Bolo pridané zobrazenie Play reagujúce na zvuk, tiež bol rozšírený počet filtrov na 19 typov, 68 režimov, a počet štúdiových efektov na 20.

R.E.M.

KAPELA, KTORÁ NECHCELA BYŤ SLÁVNA

PETER AMES CARLIN
N PRESS S.R.O., 2025

Pred Vianocami mi kuriér priniesol predčasny darček. Z vydavateľstva N Press som dostal na recenzovanie objemnú knihu o kapele, ktorú som mal kedysi veľmi rád. Knihu, ktorú nemôžete prehládnuť v regáloch kníhkupectiev. Jej jasne oranžová obálka a objem (kniha má 438 strán) je medzi životopismi slávnych skrátka neprehliadnuteľná. Toto pokojné obdobie bolo priam predurčené zahryznúť sa do jej stránok.

Carlin napísal príbeh kapely, ktorá spočiatku, ako hovorí podtitul, nechcela byť slávna. Stretnutie štyroch chalanov z juhu Spojených štátov koncom 70. rokov minulého storočia bolo vcelku náhodné, ako to už u chlapcov v tínedžerskom veku býva. Spojila ich láska k hudbe, spoločný pohľad na ňu a túžba hrať pre ľudí. Autor podrobne sleduje štvoricu, podáva nám obraz o ich rodinách, názoroch, miestach, hudbe a konečnej sláve a bohatstve. Vychádza pri tom zo záznamov nespočetných rozhovorov, článkov a spomienok ich súčasníkov, čím kniha získala na autentičnosti. Dáva do súvislosti vtedajšie politicko-

-ekonomické pomery s názormi mladých hudobníkov, ich profilovanie a svetónázor. Postupne v 49. kapitolách prechádzame mnohými koncertmi medzi vysokoškolskými v Athens, kde sa kapela zrodila a kde jej členovia na triedačku žijú dodnes, až po ich život na rockovom odpočinku. Je skvelé, ako autor zachytáva život tejto komunity, sleduje hudbu, ktorá vtedy vznikala, hudobníkov, ktorí tvorili históriu nezávislej americkej scény. Zoznámia nás aj s úspechmi ďalšej athenskej kapely, B52, ktorá prerazila do rebríčkov a stala sa miestnou celebritou. Sleduje R.E.M. od ich celkom prvého koncertu 5. apríla 1980 v Athens, v odsvätenom kostole St. Mary's, cez nahrávanie všetkých albumov, až po posledný koncert 18. novembra 2008 v Mexiku a vydanie poslednej platne *Collapse into Now* zo 7. marca 2011. Text je skvelý a niekedy pri čítaní vnímate udalosti tak, ako keby ste ich zažili aj vy.

Pre milovníkov R.E.M. je táto kniha nepostrádateľným materiálom. No nie len pre nich. Tým, že vcelku prehľadne a zrozumiteľne opisuje aj vtedajšie nálady, politickú atmosféru reganovskej Ameriky, ktorá sa veľmi nelíši od tej dnešnej, je aj pre mladších čitateľov cenným zdrojom postojov, morálky a účinného vzdoru. Nemožno povedať, že by R.E.M. bola politicky angažovaná kapela, alebo nie programovo, ale ich postoje k slobode, a vzhľadom k orientácii Michaela Stipea aj jasný postoj ku queer komunite je aj teraz tak aktuálny, ako pred 30 rokmi. Z knihy sa dozvieme aj to, že hudba v mnohom pomohla pri demokratizácii vtedajšej Ameriky, a to je aj pre súčasnosť veľmi cenný poznatok.

K čitateľskému zážitku prispel aj dobrý a citlivý preklad Marty Maňákovej a skvelá redakčná práca Petra Bálika a Lenky Kunovej, ktorí citlivo nechali citácie textov v angličtine. Ku koncu knihy je aj obrazová príloha a siahodlhý zoznam odkazov na citácie. Jediné, čo mne trochu chýba, je sumárna diskografia.

Ján Graus

ladením, vďaka čomu sa mu lepšie darilo nachádzať zvláštne akordové štruktúry a nečakané postupy.

Ich schopnosť spolupráce, skladania nesúrodých dielikov do jednotného celku alebo vzájomného vylepšovania piesní, prekračovala medze čistého vedomia. Keď Peter nahrával akustickú gitaru pre jednu skladbu, poznal, že mikrofón je nastavený tak citlivo, že sa pokúsi nedýchať. Michael, ktorý už mal rozpracovaný text o smrteľnosti, si poznamenal, že Peter mu práve poskytol dokonalý názov piesne. Inokedy Bill Lavou rukou chytil na gitare akord C, náhodou sa posunul prstami o dva pražce vyššie, keď sa natahoval po niečo, čo mu spadlo na zem, a zvuk toho prechodu, keď sa C dur posunul do otvoreného D a potom zase nadol, mu zazvonil v ušiach. Peter už našiel akordy refrénu novej piesne a Bill práve dodal akordy do slohy, a to dokonca v správnej tónine.

Skúšky sa v prvej polovici marca presunuli do štúdií producenta Daniela Lanoisa v New Orleans, potom sa zase na väčšinu apríla vrátili do Bearsville v New Yorku, jedného z ich najobľúbenejších nahrávacích štúdií. Vzali si týždeň voľna a potom sa presunuli do štúdií Criteria v Miami, kde nahrali svoje klasické albumy Aretha Franklin, Derek & The Dominos, The Allman Brothers Band aj Bee Gees. Členov R.E.M. nezaujímali ozveny iných umelcov, išlo im skôr o jedinečný zvuk, ktorý hľadali pre seba. Očividne sa ešte len formoval, keď ich z New Yorku prišla navštíviť manažérka Warner A & R (divízia „umelci a repertoár“) Karin Berg. Neohúrilo ju to, čo počula. Zavolala Lennymu Waronkerovi do Burbanku, aby mu podala správu,

pokračovanie na strane 19

Foto © zdroj: Peter Ames Carlin - R.E.M. - Kapela, ktorá nechcela byť slávna (N Press, 2025)

NAJPOČŮVANEJŠIE ALBUMY 2025

V rubrike najpočúvanejších pokračujem miernou obmenou. Začiatkom roka som sa pozrel na albumy, ktoré celoročne atakovali vysoké priečky rebríčku SK ALBUMS – TOP 100. Svet najpočúvanejších aj v roku 2025 tvorili albumy, tak prečo im nedať priestor?

Aj v dobe krátkych videí sociálnych sietí (TT, IG, YTB) sa netreba báť o formát albumu. Album ako koncept ide ďalej a stále je mu sympatický rozsah do štyridsiatich minút s tuctom skladieb = rozsah vinylu, ktorý zažíva svoju renesanciu.

Rebríček SK ALBUMS zahŕňa kompiláciu fyzického a digitálneho predaja domácich, českých a zahraničných albumov. Prešiel som všetky týždenné rebríčky minulého roka a každému albumu v týždni som za umiestnenie v prvej päťke dal bod. Z 32 albumov vznikla top päťka, ktorá je obsadením zaujímavá, hoci žánrovo príbuzná a až dosť podobná. Vysoké čísla na streame a v predaji hovoria o dosahu sami za seba. Zárukou výtlaku v hudbe sú interpreti a žánre. V digitálnom priestore ale aj v tom rádiovom má navrch rap. Bard rapu, silný rapový debut, dva české rapové albumy a animákový K-popový ošial. Albumy, ktoré nepotrebujú recenziu na to, aby sa dostali k poslucháčom.

Minimálne v dvoch prípadoch vo výsledku hodnotím albumy celkom pozitívne. Prvé miesto ma hodnotovo sklamlalo a česká produkcia ma nechala chladným. Hoci boli miesta, ktoré ma hudobne najprv zaujali, ďalšie počúvanie, celé počúvanie, či nebudaj budúci návrat k nahrávkam zabil explicitný obsah. To nie je o vekovom rozdieli, či inej žánrovej obľúbenej šálke kávy či pohári čaju. Elektroniku, ale aj rytmizované hovorené slovo pravidelne vyhľadávam. Výpoveď, akokoľvek zasadená do dobre vystavaného podkladu, raz dva odhalí svoje slabiny pri používaní vulgarizmov, tabuizovaných slov. Obsah rýchlo prezradí, či je to póza, vata alebo – a to skôr v žánri výnimka ako pravidlo – funkčné cinknutie na tú správnu strunu, na správnom mieste a v správnom čase.

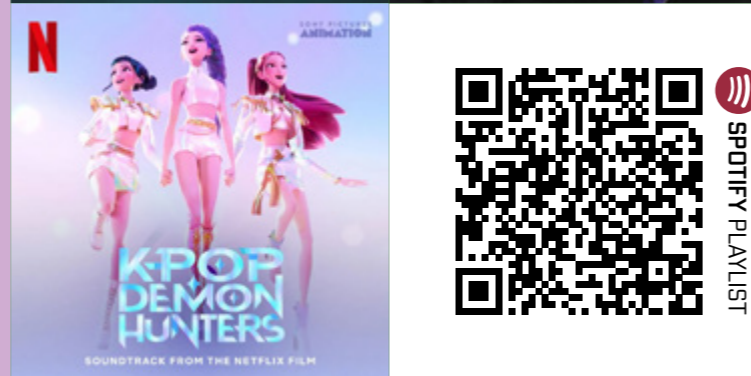
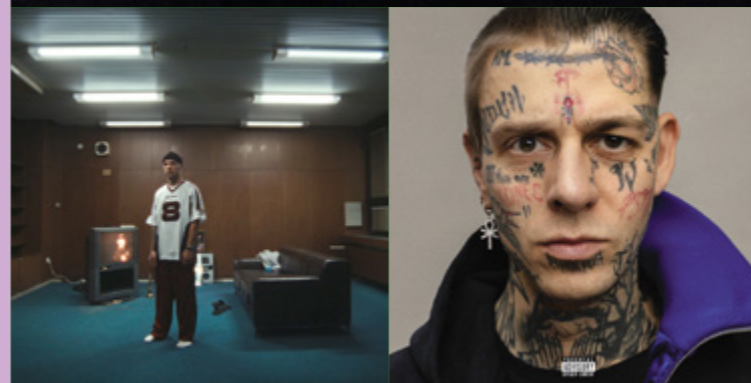
Je veľmi jednoduché zatratit' masové počú-

vanie komerčného rapu, trendy melancholického trapu skrz plytkosť textov a povrchných tém. Jedna lastovička leto nerobí, ale vďaka aj za ňu v podobe debutu Já, Sára. Separ, Pil C, Yzomandias, Luca Brassil0x, Viktor Sheen, Sára Rikas – mená, ktoré síce vydali album sólovo, ale takmer vždy sa na ňom objaví nejedna aj vzájomná hosťovačka. Separ na albume dokonca dal dohromady celú rodinu. Čo spája štyri najpočúvanejšie albumy je vytvorená silná komunita interpretov. Hodnotový svet, ktorý prinášajú cez jazyk až tak pozitívny nie je, akokoľvek si fanúšikovia a priaznivci môžu nahovárať, že na albume si zúčastnení idú tie správne bomby.

Údaje hovoria o počte poslucháčov na Spotify za mesiac z konca roka 2025, za nimi je počet týždňov počas ktorých bol album umiestnený v prvej päťke SK ALBUMS TOP 100 v minulom roku.

SEPAR NEVIEM (37X, 811206)

Vyhnem sa všemožným piedestálnym chválam na monsiñora Separa. Nebyť rubriky najhranejšie, moja znalosť o Separovi z roku 2025 ostane pri jeho výstupe v Nepále a prebale Tresky, ktorá niesla názov rovnaký ako jeho album. A ozaj, koncert na Tehelnom poli pre 30000 ľudí v októbri... Na (dobrú) elektronickú hudbu mám slabosť rovnako ako na dobré texty. Tu nestojí otázka, či ste OK s explicitným obsahom. Separ kŕmi poslucháčov toxickými až zvrátenými textami. Až je človeku smutno z toľkých prehratí. Album je plný hostí: Dame, Smart, Karlo, Samey, Matej Straka, Hard Rico, Sára Rikas, Luca Brassil0x, Raphael, Yzomandias, ale aj marocký raper French Montana. Výsledkom je silná partia, udržiavanie komunity, sústredenie fanúšikov do jedného bodu. Separ ma prekvapil trackom so svojou dcérou Aničkou. Zaujímavosťou je, že

SPOTIFY PLAYLIST

ďalší singel Nesquik s Aničkou spravila aj jej mama Tina. Nie, nie je to záviť, či nepravosť prvého miesta, no na Slovensku určite vznikli lepšie rapové či trapové albumy.

Ak by boli hviezdičky, tak maximálne dve z piatich, ak percentá, tak veľmi slabých 35 percent vďaka sebastredným, do seba zahľadeným, toxickým a explicitným textom. Nedávno som počúval kompilácie *Zvuk ulice* z prelomu tisícročí. Separov album nevidím ako posun v dekádach slovenského rapu. „Fakt neviem, kam to posunúť...“ rapuje Separ a prihovára sa každému kritikovi. A vlastne sa kritikom prihovára na nejednom tracku. Ale to, že nevie, čo ďalej a nech sa doňho nestaráme hovorí napríklad aj na albume *Pancier* (2017). Póza a varenie z vody, že má názor druhých tam, kde má, stále funguje. Ak sú texty pózou, tak fajn. Ak však reprezentujú hodnotový svet najpočúvanejšieho albumu, tak ako hodnotiť účasť hostí na diele, ktoré z drvivej väčšiny ťahajú drsné, vulgárne až tabuizované vyjadrovania?

SARA RIKAS JA, SÁRA (34X, 667184)

Úplne iný level je debut Sary Rikas, ktorej prítomnosť dokáže vypredať klub. Akustická gitara, ženská úprimnosť prebija raperskú pózu sebastrednosti, ktorá je síce vždy prítomná na pozadí každej skladby, no Sára nás prevádza cez soul, r'n'b, pop a našla by sa aj štipka hudby sveta či folku. Raz kraľuje akustický sound gitary, inokedy kláves, potom harfa, beaty nahradil kachon, basa robí pekné pozadie a nederie sa agresívne dopredu. Veľa priestoru dostáva melódia, spev málokedy prejde do rapu, či trapu, no zároveň si udržuje status blízkost' rytmizovanej reči. Ak sa album *Ja, Sára* objavuje medzi výbermi najlepších domácich albumov roka, tak zaslúžene. Oslovuje mladé publikum, pritiahne pozornosť aj staršieho publika, je akceptovateľná pre rádiá – singel *Ups and down* s orientálnym filingom znel často z éteru počas druhej polovice roka. Pokojný sympatický textový úvod naruší druhá *Tempo za 2*, kde už je jazyk vzťahovo drsnejší, lenže zakódovaný v jemnej poetike a nie priamym prvoplánovým výstrelom. Na albume Sary Rikas pekne vidno, ako dostať rap k poetickosti, že bežné vzťahové či životné témy možno okoreniť domácimi frazeologizmami, hovorovosťou, jednoslovnými či dvojslovnými anglicizmami dnešnej generácie. Vrelo odporúčam za 80 popových percent.

P T K & YZOMANDIAS PAINKILLERS (32X, 785518 & 833238)

Temné beaty, melanchólia a dobrá tvrdá trapová atmosféra albumu dvoch českých raperov. Životné témy, analýza, hodnotenie, málo svetla na konci tunela. P T K je neúnavný raper a od roku 2021 je *Painkillers* už ôsmym albumom (kto by sa v tých spoluprákach vyznal). Z albu-

mu vznikla aj overdose verzia a koncom roka atakoval rebríček SK ALBUMS jeho ďalší album KARAKORAM. Napriek nadprodukcii necítil som v témach či podkladoch vatu, obohranosť, ale stále šťavu, drsnú úprimnú energiu dostať zo seba vnútorné ťažoby, či ťažoby celého sveta. Yzomandias je na scéne dlhšie. Založil label Milion+ na ktorom vyšiel aj debut Sary Rikas. Na album prispel aj Viktor Sheen, Stein27, slovenčinu priniesol Luca Brassil0x.

VIKTOR SHEEN IMPOSTOR SYNDROM (25X, 936867)

Viktor Sheen debutoval v roku 2015 a odvtedy vydáva album každý rok, výnimkou bol '22, čo si vynahradiť dvomi kúskami v '23. Uvádzam to ako opodstatnený údiv nad záverečnou vetou úvodu *Ohnivej kruh*: „Jsem zpět“. Aj na tomto českom albume zaznie slovenčina a to od mladúčkého rapera z Košíc Similivlinlife. K štatistikám pridám, že album debutoval na deviatom mieste v celosvetovom rebríčku Spotify počas prvých dní.

IS ma nerušil, azda som viac naklonený zástretému trapu ako priesračne jasnému rapu. Melanchólia podkladu, jazyka, upriamuje pozornosť na výpoveď, ktorá sa nezaobíde bez príchute umeliny, autotune či vocoderu. Ohurujúce perly nečakajte ale ani prvoplánový explicitný obsah. Polhodinový album je pozoruhodne rozdelený na dve časti. Prvá polovica je tematicky serióznejšia. Beaty sú skvelé, pulzujúce a keď nabehol Viktor, nemal som dôvod skipovať. Prvá polovica IS ma motivovala vypočuť si Viktorove ďalšie kúsky. Druhá už nie je tematicky pôsobivá, zachádza do nudného napaarovania sa a dôjde aj na aj na typické rapové kliše ako prachy, ženské, ľahostajnosť voči druhým (samozrejme, vyjadrená úplne inými slovami).

HUNTRIX & EJAE & AUDREY NUNA & REI AMI

KPOP DEMON HUNTERS (20X, 51972647)

Pamätáte si, keď ste boli na základnej škole a niekto pustil, alebo ste započuli, a prvé čo vám napadlo je: „To pozná každý.“ Tak to je prípad KPop Demon Hunters. Ich pieseň Golden získala nomináciu na Grammy a v rámci Oscarov zabojuje nielen pieseň, ale aj samotný animák. Uhladený rytmickomelodický pop pokračuje v línii akú naštartoval voľakedy dávno PSY s Gangnam Style. Súperenie dvoch imaginárnych kapiel Huntrix a Saja Boys si môžete pozrieť na najznámejšej streamovacej službe. Soundtrack rymicky neruší, melodický bláznivo skáče v chytľavých intervaloch. Ak ste prežili hudobnú kinderpopovú smršť, tak v závere albumu vás poteší originál Path od Jokers. Pekný spôsob ako dnešnej generácii priblížiť hudbu záveru sixties, hoci sa pieseň vo filme objaví veľmi nenápadne.

Juraj Gonšor

IK MULTIMEDIA TONEX SÉRIE

Hraješ na basu nebo kytaru a chceš mít špičkový zvuk kdykoli a kdekoli – ve zkušebně, ve studiu nebo na pódiu? TONEX série ti nabízí plnou svobodu: od legendárních aparátů přes moderní modely až po vlastní tvorbu, a to v kompaktní, odolné a stylové formě.

Vybereš si přesně podle potřeby: TONEX Plug pro mobilní ovládání přes appku, TONEX One – Bass Edition jako ultra kompaktní stompbox přímo do pedalboardu nebo TONEX Pedal – Bass Edition jako plnohodnotný profi pedál na pódium. Všechny modely mají elegantní stříbrný design, hliníkovou konstrukci a intuitivní ovládání.

Získáš přes 150 ikonických basových modelů (plus stovky dalších přes ToneNET), zvuk na úrovni studia bez kompromisů, profi kvalitu i ve sluchátkách, vestavěnou zvukovou kartu a připojení přes USB, Bluetooth nebo klasicky. ToneNET ti navíc umožní stahovat tisíce dalších modelů, presetů a signature tónů od komunity.

TONEX série je připravená na turné, domácí jamování i nahrávání – plug and play, ale s profesionálním výsledkem.

Ideální pro baskytaristy ve studiu i naživo, kytaristy a multiinstrumentalisty, live performery, hudební tvůrce na cestách i moderní muzikanty, kteří chtějí kontrolu, kvalitu a mobilitu.

Vyber si svůj TONEX a ovládni svůj zvukový svět naplno!

ELYSIA CHANNEX STUDIO

Channex Studio představuje novou třídu profesionálního channelstripu, který spojuje čistou analogovou signálovou cestu v plně symetrické architektuře s kompletním digitálním ovládním a hlubokou integrací do DAW. Každý obvod je navržen pro maximální kvalitu, přesnost a všestrannost – od mikrofonního předzesilovače až po monitorovací výstupy.

Základem je vysoce kvalitní DC-coupled mikrofonní předzesilovač s precizním VU metrem a digitálně řízeným ziskem. Následuje čtyřpásmový dynamický EQ s plynulým Q a inteligentním gainem, dvoustupňový kompresor, soft-clip limiter a unikátní Flavor sekce s pěti tónovými charakteristikami pro jemnou až výraznou barevnou úpravu.

Všechny parametry lze ukládat do 22 presetů, libovolně měnit pořadí procesních bloků, využívat hardwarový insert a plně automatizovat přes DAW plug-in – přitom zůstává zachována nekompromisní analogová cesta.

Monitorovací sekce nabízí tři nezávislé mixy: dva sluchátkové výstupy a stereo Monitor Out. Každý mix může kombinovat zpracovaný kanál s Playback Input, FX In nebo externím signálem – ideální pro latency-free monitoring backing tracků, efektů či reverbu bez nutnosti nahrávání. Talkback s nožním spínačem zajišťuje profesionální komunikaci v reálném čase.

Díky USB a LAN konektivitě, digitálnímu řízení a routingovým možnostem se channex studio stává centrálním uzlem moderního studia – channelstrip, router i monitorovací centrum v jednom zařízení.

Určené pro profesionální nahrávací studia, hybridní workflow producentů, vokální a nástrojové boothy, techniky zaměřené na maximální kontrolu signálu i hudebníky, kteří vyžadují bezchybný poslech při nahrávání.

Channex Studio od elysia definuje současný profesionální channelstrip: analogový zvuk nejvyšší třídy, digitální přesnost a flexibilita, která obtočí v jakékoli nahrávací či produkční situaci.

RODECASTER VIDEO S – KOMPLETNÍ TOP STUDIO V JEDNOM ZAŘÍZENÍ

Streamuješ, natáčíš podcasty, videa nebo živé produkce? RODECaster Video S spojuje profesionální video přepínání, špičkový zvuk a záznam do jednoho boxu, díky kterému se můžeš věnovat jen obsahu bez technických starostí.

Přepíná mezi 4 HDMI vstupy, umožňuje současné nahrávání a streamování, nabízí kvalitní Neutrik® předzesilovače s legendárními APHEX® efekty, podporu bezdrátových mikrofónů RØDE, Bluetooth, sluchátkový monitoring a záznam přímo na SSD. Streamuješ okamžitě na YouTube, Twitch, Facebook nebo vlastní RTMP server přes Wi-Fi 6 či Ethernet.

Dotykový displej a intuitivní ovládání ti dávají rychlý přístup k přepínání scén, přidávání grafických vrstev, mixování zvuku i automatickému přepínání podle hlasitosti. Přes mobilní aplikaci RODECaster si nastavíš profily, scény a pokročilé automatizace.

Kompaktní design eliminuje složité kabeláže a zbytečné vybavení – máš v jednom zařízení video switcher, audio mix, rekordér i streamovací jednotku.

Ideální pro live streamery toužící po profesionálním vzhledu, podcastová studia, sólové tvůrce, autory vzdělávacího obsahu a lekcí, tech YouTubery, gamery, komentátory i každého, kdo hledá jednoduchý, spolehlivý a výkonný systém.

RODECaster Video S ti ušetří čas i nervy. Profesionální produkce teď znamená jen zapojit, nastavit a jedním stiskem spustit.

IK MULTIMEDIA ILOUD SUB

Máš omezený prostor, ale chceš skutečně hluboký a přesný bas? iLoud Sub bourá představy o tom, co dokáže malý subwoofer. Ultra kompaktní rozměry skrývají překvapivý výkon, čistý bas sahající až k 25 Hz a profesionální kvalitu bez kompromisů.

Díky vestavěnému DSP a automatické kalibraci ARC X se sub sám přizpůsobí akustice místnosti – stačí spustit měření přes přiložený software a máš vyvážený, přesný poslech bez rušivých odrazů a stojatých vln. Žádné manuální ladění, jen okamžitě použitelný výsledek.

Připojíš ho snadno přes XLR, RCA, USB nebo Bluetooth. Digitální crossover a precizní zpracování signálu zajišťují hladké sladění s jakýmkoli monitory – ať už máš iLoud, jiné aktivní boxy nebo cokoli jiného.

Ideální pro domácí studia s málem místa, profesionální producenty a beatmakery, sound designéry, tvůrce videa, postprodukci i každého, kdo chce slyšet opravdovou hloubku bez velkého nábytku v cestě.

iLoud Sub dokazuje, že velikost není všechno – hlavní je, co z reproduktoru leze. Přidej ho ke svému setupu a připrav se na bas, který tě posune na novou úroveň.

HERITAGE AUDIO P DI & 73 DI – DVĚ CESTY K DOKONALÉMU SIGNÁLU

Hledáš DI box, který zůstane zcela průzračný a nechá nástroj znít přesně tak, jak je, nebo naopak takový, který přidá šťávu a barvu legendárních sedmdesátek? Heritage Audio ti nabízí obě cesty v kompaktní a spolehlivé formě.

Pasivní modely P DI One a P DI 2 jsou absolutně neutrální – nic nepřidávají, nic neubírají. Signál zůstává čistý, vyrovnaný a transparentní bez jakéhokoli zabarvení. Ideální pro klávesy, syntezátory, samplery a aktivní nástroje, kde chceš maximální věrnost a nulové překvapení.

Aktivní modely 73 DI One a 73 DI 2 čerpají inspiraci z ikonických předzesilovačů '73 – dodávají plnější basy, čitelné středy, jemnou saturaci a příjemnou vintage barvu. Nejsou to jen propojky, ale skutečné sound shaper-y, které vtisknou baskytaře, kytáře, Rhodesu, Wurliizeru nebo výrazným syntákům emoci a energii.

Všechny modely mají praktické funkce: PAD pro zvládnutí silných signálů, THRU výstup pro souběžné posílání do aparátu i mixu a Ground Lift proti brumu a zemním smyčkám. K dispozici jsou jednobánkové i dvoukanalové verze pro mono i stereo, robustní konstrukce vhodná pro studio i pódium a jednoduché intuitivní ovládání.

SLNKO ARTISTS

Opět si můžete stiahnuť výberovku skladiieb zo všetkých albumov, ktoré sme v uplynulom roku vydali alebo distribuovali. Užite si dávku rôznoroddej domácej hudby a budeme radi, keď sa k nám vrátite po albumy, ktoré vás oslovili.

TERRIBLE 2S

Intímna výpoveď o láske a úzkosti. Album bol nahrávaný priamo v skúšobni, čo mu dodáva intímny charakter, hoci jeho základom je živá elektrická kapela. Všetky piesne a texty sú dielom Lucie Piussi, ktorá na albume spieva, hrá na akustickú a elektrickú gitaru aj harmoniku.

IVANA MER

Minimalistické akustické aranžmány dávajú vyniknúť hĺbke textov a otvárajú priestor pre melodické línie emotívneho hlasu. Coração nie je len jemným piesňovým albumom, rozpráva príbeh o transformácii srdca človeka, ktorý skrz náročnú životnú skúsenosť nachádza vzťah s Bohom.

MILOŠ ŽELEZŇÁK & ANNA

Jeden z najosobitejších slovenských gitaristov Miloš Železnák sa po rokoch vracia s novou nahrávkou, tentoraz v duete s krehkým hlasom Anny Hlaváčovej. Spoločne premieňajú slovenské ľudové piesne na intímne hudobné obrazy o láske, žiali a túžbe.

LP | CD | digital
www.slnkorecords.sk

IK MULTIMEDIA RESING

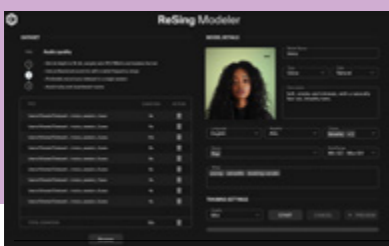
Představ si, že hrubý demo zpěv proměníš v profesionální výkon, upravíš barvu, výraz i artikulaci, vybereš interpreta nebo styl, převedeš vokál na instrumentální part – a vše lokálně, offline, bez cloudu a čekání. ReSing a ReSing MAX ti dávají plnou kontrolu nad hlasem v plug-inu nebo samostatné aplikaci.

ReSing je ideální pro začátek: realistická úprava vokálů a základní tvorba vlastních hlasových modelů. ReSing MAX posouvá možnosti dál – nabízí více hlasů, nástrojů, modelů, neomezené importy RVC modelů, hybridní hlasy, layering a pokročilé generování.

Díky ARA integraci upravuješ vokály přímo v DAW bez exportů a přehrávání – vybereš model, styl, energii, tón a nasadíš ho přesně podle nálady tracku. Vše běží na CPU, GPU nebo Apple Silicon.

Perfektní pro studiové producenty, beatmakery, tvůrce dem a topinů, sound designéry, instrumentalisty bez zpěváků i každého, kdo chce dodat tracku unikátní charakter.

ReSing ti umožní tvořit vokály s vlastním stylem, výrazem a kvalitou jako nikdy předtím – rychle, soukromě a bez kompromisů.

BLACK LION AUDIO MIDI EIGHT

Chceš mít přehledný MIDI setup, minimum kabelů a volné ruce pro tvorbu? MIDI Eight je robustní 8x8 MIDI router a hub, který spojí kontrolery, sekvencery, syntezátory, efekty i další zařízení do jednoho centra – a funguje plně standalone, bez počítače.

Na čelním panelu máš 8 vstupů a 8 výstupů, přehledné LED indikace MIDI provozu, Panic tlačítko pro okamžité utišení všech zpráv a přepínání tří základních režimů: In Pass (1:1 propojení), Thru (jeden vstup → všechny výstupy) a Merge (všechny vstupy → jeden výstup). Vestavěný USB hub navíc umožňuje připojit další zařízení.

Díky černému hliníkovému tělu, přehlednému rozložení a jasné signalizaci je ideální jak pro DAWless jamování doma, tak pro živá vystoupení a turné.

Perfektně poslouží producentům, kteří chtějí mít MIDI pod palcem, live performerům, elektronickým kapelám, majitelům MIDI pedalboardů i všem, kdo preferují minimální kabeláž, maximální kontrolu a spolehlivost bez počítače.

MIDI Eight ti dává svobodu – zapojíš, zvolíš režim a můžeš tvořit nebo hrát bez zbytečných omezení.

BLACK LION AUDIO PBR XLR 16F DSub

Hledáte spolehlivé a přehledné řešení pro připojení až 16 mikrofónů nebo lineových zařízení? PBR XLR 16 F DSub v 1U racku nabízí 16 symetrických XLR female vstupů s pozlacenými kontakty a dva zadní DB25 konektory pro snadné propojení se zvukovou kartou nebo mixážním pultem.

Patchbay je vyroben z černé eloxované hliníku s ocelovou výtuhou pro maximální mechanickou odolnost a dlouhou životnost. Vstupy jsou přehledně označené a umožňují vlastní popisky, což usnadňuje každodenní práci.

Díky audiofilní kvalitě signálové cesty a zkušenostem Black Lion Audio s modifikacemi špičkového vybavení zaručuje čistý, nezkreslený přenos bez ztrát a spolehlivé opakované připojování.

Ideální pro profesionální nahrávací studia, broadcast a postprodukční pracoviště, uživatele s větším množstvím externího hardwaru, live zvukaře i techniky, kteří potřebují efektivní a stabilní kabelové řešení.

PBR XLR 16 F DSub přináší do studia pořádek, přehlednost a špičkovou kvalitu signálu – bez kompromisů a připravený na každodenní náročné nasazení.

RUPERT NEVE DESIGNS OPTOFET – KOMPRESOR, JAKOU JSTE JEŠTĚ NESLYŠELI

Hledáte kompresor, který překračuje běžné řízení dynamiky? OptoFET revolučně spojuje optickou jemnost a FET sílu v jednom přístroji. Nabízí neuvěřitelnou flexibilitu: dva legendární typy kompresorů lze řadit sériově nebo paralelně, využít funkci X-over pro rozdělení frekvenčního pásma, samostatnou paralelní kompresi na každém kanálu a módy GRIT a BLOOM pro výraznější charakter.

Přesné 31polohové ovladače zajišťují rychlé a opakovatelné nastavení. FET část přináší rychlou odezvu, průraznost a energii, OPTO část naopak muzikalitu, barevnost a hladkost. Můžete je libovolně kombinovat nebo rozdělit pásmo – například basy přes FET pro plnost a tělo, středy a výšky přes OPTO pro čistotu a detail.

Perfektní pro mastering, mix, záznam i kreativní sound design. Určen profesionálům v nahrávacích studiích, live zvukařům na turné, masteringovým inženýrům, kreativním producentům i všem, kdo chtějí posunout svůj zvuk na vyšší úroveň.

OptoFET není jen kompresor – je to nástroj s absolutní svobodou, přesností a nezaměnitelným charakterem Rupert Neve Designs.

STUDIOLOGIC NUMA X PIANO GTSE – NEZASTAVITELNÁ INSPIRACE

Hledáš nástroj, který tě okamžitě vtáhne a nepustí? Numa X Piano GTse přináší prémiový design, luxusní warm metallic provedení s dřevěnými bočnicemi a realistickou dřevěnou klaviaturou TP/400 Wood s aftertouch. Nový firmware 3.0 s pokročilým TrS2 enginem zajišťuje autentické akustické i elektrické piano, virtuálně analogové syntezátory a bohaté efekty.

Disponuješ 8 zvukovými bankami, 300hlasou polyfonií, rozšířenou 4 GB pamětí, barevným UX Logic displejem, přehledným zónovým nastavením, digitálním mixem, audio přes USB a rychlým ovládáním. Zvuk je precizní, dynamický a plný detailů – každý úhoz působí přirozeně, efekty dodávají hloubku a atmosféru.

Tento speciální model vyniká nejen zvukem, ale i elegantním vzhledem, který podtrhne tvůj styl na pódiu i ve studiu. Nabízí svobodu projevu, spolehlivost a dokonalou kontrolu.

Je určen pódiovým hráčům, kteří potřebují jistotu, kreativcům hledajícím inspiraci, studiím oceňujícím variabilitu a konektivitu, klávesákům toužícím po autentickém pocitu i nadšencům, kteří chtějí být vždy vpřed.

Numa X Piano GTse je zárukou radosti, svobody a spolehlivosti – ať už hraješ živě, nebo tvoříš. Je čas posunout svou hudbu na novou úroveň!

AVANTONE PRO CLA-SUB

Chcete, aby vaše mixy měly pevný a pravdivý základ? Se subwooferem CLA Sub od Avantone Pro získáte nejen mohutný bas, ale hlavně vysokou přesnost odpovídající nárokům špičkových studií. Díky možnosti směřování wooferu a profesionálnímu ovládání je ideální jak pro studia, tak pro náročné posluchové sestavy. CLA Sub je referenční studiový subwoofer s 300 W výkonem, vybavený exkluzivním duálním magnetickým driverem pro precizní a čistý bas bez zabarvení i při vysoké hlasitosti. Nabízí volitelné vyzářování dopředu nebo dolů, perfektní sladění s monitory CLA-10 a CLA-10 A a řadu praktických funkcí: přepínání fáze, nastavení crossoveru a gainu na zadním panelu, A/B porovnání mixu přes footswitch, automatický standby režim po 30 minutách nečinnosti, symetrické combo XLR/TRS vstupy a XLR Thru výstupy. Srdcem subwooferu je proprietární duální magnet v kombinaci s tuhým papírovým membránou a butylovým závěsem, který zajišťuje extrémně nízké zkreslení, rychlou odezvu a hluboké, kontrolované frekvence bez rušivých harmonických. CLA Sub je určen pro náročná profesionální studia, masteringová a postprodukční centra, filmové a TV zvukaře, producenty moderní hudby s důrazem na bas i majitele monitorů CLA-10/CLA-10 A. Dopřejte svým mixům špičkovou kontrolu nízkých frekvencí. CLA Sub není jen subwoofer – je to precizní nástroj, který dodá vašim nahrávkám nebyvalou dynamiku, čistotu a přesnost v celém frekvenčním spektru.

JA A PESNIČKOVÉ TEXTY

DANIEL HEVIER (*1955)

PROUZA
ALBUM
V téhle době

BEATA BOCEK
ALBUM
Bílo

Kyšperský-Pilgr-Doubrava-Niki
ALBUM
Chunta

e-shop | label | agency | studio
WWW.INDIES.EU
WAV | MP3 | FLAC | CD | LP | DVD

UNITED UT VINTAGE87

UT Vintage87 od značky United přináší profesionální studiový zvuk, který je nyní výrazně dostupnější. Vychází z konstrukce oblíbeného modelu UT Twin87 a nabízí stejné kvalitní komponenty, precizní kapsli a vlastní transformátor. Vše s jedinou směrovou charakteristikou – kardioidní – pro maximální jednoduchost a výkon bez kompromisů. Co UT Vintage87 nabízí: Špičkovou K87 kapsli s dvojitou membránou, kardioidní směrovou charakteristiku (ledvina), vlastní výstupní transformátor s čtyřnásobnou kovovou hmotou oproti běžným “87-style” mikrofónům, odolné mosazné tělo s niklovou galvanizací, ručně osazované prémiové součástky. UT Vintage87 byl navržen pro náročné studiové použití: využívá vlastní transformátor s vysokou hlavovou rezervou a kapsli UT-K87 potaženou 24karátovým zlatem. Navíc obsahuje i přepínatelný útlumový článek (-10 dB) a horní propust (80 Hz), takže si poradí i s dynamicky náročným zdrojem zvuku. Pro koho je ideální: domácí i profesionální nahrávací studia, producenty a zvukaře hledající „ten“ známý studiový zvuk, uživatele s omezeným rozpočtem, kteří ale nechtějí slevit z nároků. Využití: mluvené slovo, zpěv, nástroje, sekce, dabing, voice-over i film. UT Vintage87 je ideální volbou pro ty, kteří chtějí zaznamenat legendární zvuk bez nutnosti investovat do drahého vybavení. S důrazem na detail, výběr součástek a kvalitu provedení nabízí výsledek, který obstojí v jakémkoli profesionálním kontextu.

ARTESIA VIVACE A VIVACE PRO

Nástroj, který spojí přirozený pocit ze hry s moderními vychytávkami. Artesia přináší dvojici skvělých modelů – Vivace (Black) a Vivace (White) – a pro náročnější hráče i vylepšenou verzi Vivace Pro (Black) a Vivace Pro (White). Eleganční design, intuitivní ovládání a funkce. Realistická kladívková klaviatura s dynamikou pro přirozenou hru, široká paleta zvuků od piana po smyčce, doprovody pro cvičení i inspiraci, efekty pro prostor a hloubku, intuitivní ovládání i při živém hraní, Bluetooth a USB připojení k aplikacím a zařízením. Dvě řady, čtyři varianty: Vivace je ideální volbou pro začátečníky i domácí hraní – jednoduché, přehledné, a přitom hudebně bohaté. Vivace Pro posouvá zážitek dál: víc zvuků, víc doprovodů, víc možností. Každý model je dostupný v elegantní černé nebo moderní bílé, takže si můžeš sladit nástroj se svým stylem i interiérem. Funkce Layer ti dovolí spojit dva zvuky najednou (třeba piano a smyčce), zatímco Split rozdělí klaviaturu pro pravou a levou ruku – ideální pro výuku nebo hraní s doprovodem. Kdo modely Vivace ocení? Studenti a začínající hráči, učitelé hudby a ZUŠky, domácí muzikanti a rodiny s dětmi, moderní hráči, co chtějí styl a mobilitu, kreativci, co chtějí víc než jen „obyčejné klávesy“. Ať už učíš, skládáš, nebo si prostě jen užíváš hudbu – tohle je nástroj, který ti bude ladit.

Som básnik, ktorý maluje, divadelník, ktorý kreslí komiksy, textár, ktorý píše pesničky, hudobník, ktorý hrá divadlo, učiteľ, ktorý rapuje, kreatívec, ktorý píše muzikály, jedným slovom, živelný, nedisciplinovaný, nesystematický chaotik a zvedavec. Dozvedel som sa, že SOZA registruje 760 mojich textov. Z tých najznámejších: *Reklama na ticho*, *Držím ti miesto*, *Severanka*, *Prievan v peňaženke*, *Svet lásku má*, *Ludia nie sú zlí*, *Líšku*, *Krátke lásky*, *Bolí sme raz milovaní*... Mám rád všetky svoje texty, aj tie farbované, začiatkové, aj tie, ktoré sa nikdy nenaspievali.

Spomenieš si na niektoré iniciačné momenty z čias keď si bol ešte nepísaný list?

U mňa bolo písanie spojené hneď od začiatku, 10-11 rokov, s hudbou (hral som v kapele, skladal som si vlastné piesne, zhudobňoval som básne básnikov), výtvarným umením a divadlom. A samozrejme, s počúvaním: rozhlasu, televízie, platní... SP Soulmenov **Deža Ursinyho**, skupiny **Prúdy (Zvonky zvoňte)**, **Beatles**, **The Rebels**, iniciačnou platňou bol titul *Poezie a džez*. V rozhlase som počúval **Mikrofórum**, **Na modrej vlne**, **To je náš rytmus**, najmä keď ho pripravoval **Fero Hora**. Noty a akordy vychádzali aj dobových časopisoch, ale hral som pesničky podľa sluchu aj z relácií **Jiřího Černého**. Koncom 60. rokov vyšiel spevník s pesničkami **Karla Kryla**, tie viem hrať a spievať doteraz.

V nejakej 8. triede som si zhudob-

ňoval básne mojich obľúbencov, **Petra Gregora** alebo **Miroslava Válka**. Nevediac o Vargovej *Električke* som si zhudobnil (a doteraz ju môžem zahrať) *Smutnú rannú električku*. Pravdaže, s Mariánovou genialitou sa to porovnať nedá.

Keby si si mal spomenúť na konkrétnych autorov, osobnosti, alebo útržky z textov piesní, pri ktorých ťa v raných dobách „zasiahol blesk“, ktorí/ktoré by to boli?

Málokto si pamätá fascinujúci text **Milana Lasicu** pre Prúdy *Zaklínač hadov*. Alebo to, že **Ľubomír Feldek** písal aj piesňové texty, hoci to boli vtedy populárne „preklady“, ale niekedy oveľa lepšie ako originály. Otcom moderného slovenského textárstva bol **Rudolf Skukálek**. Ešte dnes vám môžem zahrať *Spievam si pieseň*, na 1. malej platni **Pavla Hammela**. Keď spomínam Paliho, tak doteraz neprekonaná je pesnička, ktorú zložili dvaja deviatci – spolužiaci **Pavol Hammel** a **Boris Filan**, *Balada o smutnom Jánovi*. Táto dvojica bola nadhlo mojimi idolmi. Neskôr k nim pribudli ďalší (**Ivan Štrpka** napríklad, **Tomáš Janovic**, najmä v textoch, ktoré písal pre Lasicu-Satinského). A to nehovorím o českej textárskej škole, ktorá bola možno ešte dôležitejšia, **Pavel Šrut**, **Josef Kainar**, **Ladislav Kantor**, **Jiří Suchý**, **Vladimír Merta**, **Václav Hrabě**, **Pavel Vrba**, **Zdeněk Rytíř**, **Ivo Plicka** a jeho *Klaunova zповěd'*, **Pavel Žák**, **Jan Vodňanský**, **Jan Spálený**, pri ktorom neviem, či je geniálnejší hudob-

ník alebo básnik, **Michal Horáček** – zastav ma, lebo toto bude Wikipédia. A ešte spievajúci básnici, **Dylan**, **Cohen**, **Beatles**...

Kedy a ako sa uchytili tvoje prvé texty u zavedených skladateľov?

Ako 13-14-ročný - prepáčte mi toto zahmlievanie pamäti, sú to desaťročia - som podnikol textársku inváziu. Z telefónneho zoznamu som si vypísal adresy skladateľov a poslal som im každému aspoň desať rôznorodých textov (**Ivan Kramár**, **Igor Bázlik**, **Ali Brezovský**, **Bohumil Trnečka**, **Tomáš Seidmann**, **Pavol Hammel**, **Zuzana Homolová**, **Milka Došeková**, dokonca aj **Ilja Zeljenka**). A všetci mi odpísali! A začali zhudobňovať moje texty. To už boli 70. roky. Ale stále som cítil, že chcem mať „svojho“ skladateľa a interpreta, rovnakého veku alebo generácie. A tak sa objavil **Julo Kinček** a naša superskupina **Lokomotýľ**, v ktorej okrem Jula hral **Miloš Janoušek** zo Slnovratu, **Tamara Koričanská** a **Zuzka Homolová**. Julo ma neskôr spojil s **Paľom Haberom**, s ktorým som už urobil niekoľko piesní pre **Avion Fera Grigláka**. Po nástupe do tímu **TEAMu** som mal požiadavku, aby sme boli dvaja textári, aby sme sa navzájom inšpirovali, podporovali, „hecovali“. Partáka som našiel v **Petrovi Uličnom**, ktorý je básnik prezlečený za textára. Veľa som sa od neho naučil.

V textoch som bol obmedzovaný zákonitostami frázovania v slovenčine (keďže som robil výsostne na hotovú pokračovanie na strane 15

INOVATÍVNY SVET GITAROVÝCH SNÍMAČOV SUBMARINE

akustické aj elektrické gitary, s možnosťou miešania čistého a efektovaného zvuku. Inštalácia je rýchla vďaka adhezívnym magnetom a nano-podložkám. Balenie obsahuje stereo adaptér, Allen kľúč a montážne prvky. Je to nástroj pre hudobníkov hľadajúcich maximálnu kontrolu.

SubSix predstavuje vrchol inovácie ako prvý skutočne hexafonický snímač, s cenou okolo 325 €. Poskytuje šesť samostatných kanálov – jeden pre každú strunu gitary. Umožňuje rozloženie strún do stereo poľa, aplikáciu rôznych efektov pre každú strunu zvlášť. Vhodný je pre nahrávanie do DAW ako Logic Pro alebo experimentálne live vystúpenia. Signál z každej struny je odvedený dvomi káblami mini jack na 3x 1/4" TS. Uchytenie je riešené podobne ako opri SubPro, magnetmi a podložkami. Test tohto snímača prinesieme v niektorom z nasledujúcich vydaní.

Submarine Pickups mení pohľad na gitarový zvuk, umožňujúc hudobníkom objavovať nové dimenzie kreativity. Ich produkty nie sú len snímače, ale brána k inovatívnym sonickým svetom, kde jedna gitara stačí na nekonečné variácie.

Submarine Pickups je menšia nezávislá spoločnosť založená v roku 2014 v meste Stroud v Gloucestershire vo Veľkej Británii. Jej zakladateľom je Pete Roe, hudobník a dizajnový inžinier, ktorý spojil svoju vášeň pre hudbu s technickými znalosťami. Firma sa špecializuje na vývoj gitarových snímačov, ktoré umožňujú gitaristom experimentovať so zvukom na úrovni jednotlivých strún.

Ich webová stránka ponúka prehľad o produktoch a inšpiratívne príklady použitia. Hlavným zameraním Submarine Pickups je dekonštrukcia tradičného monofonického gitarového signálu. Namiesto kombinovaného zvuku všetkých strún umožňujú ich snímače izolovať a spracovávať každú strunu samostatne. Firma poskytuje hudobníkom nástroje na rozšírenie kreatívnych možností – od aplikácie efektov na jednotlivé struny až po vytváranie nových sonických zážitkov.

Ich výrobky sprostredkujú flexibilitu: gitaristi môžu používať bežné pedále alebo audio rozhrania na oddelené spracovanie signálov, čo otvára dvere k najrôznejším experimentom. Sú určené pre profesionálnych aj amatérskych gitaristov, ktorí chcú z jednej gitary získať súčasne viacero zvukov bez permanentných úprav nástroja. Výhodou je neinvazívna inštalácia: snímače sa pripevnia za pár sekúnd bez vŕtania, spájkovania alebo poškodenia gitary, vďaka magnetom, kontaktným podložkám a nastaviteľným

skrutkám. Sú kompatibilné s elektrickými aj akustickými gitarami. Medzi ponúkanými produktmi vynikajú tri modely: Submarine, SubSix a SubPro. **Submarine** je základný model, s cenou 155 €. Tento snímač sa jednoducho pripevní na gitaru pod dve najhrubšie, alebo najtenšie struny a (pomocou prepínača) izoluje zvuk z jednej alebo dvoch strún. To umožňuje napríklad pridanie oktávového basu alebo hranie leadu a rytmu súčasne. Je ideálny pre začiatníkov v experimentovaní, bez nutnosti komplexného setupu.

SubPro je pokročilá verzia s cenou 289 € a ponúka šesť snímačov so šiestimi prepínačmi pre izoláciu jednotlivých strún alebo skupín. S doplnkovými káblami umožňuje až štyri výstupy, ideálne pre kombinácie efektov ako oktávový bas, viacnásobné efekty alebo stereo setup. Snímač je použiteľný pre

pokračovanie zo strany 13

- „**Peklo brány otvára si, jeseň má už dlhé vlasy, vlasy popola...**“ Kamil Peteraj
- „**Láska je jako večernice plující černou oblohou...**“ Václav Hrabě
- „**Šest starcov kráča mestom, každý nesie dar, prvý mu nesie v očiach žiaľ, druhý dá mestu večný hlad. Tretí mu povie, čo je lož, štvrtý mu podá v rukách biedu, piaty už rozdal bolesť ženám, šiesty dal mužom navždy strach...**“ Boris Filan
- „**Hej, pán doktor, povedzte mi, prosím, čo je to so mnou. Hej, pán doktor, ja plakať dávno nemôžem,**“ Jozef Barina
- „**Prečo milá stojí? Prečo? Prečo nel'ahne si? Prečo? Hó, totíž héj, ja by som hned' pri nej ožil, celý Dunaj k nohám zložil...**“ Tomáš Janovic
- „**S rukami vo vreckách sa hrbia pred pasážou. Z očí im pozerá tak trochu záhada...**“ Rudolf Skukálek

hudbu), ale zároveň sa mi uvoľnila poetika a motivačná pestrosť, súc posmelený najmä českými textármi, pesničkármi, folkáčmi, rockovými básnikmi.

Pretavila sa niektorá z inšpirácií aj do pesničiek ktoré poznáme (ale, keby si nám to sám teraz neprezradil, ani by sme to asi nedokázali identifikovať)?

V každom mojom texte je množstvo inšpirácií, tu nejaké slovo, tu smelý básnický obraz (povzbudený psychedelickými kaleidoskopmi *Lucy In The Sky With Diamonds*, keďže knižka *Beatles v písních a obrazoch* bola našou inšpiračnou bibliou), ale dostávala sa tam aj dikcia *beatnikov* či *Jacquesa Préverta* (pri tejto príležitosti nesmiem zabudnúť na hudobníka a básnika *Borisa Viana*), mnohovrstevnatosť *Leonarda Cohena*, šifry *Boba Dylana* alebo *Nicka Cavea*... Ale ovplyvňuje ma aj film, (*Žltá ponorka* bola mojou iniciálnou skúsenosťou, hu-

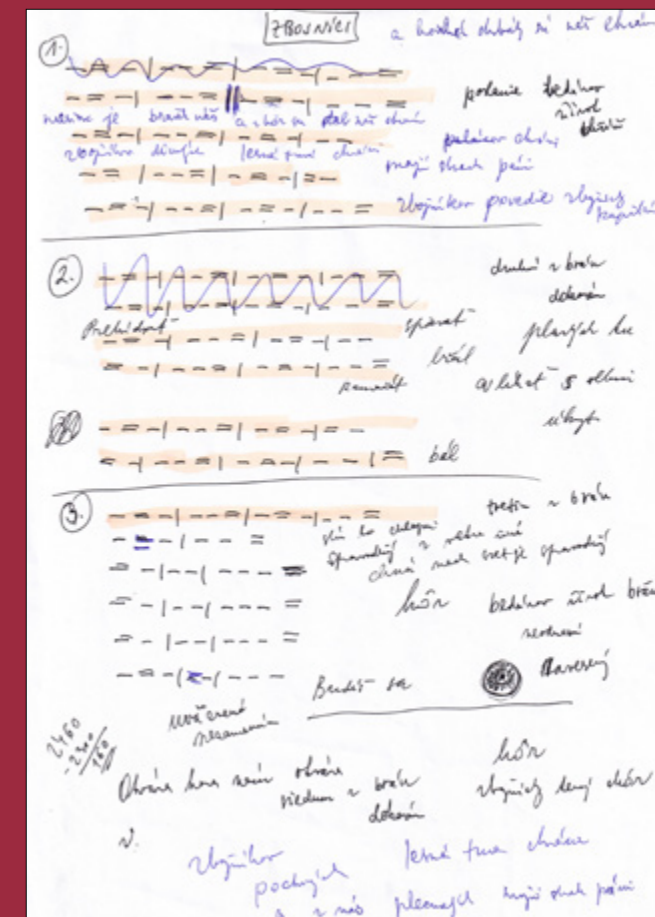
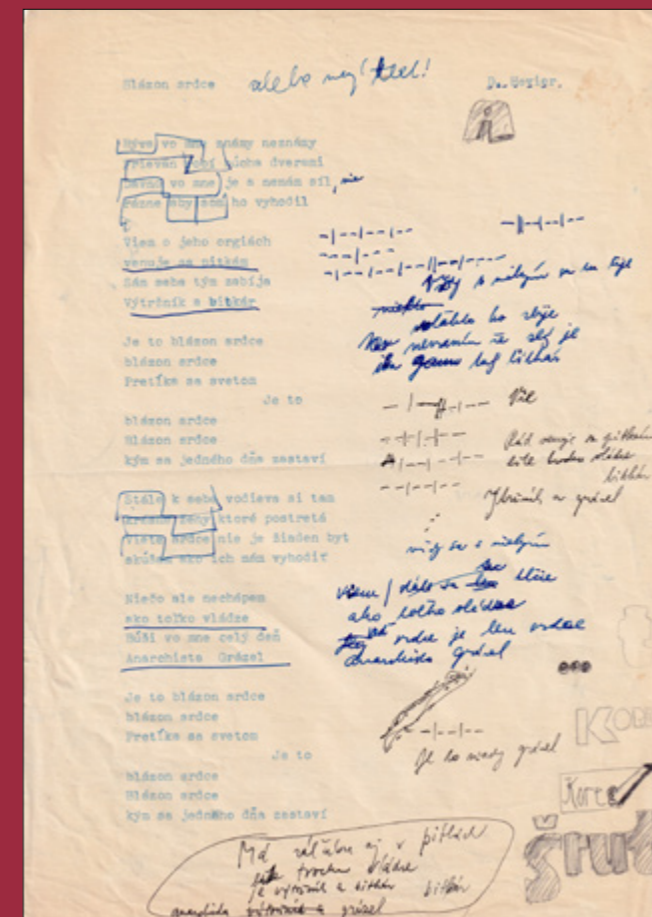
dobnou i vizuálnou), seriály... Keď som vyprázdnený zo slov, keď nemám nijakú slovnú zásobu, idem ju dočerpať do filmov alebo divadiel. Alebo do výtvarného umenia – viaceré texty sú „prepismi“ obrazov (*List pre Vincenta*). Pozerám sa na suggestívny obraz, maľbu, plastiku, fotografiu a v hlave sa rodia spomenia, slogany, rýmy...

Nedokážem písať bez hudby, maliarstva, filmov, divadla... Celé dni počúvam, teraz už vyše roka **psychedéliu**, ktorú kombinujem so súborným dielom **W. A. Mozarta** a to celé dopĺňam veľkým boxom **Boba Dylana**. Mám stovky platní, ale od istého času som prešiel na CD.

Máš pri písaní textov nejaký svoj špecifický „rituál“?

Keď píšem texty, musím si pritom kresliť, maľovať, čarbať... Tu prikladám pár ukážok, ako postupujem pri tvorení textov.

Martin Chrobák

DEMOVNICA_FM

Projekt Demovnica_FM odštartoval v roku 2013. Odvtedy dáva priestor interpretom bez vydavateľstva. Ročne prejde kolami Demovnice približne stovka interpretov. Aj vy ste premýšľali niekedy zapojiť sa do webového a rádiového rebríčka Rádia_FM?

MARTIN STAŇO

Demovnici patrí pravidelný predvečerný nedeľný vysielací čas Rádia_FM po 18:00. Dušou projektu je **Martin Staňo**, moderátor Rádia_FM, ktorého šarmantný a charizmatičký hlas je poznávacím znamením štvrtého okruhu verejnoprávneho rozhlasu. Po hodinke Demovnice vás Martin Staňo prevedie aj rebríčkcom Osmička. V priebehu týždňa Martina môžete počuť z Rána na eFeMku a sprevádza nás pravidelne večerom Radio_Head Awards.

Neraz si prezriem so záujmom rebríček Demovnice, vyhladáam čo to o nových, začínajúcich projektoch, pozriem si históriu rebríčka a celkom ma prekvapí, kto sa v Demovnici za tie roky objavil. V prvom kole sa mihla **Tante Elze** ešte ako študentka. Scrolujúc mená narazím na **Červený bicykel**, **Katarziu** či **Ranné Toporenie**, ktorého základ sa minulý rok objavil ako **Výkvet poézie nadšenca**. V začiatkoch Demovnice boli aj **Klady kľudu**, **Fúzy Múzy**, **Archívny chlapec**, **N30 Akustika**, **Ján Svetlan Majerčík**, **Zuzana Mikulcová**, **Marek Buranovský**, **Kráľová a Kompas**, **Detox of a Pony**, **Tusté baletky**... A takto by sa dalo pokračovať ďalšími menami, ktoré preskočili tiež alter-

natívny a zaujali aj širšie publikum než svoju žánrovú bublinu. Všetkých spája hľadanie vydavateľa alebo DIY cesty. Niektorí v Demovnici hľadajú cestu do éteru, iní reflexiu svojej tvorby, či rozšírenie fanúšikovskej základne.

Demovnica funguje roky na báze kombinácii rádiového a webového rebríčka. Na webe sa zbierajú hlasy na základe ktorých si o týždeň v nedeľu večer vypočujete desať skladieb. Tri s najmenším počtom hlasom vypadnú. **Hrateľnosť** je jedna z motívácií pre účasť v Demovnici. Stačí poslať skladbu, napísať pár slov, poslať vizuál ku skladbe a čakať a sledovať. Základom je dobre a kvalitne štúdiovo nahraná skladba. Kedysi stačilo naozaj mať skladbu nahratú, odohratú, zavesenú možno na YouTube, Soundcloud, či Bandzone. Dnešní poslucháči a budúci fanúšikovia žijú najmä streamom, z ktorého sa stáva sociálna audio sieť. Veľkou zmenou prešiel za roky aj YouTube. Facebook už zostarol, hybnou silou je Instagram, svoj zmysel naberá aj TikTok, Bandcamp, Patreon. Každopádne, samovydanie vo forme singlu či EP je pre účasť v Demovnici len výhodou. Ak sa chcete posunúť vyššie, stojí za zváženie nahlásiť svoju tvorbu na Slovgam a SOZA. Samozrejmosťou je video – či už jednoduché, lyrics alebo klip vyžadujúci si rozpočet. Mnohí interpreti začínajú DIY cestou, ktorej nasmerovanie pomáha práve účasť v Demovnici.

Neraz sa mi stalo, že som si povedal aká fajn pieseň a mimo Rádia_FM či demovnicového archívu som ju nikde ne našiel. V lepšom prípade som ju objavil na Bandzone či YouTube. „Zanedbanie“

STRAKY A NÁLEZY

svojpomocného **PR cez internet (YT, IG, FB, TT)** sa však týka malého počtu účastníkov posledných rokov. Odkrýva sa tak totiž ďalšia devíza Demovnice a to je **budovanie či upevnenie fanbase**. Ak sa chystáte do Demovnice, vydávate singel, album, video, vašimi prvými fanúšikmi sú rodina, známi, kamaráti. Demovnica otvára dvere pre fanúšikov, ktorých na regionálnej úrovni koncertov nepodchytíte. Nie je víťazstvom prejsť množstvom kôl, ale udržať si tep hudobného projektu aj po Demovnici.

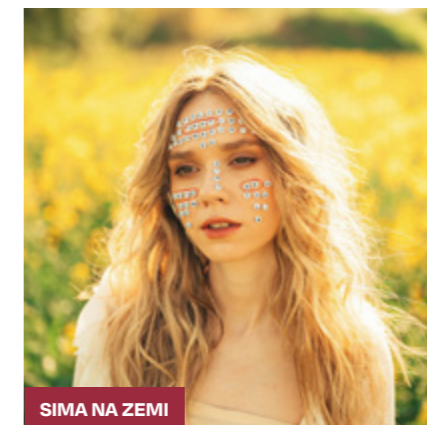
Ďalším prínosom je **rozhovor v rádiu**. Rozhovor je odmenou pre zdolať prvej priečky Demovnice. Neraz dôjde aj na interpretov, ktorí sú vytrvalí, vrchol im ujde, ale nakoniec dozrie čas na rozhovor aj s nimi. Rozprávať o svojich plánoch, mať poriadok vo svojej tvorbe, vedieť kam, komu, prečo a aká je vízia veľa prezradí o celkovom nasadení a postoji za svojou tvorbu. Ďalšou motiváciou bývali v minulosti **demovnicové koncerty**. Posledný sa konal 11. 9. 2023 pri desiatom výročí projektu a vystúpili **The Nosebleeds**, **IAmNøt**, **Tusté Baletky**, **Lara Abou Hamdan & Bobsan**, **The Curly Simon ft. Tamara Kramar**, **Meowlau X Val**. Oblúkom sa vrátim k hrateľnosti. Okrem

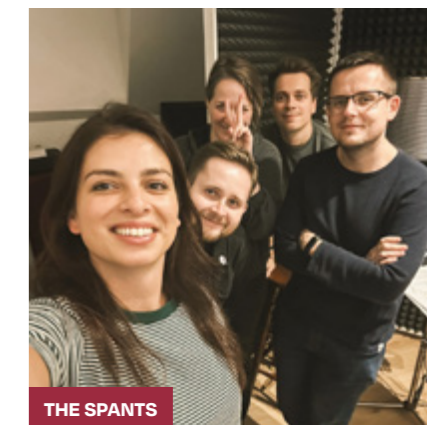
MAJKA ZÁVODSKÁ

WELCOME TO HEAVEN

SIMA NA ZEMI

THE SPANTS

nedeľného času od 18:00 – 19:00, kedy odznie vaša skladba, tí naj... podľa hudobnej dramaturgie Rádia_FM dostanú príležitosť v rubrikách 100%_FM, niektorým sa dostane šanca zahrať si naživo v Ráne na eFeMku, tiež sú tu aj žánrové relácie. Vôbec nemusíte zdolať prvé miesta, alebo súčať nohami na štvrtom mieste od konca. Hovorí za vás hudba, v mnohom aj online prezentácia na sociálnych sieťach, komunikácia s fanúšikmi aj cez posty z koncertov. Možno sa vám zatočí hlava pri servise ohľadom digitálneho vydania singlu či EP, vlastného proma mimo sociálnych

sietí. **Demovnica** je lakmusovým papierikom osobného PR a **ďalším krokom smerom k vydavateľovi**, ktorý mnohé môže uľahčiť je na vás. Čakanie, že vás niekto objaví, teda vydavateľ, si skráťte priamym oslovením. Čakanie, že vás nájde nejaké rádio, si skráťte mailom, telefónom. Nemusí hneď o vás písať hudba. sk, je množstvo regionálnych webov, ktoré dajú priestor aj informáciám o novej kapele. DIY systém naberá na obrátkach no renomé vydavateľa ide ruka v rukave s renomé v hraní v rádiách.

Zároveň si povedzme úprimne, že Demovnica je projekt konkrétneho rá-

dia. Ak je vaša méta úplne inde (Expres, Europa2, Rádio Slovensko, Fun Rádio, Rádio Lumen), treba sa poobzerať po cestách vedúcich daným cieľom (aj keď možno hmlistým).

Priznajte si, koľko mien zo spomenutých hudobných projektov Demovnice v článku ste poznali? Ak sa ročne v Demovnici objaví 100 mien, tak šancu v Demovnici dostalo okolo 1300 projektov. Pozrel som sa pozorne na rok 2024. Prečo práve rok predminulý? Od účasti v Demovnici pre kapelu či interpreta uplynul dostatočný čas na zhodnotenie posunu od „zviditeľnenia“ v renomova-

Sennheiser BTD 700

Vaša bezdrôtová cesta k lossless zvuku

www.sennheiser.sk

Elvia Pro Slovakia
 +421 2 4341 1928-9 — sales@elviapro.sk

Foto © zdroj: facebook, Daša Šimeková

GILIB.

LAVIDE

nom Rádiu_FM. Z takmer stovky prihlásených interpretov **tretina odznela len raz**. Nezískali potrebný počet hlasov, nezmobilizovali svojich fanúšikov a možno, trúfam si povedať, aj zabudli. Inak si neviem vysvetliť jeden, dva alebo tri hlasy. Samozrejme, boli niektoré kolá tak silné, že dostať sa do druhého kola vám nepomohlo ani 20 - 30 hlasov. Päťina interpretov prešla do druhého kola, na tretie kolo bolo po týždni málo hlasov. Nájdu sa prípady náhleho vzplanutia hlasov. Po stovke hlasov, prichádza razantný pokles, ktorý vždy nemusí znamenať vypadnutie.

Pozrime sa spoločne aspoň hesloviťo na tých najčastejšie umiestnených interpretov a ich piesne z Demovnice 2024. Či nás v budúcnosti tieto mená prekvapia, je len na nich.

WELCOME TO HEAVEN THE WALK

Pieseň sa v Demovnici držala pol roka. Obhliadnuc sa na FB / IG konto Ružomerskej kapely posledné info je o pripravovanom novom materiáli z júna '25. Digitálne ich tvorbu ťažko dohľadáte, chýba YTB kanál. Verím, že sa šikovným chalanom podaril materiál dokončiť a vydajú ho.

SIMA NA ZEMI ČASOPRIESTOR

Sedemnást kôl. Banskobystričnaka nezahála, koncom daného roka vydala EP (*Noci plné bubliniek*), na konte má aj nový singel z mája 2025, vidieť sme ju mohli aj v Teleráne. Zatiaľ mieri sebavedome a samonákladovo do popových vôd. Vidieť ju môžete často v Banskej Bystrici a minulý rok spojila koncertné sily s LaVide. Celkom slušný počet poslucháčov na streame.

THE SPANTS HOLD ON

Neopunkrocková partia z Humenného

so speváčkou neúnavne koncertuje, na streame nájdete ich štyri single. V Demovnici rotovali 16 týždňov a v novembri '25 ohlásili, že album je nahraný.

GILIB. VEK

Rockeri z Nitry, alternatíva k alternatíve, ma oslovili svojou sociálnou nahnevnanou analýzou, vydali niekoľko singlov v rokoch 2023 a 2025, no veľa o nich nepočut mimo úzkej bublinky sociálnych sietí. V roku 2024 boli v Demovnici dvanásť týždňov.

LAVIDE PROJEKCIE

Mladá akusticko-rocková kapela z Bratislavy bola v Demovnici dvanásť týždňov, postupne vydáva single a klipy, ostatný je zo začiatku tohto roka. Na klip k balade *Makety* získali grant. Na YTB im chýba výtlak vydavateľstva, poslucháčov na streame majú ešte viac ako Sima na Zemi. Každopádne chalani na sebe makajú a hádam ich stretnete na nejakom festivale.

STRAKY A NÁLEZY RUŽOVÝ SKALÁR

Jedenásť kôl ešte začiatkom roka 2024. Ubehli takmer dva roky a 1. januára 2026 vydala bratislavská formácia už siedmy

singel od EP indierockového Batohy sny a... (2023). Ostávajú v undregroundovom svete a tvorba ich zjavne baví.

OZVENY SLOBODA

Sympatická mladá indierocková kapela zo Záhoria so speváčkou. V roku 2024 vydali EP *Ozveny slobody* a jednu pieseň poslali do Demovnice, kde do záveru roka vydržali desať týždňov. Zo svojho profilu ohlasujú začiatkom tohto roka návrat na pódia, tak určite ich zachytíte v okolí Senice.

MAJKA ZÁVODSKÁ SAMA

Seničanka raz fotí, raz koncertuje, v roku 2024 nahrala EP *SAMA*, z ktorého pieseň sa držala deväť týždňov v Demovnici. Koncom minulého leta vydala klip *Nikdy sám* a priebežne koncertuje v Senici.

Tak čo? Je Demovnica pre vás? Myslite, že vás posunie o level vyššie? Alebo dajte vedieť známym, ktorí chcú ísť ďalej ako za okres či región, zamakať na sebe a popri tvorbe nájsť spôsob ako zvládnuť aj PR. Vedeli by ste si predstaviť, čo ďalej po Demovnici? Skúsenosť, čo ďalej je totiž jedným z výrazných spôsobov ako posunúť svoj hudobný projekt.

Juraj Gonšor

OZVENY

pokračovanie zo strany 5 a prezidentovi odporučila, že by mal čo najrýchlejšie do projektu R.E.M. zasiahnuť.

„Povedala: ‚Zdá sa, že tu máme vážny problém,‘ a ja som jej na to povedal: ‚Žartuješ?‘“ spomína Waronker. Bez ohľadu na to o pár dní už letel do Miami. „Vošiel som dnu s nízkymi očakávaniami a oni začali hrať. To, čo počula ona, musel byť surový stav, pretože mne sa neuveriteľne uľavilo.“ Zahrali Waronkerovi pár nedokončených skladieb a jedna z nich ho mimoriadne zaujala: tá s C – D vzorcom akordov v strofe. „Pamätám si, ako som to počul a povedal som chalanom: ‚Túto musíte dokončiť. Refrén je bomba.‘ Práve počul demonahrávku piesne *Man on the Moon*.

Bill prišiel so skladbou, ktorá znela ako staromódna soulová balada. Rozložené akordy, hrané s jemnou presnosťou, hudba pre milencov, objímajúcich sa v tme na zemi. Lúboštná pieseň do ťažkých čias: *Everybody Hurts*. Mike mal vlastnú baladu. Bola vybudovaná na viacvrstvových organových zvukoch a na speve cez efekt vocoder, ktorý tvorilo *aaa* spievané jeho hlasom, ale aj na prirodzených sprievodných vokáloch a úspornej gitare s echom. Do toho Michael pomaly spieval slová piesne *Star Me, Kitten*.

Keď sa koncom mája vrátili do Georgie, v Atlante nahrali sláčikové party. Pomáhal im pri tom bývalý basgitarista Led Zeppelin John Paul Jones, ktorého najali, aby napísal partitúry k niekoľkým skladbám. O týždeň neskôr pokračovali do štúdia Bad Animals v Seattli, kde dokončili posledných pár piesní a urobili finálnu mixáž.

Foto © zdroj: Peter Ames Carlin - R.E.M. - Kapela, ktorá nechcela byť slávna (N Press, 2025)

Väčšina ostatných skladieb, ktoré postupne nadobúdali formu, malo náladu žalospevu. Bola to hudba, ktorá sa človeka dotýka, keď cíti mierny smútok alebo azda melanchóliu, možno aj trochu ľútosť, ale má pritom trochu slávnostný pocit a je pohltý láskou. To Michael vyčítal z melódií a pretavil do textov. Myslel na ľudí, ktorých miloval, a na ľudí, ktorých stratil. V poslednom čase zažíval veľa strát. Jeden, dvaja starí rodičia – smutné, no nevyhnutné. No taktiež priatelia a pár bývalých milencov a milieniek, ktorých skolil AIDS. Bol prítomný v celej umeleckej komunite a nechota vlády konfrontovať sa s touto chorobou alebo vôbec priznať jej existenciu celé osemdesiate roky bola hlavným dôvodom, prečo sa Michael začal politicky angažovať. Rozhodne išlo o otázku života a smrti. Rovnako ako v prípade skladieb na novom albume. Toľko smrti. A toľko života.

Michael napísal texty a naspieval takmer všetky piesne s jednou výnimkou, konkrétne tou, ktorú stále nazývali „C – D posun“ podľa Billovej náhodnej, ale krásnej akordovej kombinácie. Zvyčajne inštrumentalisti ani producent Scott Litt netlačili na Michaela, aby napísal konkrétny text; spevák sa skôr zameriaval na časti, ktoré ho zaujali, a podnecoval svoju múzu k činu. Michael sa tejto skladbe nebránil – ak by pieseň rovno odmietol, znamenalo by to jej koniec –, lenže všetkým sa veľmi páčila a potom Lenny Waronker napoly žartom vydal pokyn, aby tú skladbu s hitovým refrénom dokončili, čo zintenzívnilo naliehanie ostatných na Michaela, aby to aspoň vyskúšal. Litt mu nahral hudobný podklad na kazetu, Michael si nasadil slúchadlá, zapol walkman a počúval ju pri potulkách po uliciach Seattlu. Trvalo mu to pár dní, ale napokon napísal slová, ktoré maximálne vystihli podstatu hudby. Text vychádzal z detskej spomienky a z popu sedemdesiatych rokov, niesol sa v jesennej melancholickej nálade, typickej aj pre mnoho ostatných skladieb. Tento text zároveň v sebe skoncentroval podstatu celého albumu.

To, čo skladbu, ktorá dostala názov *Man on the Moon*, spájalo s ostatnými, to, čo spájalo členov kapely medzi sebou navzájom aj s rastúcim zástupom fanúšikov, bolo to isté, čo spájalo amerických voličov s Billom Clintonom, alebo aspoň s ich predstavou o Billovi Clintonovi približne okolo roku 1992. Pocit nežnosti a empatie, srdcia bijúce v rovnakom rytme, rovnaké nádeje aj obavy. Spomienka na svet detstva, na hry a knihy, na zahmlené modrasté okno televízie. Postavy prichádzali a odchádzali, ale všetci ako keby vystupovali v rovnakom predstavení. Mojžiš a Elvis. Sir Isaac Newton a zápasník „Classy“ Freddie Blassie. Proroci a rockové hviezdy, fyzici a zápasníci. Všetci s vlastným druhom mágie, vlastnou transcendentnou logikou.

Potom tam ešte bol aj Andy Kaufman, absurdný komik. Všetkých spojil svojím humorom založeným na ohýbaní reality. Jeho kariéra trvala krátko, ako kométa zachádzal z detskej spomienky a z popu sedemdesiatych rokov, niesol sa v jesennej melancholickej nálade, typickej aj pre mnoho ostatných skladieb. Tento text zároveň v sebe skoncentroval podstatu celého albumu.

pokračovanie na strane 25

HUDBA DOKÁŽE ZMENIŤ NÁLADU DETÍ AJ ICH RODIČOV

Hudba je univerzálny jazyk aj liek – dokáže utíšiť, upokojiť, rozptýliť a aj rozveseliť. Jej sila je o to dôležitejšia na miestach, kde dôvodov na radosť nie je veľa, napríklad v nemocniciach, medzi dospelými aj detskými pacientmi. Za červeným nosom a smiechom zdravotného klauna sa však skrývajú roky príprav, empatia a schopnosť improvizovať v náročných situáciách. Zdravotný klaun, bábkoherc a multiinštrumentalista Boris Bačík rozpráva, ako hudba dokáže prelomiť strach detí aj rodičov, aké silné momenty si odnáša z nemocníc a ako svoje skúsenosti pretavil do autorského hudobného albumu.

Keď sa povie zdravotný klaun, väčšina ľudí si predstaví červený nos a vtipnú scénu. Čo všetko však predchádza tomu momentu, kým vkročíte do izby pacienta? Ako vyzerá vnútorná aj profesionálna príprava, ktorú bežný divák nikdy neuvidí?

Úplne v úvode je potrebné prejsť náročným výberovým workshopom, ktorý má 3-4 kolá a do finále sa dostane len pár najlepších prihlásených uchádzačov. Nasleduje množstvo workshopov, školení a tiež tzv. náuky, kedy sa začínajúci klaun chodí zatiaľ len pozeráť na svojich starších kolegov. Po týchto prípravách ho ešte čaká klauniáda, keď ide do nemocnice so skúsenou dvojicou ako tretí klaun a už sa čiastočne do tejto klauniády aj zapája. No a keď toto všetko úspešne zvládne, začína sa jeho kariéra zdravotného klauna a samozrejme pokračuje vo vzdelávaní a zdokonaľovaní svojich klaunských zručností a schopností. A potom už len treba pred každou klauniádou pozitívne naladiť seba, aj svoje ukulele a zahodiť za seba všetky starosti všedného života.

Ako sa pracuje s psychológiou dieťaťa, ktoré je vystrašené, zranené alebo nemá náladu? Existujú „tajné“ techniky zdravotných klaunov, ktoré pomáhajú prelomiť strach a vytvoriť bezpečný priestor pre humor a empatiu? A akú úlohu v tom zohráva hudba?

Áno, existujú rôzne techniky, ale žiadna z nich nie je univerzálna. Každé dieťa je iné a preto treba zo strany klauna v prvom rade veľa empatie, ale aj skúseností a zručností. Ak medzi nich patrí aj spev a hra na hudobný nástroj, je to veľké plus. Hudba dokáže zmeniť náladu dieťaťa aj rodiča a tiež atmosféru v izbe, ale aj na celom oddelení a niekedy dokonca aj v celej nemocnici.

Po dvadsiatich rokoch v nemocniciach určite nosíte v sebe mnoho silných momentov. Je nejaký zážitok, ktorý vás ako zdravotného klauna zmenil alebo vám pripomenul, prečo túto prácu robíte?

Takéto zážitky som zo začiatku vnímal intenzívnejšie, takže si ich aj viac pamä-

sa neustále vzdelávame, dokonca musíme prejsť aj medzinárodnou certifikáciou, aby sme mohli v práci pre toto občianske združenie pokračovať. Ale samozrejme, nie všetko sa dá naučiť a veľa vecí musí mať človek v sebe, najmä empatiu, ale aj umelecké nadanie. A potom je to aj o skúsenostiach, ktoré postupne získavate – nielen v práci, ale aj v bežnom živote. A čo sa týka tej druhej polovice otázky: aby sme to mohli dlhodobo zvládať, musíme mať každý nejakú svoju psychohygienu. U mňa je to hlavne rodina, dobrá hudba a šport (v zime bežky, skialp, zjazdové lyžovanie a v lete hlavne jachting, turistika a občas aj tenis a golf) – k tomu patria prirodzene aj dobrí priatelia. No občas, keď potrebujem nejaké silnejšie zážitky okamžite vnútorne spracovať, sadnem si doma za klavír a len tak si hrám a improvizujem aj dve tri hodiny, ak mi to okolnosti dovoľia. A tu niekde vznikajú aj nápady na niektoré moje pesničky. A samozrejme, pri takejto náročnej práci nesmú chýbať ani pravidelné psychologické supervízie, ktoré mávame väčšinou spoločne,

zovej dielni v Piešťanoch. Čím vás práve oni motivovali alebo presvedčili k tomu, aby ste svoje autorské skladby pretavili do uceleného albumu?

Presvedčať ma nebolo treba. Motivovali ma hlavne tým, že sú to vynikajúci muzikanti a mal som v nich, takpovediac, záruku kvality. Táto láskavá a lákavá ponuka prišla ako vlna, na ktorú som naskočil a už sa veziem. Kam ma zanesie, to uvidíme.

Ako potom prebiehal proces nahrávania s kapelou?

Nahrávaniu predchádzali naše stretnutia, na ktorých sme riešili aranžmány a potom sme sa všetci stretli v štúdiu u Janka Mudrocha v Modre, kde sme to za tri dni nahráli v podstate formou kapely. Ľuboš Šrámek klávesy, Nikolaj Nikitin saxofón a basklarinet, Pavol Bereza gitaru, Matej Štubniak kontrabas, Juraj Šušanič bicie a Ondrej Juráš trúbku. Potom sa to ešte trochu postrihalo, zmixovalo a u Peťa Preložníka som nahral načisto spev a urobil sa finálny

KEĎ POTREBUJEM SILNÉ ZÁŽITKY VNÚTORNE SPRACOVAŤ, SADNEM SI ZA KLAVÍR.

tám. Ale mám aj čerstvé. Napríklad nedávno sa mi počas špeciálneho programu NOS (Na Operačnú Sálu – keď ako zdravotný klaun odprevádzam deti na operácie) stalo, že jeden cca šesťročný chlapec sa po našej spoločnej hre tak tešil na operačnú sálu, že sa zabudol rozlúčiť s maminou. Chcel si vyskúšať dýchaciu masku, pretože sme sa hrali na potápačov, ktorí nájdu pod morskou hladinou poklad. Napriek tomu, že kvôli nejakej alergii nemal v sebe premedikáciu, odišiel na sálu s úsmevom a svižným krokom, ruka v ruke s anesteziologičkou, ktorá si po neho prišla. Jeho mamina zostala stáť na chodbe pred operačnou sálou v nemom úžase, ale bola šťastná. A to sú tie chvíle, kvôli ktorým mám túto prácu veľmi rád.

Zdravotný klaun musí rýchlo reagovať, improvizovať a dokázať pracovať aj s veľmi náročnými emóciami rodičov či personálu. Ako sa dá „natrénovať“ takáto schopnosť a s čím ste museli pracovať, aby ste to mohli dlhodobo zvládať?

Aj počas nášho pôsobenia v občianskom združení ČERVENÝ NOS Clowndoctors

takže pri tom zažijeme kopec zábavy - tú v našom združení zažívame takmer vždy a všade, čo je na tom asi to najlepšie.

Aký typ hudby najčastejšie rezonuje s detskými aj dospelými pacientmi? Existuje nejaký spoločný prvok – rytmus, jednoduchá melódia, známy text alebo možnosť zaspievať či zapísať si spolu s vami – ktorý dokáže zaujať takmer vždy?

Najlepšie zaberá hudba, ktorá je pre pacienta známa a obľúbená – to je asi ten spoločný prvok. Samozrejme záleží aj na tom, čo chcete s touto hudbou dosiahnuť, či rozveseliť a nabudiť alebo prípadne stíšiť, ukladiť a niekedy aj uspať (napr. keď je dieťa po narkóze, ktorú nie celkom dobre znáša a potrebuje sa z nej ešte pár hodín vyspať). Seniori, ale aj niektoré deti si s nami, samozrejme, aj radi zaspievajú. Niekedy dokážeme na izbe vďaka hudbe urobiť doslova super žúrku.

Váš debut Každonočné sólo vznikol po stretnutí s Nikolajom Nikitinom, Ľubošom Šrámekom a Martinom Petrenkom na Medzinárodnej jaz-

mix a master. Pesničku *Večer na balkóne* som mal nahratú v štúdiu u Tomáša Gajlíka, ktorý mi nahral klavír, jeho otec Ján „Cuco“ Gajlík basu a Gabo Vohlárik bicie. U Peťa Preložníka som ale znovu nahral spev, pretože som trochu prepísal text.

V piesni Anjel na balkóne účinkuje Soňa Norisová. Prečo ste si vybral práve ju ako hostujúci hlas a čo táto spolupráca priniesla do celkového výrazu skladby aj celého albumu?

Sonička je vynikajúca speváčka s krásnou farbou hlasu a je fantastická aj ako človek s veľkým srdcom. Poznáme sa z čias, keď som trochu koketoval s Radošinským naivným divadlom a účinkovali sme spolu v jednom z ich projektov. Pozná ju aj Ľuboš, tak sme sa napokon rozhodli pre ňu a sme radi, že našu ponuku prijala. A čo táto spolupráca priniesla do celkového výrazu skladby aj celého albumu? Odpoveď by som rád nechal na vašich čitateľov, keď si album *Každonočné sólo* vypočujú (na niektoej zo streamovacích platforiem), určite na to prídu.

Daniel Hevier ml.

ROCK V MÚZEU

MAREC – MÁJ 2026

2. III. CHAD WACKERMAN AND THE L.A. ALL - STARS (USA - FUSION/JAZZROCK)

Dnes 65 ročný bubeník a skladateľ, rodák zo Seal Beach, žijúci v Long Beach v Californii, Chad Wackerman je slávnym menom vo svete jazzrocku, jazzu a fusion music a môže sa zaradiť do zbierky Múzea obchodu Bratislava, v „depozitári“ pilierov dejín rockovej a jazzrockovej hudby, ako Iron Butterfly, Carl Palmer, James Blood Ulmer, Maggie Bell, Pete Brown, Cactus, Carmine Appice, Leo Lyons, Tony Levin, Chris Farlowe, Soft Machine, Jan Akkerman, John Steel z The Animals, Atomic Rooster, Clive Bunker z Jethro Tull, Gerry McAvoy a Brendan O'Neill z kapely Roryho Gallaghera, Stanley Jordan, Jeff Berlin, Dennis Chambers, alebo Mitch Ryder.

Počas svojej hviezdnej kariéry si už vyskúšal všetky funkcie, ako člen skupiny, session hudobník, sideman ale aj kapelník. Svoju kariéru započal v skupine Billa Watrousa v roku 1978. V rokoch 1981 až 1988 hral v skupine Franka Zappu. Spolu so Steve Vaiom na to spomínajú, ako na veľmi vyčerpávajúcu etapu svoj-

ho života. Práve Chad patrí popri Terryom Bozziovi a Vinnie Colaiutovi do trojice bubeníkov, ktorí boli schopní byť úspešní v Zappovej spoločnosti a kariére.

Po odchode z tohto „rockového a progresívneho Cirkusu“ sa stal vyhľadávaným, spoľahlivým bubenikom, ako pre nahrávanie, tak na turné. Takto sa podieľal na množstve nahrávok a koncertoch mien, ako Allan Holdsworth, Steve Vai, Andy Summers, Albert Lee, James Taylor, John Patitucci, alebo Steven Wilson.

Chad má 5 vlastných, sólových albumov, od prvého *Forty Reasons* z roku 1991 až po posledný *Dreams, Nightmares and Improvisations* z roku 2012. Okrem toho hrá na neprebernom množstve nahrávok iných umelcov. Je to napríklad na 10 albumoch Allana Holdswortha, 31(!) albumoch Franka Zappu, 2 albumoch Andyho Summersa, 2 albumoch Steveho Vaia a na albumoch mnohých ďalších, ako Barbra Streisand, Carl Verheyen, Spies atď.

V zostave L.A. All – stars s Wackermanom vystúpia vynikajúci hudobníci.

Rakúsky gitarista Alex Machacek, 53 ročný rodák z Tullnu (pôvodom Čech). Na basovú gitaru zahrá nikto menší, ako dnes 74 ročný rodák z Bronxu v New Yorku, Jimmy Haslip, zakladateľ slávnych Yellowjackets. Na klávesové nástroje bude hrať rodák z Texasu Steve Hunt. Je to opäť hudobník, ktorého kariéra je spojená s hviezdami menami, ako Billy Cobham, Jimmy Earl, Stanley Clarke, Freddy Hubbard, alebo Allan Holdsworth.

Koncert v múzeu je súčasťou The Impossible Rock Fusion Tour.

10. III. THE IMAGINARIES (USA - AMERICANA)

Skupinu v roku 2018 vytvorilo a stále tvorí najmä manželské duo – spevák a gitarista Shane Henry a speváčka a pianistka Maggie McClure. Obaja sú hrdí rodáci a odchovanci štátu Oklahoma. Ona je z mesta Norman a on zasa z Verden. Všetko sa začalo tak, že Maggie otvorila Shaneov koncert, zamílovali sa a v roku 2011 sa zobrali. Odstaňovali sa do Los Angeles, kde pracovali spočiatku na samostatných kariérach. Ešte predtým už bol Shane známym bluesrockovým umelcom, veď nahral a vydal 4 sólové albumy: *You're Comin' Home* (2002), *Deliverance* (2004), *Beauty In The Struggle* (2010) a *Light In The Dark* (2017). Podobne Maggie už mala za se-

bou 4 sólové albumy: eponymný (2007), *Good Morning & Good Night* (2010), *Times Moves On* (2014) a *Color It Up* (2017).

Už ako skupina The Imaginaries majú za sebou 4 albumy – *Hometown Christmas* (2019), eponymný z roku 2021, soundtrack k filmu *A Cowgirl's Song* a posledný *Fever* (2025). Ich hudba je označovaná ako typická „Americana“, ktorá občas evokuje aj mená ako Tom Petty, Fleetwood Mac alebo Bonnie Raitt. Obaja manželia majú blízko k filmu, ich hudba je v už spomínanom soundtracku, ale aj v Netflixovskom filme *Mending The Line*, alebo vo filme *Reagan*. Na nahrávkach a koncertoch sprievádzajú manželov aj iní hudobníci,

ako napríklad bubeník Rob Humphreys alebo basgitaristka Shonna Tucker.

Koncert v múzeu je súčasťou turné zloženého z 11 koncertov v Nemecku, Holandsku, vo Viedni a v Podunajských Biskupiciach.

23. III. DAVID ELLEFSON (MEGADETH) (USA – HEAVY ROCK)

Dnes 61 ročný, rodák z Jacksonu v štáte Minnesota basgitarista David Ellefson, je spájaný najmä so skupinou Megadeth, kde pôsobil v rokoch 1983 – 2002 a 2010 – 2021. Ellefson mal prvú skupinu s názvom Killers už na strednej škole. V roku 1983, keď skupina Metallica vyhodila gitaristu Daveho Mustaina, ten sa podobne ako Ellefson presťahoval do Los Angeles a hľadal spoluhráčov pre novú skupinu. Najprv sa volala Fallen Angels, po malých zmenách, kedy Mustaine zobral do kapely aj svojho nového suseda Ellefsona, zmenila názov na Megadeth. Stala sa jednou z „veľkej štvorky“ amerických metalových skupín, popri skupinách Slayer, Anthrax a Metallica.

Muzikanti vydali 9 albumov od prvého *Killing Is My Business... And Business Is Good!* z roku 1985 až po posledný *The World Needs a Hero* z roku 2001. V roku 2002 odišiel Ellefson zo skupiny (súdne spory s Mustainom). David založil skupinu F5, spolu s hudobníkmi ako Dale Steele, Steve Conley, John

Davis a Jimmy DeGrasso. V tejto zostave nahrali dva albumy, *A Drug for All Seasons* (2005) a *The Reckoning* (2008). Popri tom hral a nahrával aj so skupinami Avian a Soulfly. Bol aj súčasťou „cover“ skupiny Hail! spolu s DeGrasso, Mike Portnoyom, Timom „Ripperom“ Owensom a Andreasom Kisserom.

V roku 2010 mu poslal bubeník Megadeth Shawn Drover SMS, kde ho pozýva na stretnutie s Daveom Mustainom a návrat bol hotový. Takto nahrali a vydali ďalšie tri albumy, *Th1rt3en* (2011), *Super Collider* (2013) a *Dystopia* (2016). V roku 2021 po kontroverzných informáciách okolo Davida oznámil Mustaine jeho opätovný odchod zo skupiny. Ellefson následne zakladá spolu s bubeníkom Mike Hellerom, gitaristom Drewom Fortierom a spevákom Vinniem Dombroskim skupinu The Lucid, s ktorou vydal album *The Lucid* v roku 2021 a EP *Saddle Up and Ride* v roku 2023.

Zaujímavosťami z Davidovho života sú aj to, že v roku 2015 založil hu-

dobné vydavateľstvo „Ellefson Music Productions“. V roku 2019 zasa filmovú produkčnú spoločnosť „Ellefson Films“, ktorá sa špecializuje na hororový žáner. Vo svojich filmoch David aj účinkuje. David je od roku 1993 ženatý s manželkou Júliou a majú syna a dcéru. Žijú v meste Scottsdale v štáte Arizona. Ellefson je aj spolu s bývalým kolegom Mustainom hlboko veriaci evanjelik a začal dokonca študovať duchovnú službu Luteránskej cirkvi – Missouri Synod. Davidovou obľúbenou značkou basgitar je Jackson z Californie a značkou zosilňovačov Hartke.

15. IV. STINA STENERUD & HER SOUL REPLACEMENT (NOR – SOUL/BLUESROCK)

Stina Stenerud je nórka soul, funk, bluesová speváčka, ktorá započala svoju kariéru v roku 2003 v rodnom Fetsunde. Prejav Stiny priznáva lásku k americkému soulu, bluesu a jazzu, s ktorým aj začínala. Jej skupinu „Her Soul Replacement“ tvoria gitarista Stian Haslie, klávesák Kristian Wentzel, basgitarista Bo Berg a bubeník Ole Martin Thorset. Spolu tvoria dobre fungujúci stroj, poháňaný soulom a funkcom so severskými podtónmi, ktorého živé vystúpenia sú plné energie a radosti.

V roku 2009 vydali debutový al-

bum *Kissing Fools* a v roku 2012 album *Coming Home*. Na oboch albumoch kapela pomáha dychová sekcia. V roku 2024 Stina naspievala album nórkej jazzovej skupiny Rubber Soul Quartet

pod názvom *Taxman*, ktorý je venovaný skupine The Beatles.

Zaujímavosťou je, že Stina pracuje vo firme Vianor Norge, čo je jednotka v predaji pneumatík v Škandinávii.

22. IV. PHILIPP GERBER (CH - BLUESROCK)

Rodák zo švajčiarskeho Solothurnu, žijúci v Hessigkofene, gitarista a spevák Philipp „Bluedög“ Gerber je v svojej krajine považovaný za bluesového mága. Začínal v kapelách ako Hardcore Blues band, Marc Amacher & Band alebo Dögz. V súčasnosti vystupuje s ka-

pelou Bluedög, ktorú tvoria bubeník Etienne Isartel, basgitarista Yves Horisberger a klávesáčka Brigitte Geiser.

Philipp nahral a vydal so svojimi v úvode spomínanými kapelami v rokoch 2002 až 2020 5 albumov. So súčasnou kapelou Bluedög vydali zatiaľ dva albumy, prvý v roku 2021

pod názvom *Shut Up And Listen To The Band* a druhý v roku 2025 pod názvom *We Keep The Fire Burning*. Zaujímavosťou je aj Philippov srd-

cový akustický projekt s tromi gitarami „Müller, Gerber, Meier, Kurz MGM“. Druhou zaujímavosťou je jeho práca v prestížnom švajčiarskom bluesovom klube „blueMonday @ kofmehl“ v Kulturfabrik Kofmehl v Solothurne, kde vystupujú špičky svetového blues a bluesrocku.

skom bluesovom klube „blueMonday @ kofmehl“ v Kulturfabrik Kofmehl v Solothurne, kde vystupujú špičky svetového blues a bluesrocku.

29. IV. MIDHAVEN (IND – PROGRESSIVE HEAVY ROCK)

Skupina vznikla v roku 2011 v Bombaji. Založil ju gitarista a spevák Karan Kaul s bubeníkom Virajom Saxenom, basgitaristom Abishekom Sawantom a druhým gitaristom Shreyasom Ranem. Týchto neskôr vystriedali súčasný bubeník Aviraj Kumar a sólový gitarista Aditya Mohanan. Prvá verzia skupiny pochádzala ešte zo strednej školy, keď muzikanti ešte ako 17-roční používali aj názov „Temple Smoke“.

V roku 2012 zmenili názov na „astronomický“ termín Midhaven a vydali debutové EP pod názvom *Tales from The*

Tide. V roku 2013 už opäť pracovali v štúdiu Jordan Veigas Music Production, kde nahrali a nakoniec v Universal Music vydali koncepčný album *Spellbound*, kde ide o akúsi halucináciu človeka, ktorý v podobe boha Šivu zabije gréckeho Apolóna. V roku 2021 nahrali ich zatiaľ posledný album *Of The Lotus & The Primal Song*. Ich posledným počinom je singel *The Veiler* nahratý v Island City Studios v Bombaji s austrálskym producentom Forresterom Savellom.

Mimochodom kapela bude v tomto roku vystupovať na veľkom londýnskom festivale „Desertfest“.

5. V. THE COLD STARES (USA – BLUESROCK)

Po roku 2000 sa dali dokopy gitarista a spevák Chris Tapp a bubeník Brian Mullins v meste Madisonville v štáte Kentucky, kde spolu hrali v lokálnych kapelách. Neskôr sa presťahovali do mesta Evansville v štáte Indiana a v roku 2009 založili kapelu The Cold Stares. Chrisova veľmi nábožná matka mu v detstve zobrala albumy Black Sabbath a Kiss, no on si našiel cestu k menám ako Son House alebo Robert Johnson a tak sa dostal k blues.

Od roku 2022 tvoria s basgitaristom

Bryce Kluehom trio. Kapela má za sebou 8 albumov, od prvého *A Cold Wet Night* z roku 2014 až po posledný *The Southern Pt.2* z minulého roku (alebo novší *Voices* z 2023 podľa niektorých zdrojov, ale podľa textu ponechané ako originál). Skupina sa svojim plným, elektrickým bluesrockovým soundom radí k menám ako Joe Bonamassa, Larkin Poe, Rival Sons alebo aj Grand Funk Railroad.

Koncert v múzeu je súčasťou „2026 Spring European Tour“ zloženého zo 17 koncertov v Dánsku, Nemecku,

Holandsku, Belgicku, vo Švajčiarsku a po jednom vo Viedni, Salzburgu a v Podunajských Biskupiciach.

18. V. SEAN WEBSTER (UK – BLUESROCK)

Sean Webster, rodák z Nottinghamu, je anglický gitarista a spevák žijúci s manželkou v malebnom holandskom mestečku Giethoorn. Už ako 14-ročného ho jeho priateľ priviedol k bluesovej hudbe a tým aj ku gitare, keď mu predstavil najmä troch Kingov – Alberta, B.B. a Freddieho – a samozrejme aj iných, ale hlavne Erica Claptona. Jeho favoritmi sa stali aj Gary Moore, Mark Knopfler, John Mayer alebo David Gilmour. Neskôr sa stal spevákom skupiny Journeymen a v 90. rokoch založil skupinu Stateside. V roku 2003 zakladá

The Sean Webster Band. V tejto zostave vydali 2 albumy: *Long Time Coming* v roku 2003 a *Three Nights Live* v roku 2019. Od roku 2005 začal Sean nahrávať a vydávať už pod vlastným menom a takto sa zrodilo 8 albumov od prvého *If Only* po zatiaľ posledný *Summer Has Gone* z roku 2024.

Webster je endorserom gitár Tanglewood. V súčasnosti vlastní 8 gitár a dve basgitaru a jeho najobľúbenejšou je americká PRS (Paul Reed Smith) 594 McCarty. Zároveň nedá dopustiť na svoje kombo Fender Tonemaster.

Marcel Juck

OPFXS TALIANSKY BUTIKOVÝ VÝROBCA GITAROVÝCH EFEKTOV

OPFXS je malá talianska firma špecializujúca sa na ručne vyrábané boutique pedále. Ich produkty vynikajú vysokou kvalitou spracovania, inovatívnymi riešeniami a dôrazom na kreatívne možnosti pre gitaristov.

OPFXS sa zameriava na pedále, ktoré rozširujú zvukové možnosti gitary bez kompromisov v kvalite tónu. Poskytujú nástroje na tvorbu hlbokých, presne sledovaných basových liniek, syntetických textúr či dynamických efektov – najmä pre sólových hráčov, ktorí chcú obohatiť zvuk o basové spektrum, harmónie alebo neobvyklé vrstvy. Firma kombinuje analógový zvuk s digitálnou kontrolou a často ponúka editory na prispôbenie cez USB.

Najznámejšia je séria sub-harmonických oktáverov DigDeep, ktoré generujú monofónnu basovú linku len z nižších strún, bez ovplyvnenia vyšších tónov – ideálne na simuláciu basy alebo ak „tenký“ zvuk potrebuje pridať objem.

► DIGDEEP MKI

– základný model s jednoduchým ovládaním (dry/sub level, tracking, tón a attack). Ponúka čisté, presné sledovanie a silný sub-basový efekt. Cena 155 €

► DIGDEEP MKIII

– pokročilá verzia s viacerými ovládačmi (vrátane filtrov, mixu, waveform výberu a presetov). Poskytuje ešte lepší tracking, flexibilitu a separované basové linky. Cena 240 €

► OKREM OKTÁVEROV

OPFXS VYRÁBA:

- **výkonné clean boostery** – na čisté zosilnenie signálu s nízkym šumom a presnou kontrolou (vhodné pre sólo boost alebo na presadenie sa v mixe),
- **sampler a harmonizér** – umožňuje zachytiť jednu alebo dve noty, následne ich prehrávať synchronizovane s hrou gitaristu (podľa dynamiky a envelope), pridať nižšiu oktávu a vyššie harmónie, čím vytvára basové linky, organové vrstvy, harmonicky bohaté textúry alebo nekonečný sustain,
- **gitarové syntetizátory** – na tvorbu syntetických textúr a zvukov priamo z gitary,
- **modulácie (phaser/vibrato, envelope chorus)** – pre vintage aj moderné priestorové efekty s unikátnym charakterom,
- **programovateľný multi-efekt** – kompaktný pedál s možnosťou nahráť si cez editor rôzne efekty (oktávery, boost, modulácie atď.).

Ak hľadáte pedál na precízne sledované sub-basové linky, na vrstvenie harmónií a samplerové textúry, na syntetické zvuky bez klávesov, alebo na extrémne čistý a silný boost, OPFXS ponúka unikátne, premyslené riešenia. Taliansky dizajn, handmade kvalita a kreatívna flexibilita robia z nich obľúbenú voľbu pre experimentálnych a sólových gitaristov.

pokračovanie zo strany 19
King, bral na seba podobu viacerých osôb, niektorých bezmocných, iných brutálne toxických, až do svojej smrti v roku 1984. Kaufman mal len tridsaťštyri rokov a jeho smrť prišla tak nečakane, až sa veľa ľudí domnievalo, že ide len o jeden z jeho ďalších čudných žartov. „Andy, did you hear about this one?“ Andy, počul si o tomto, spieva Michael, ako keby kládol otázku priamo komikovi. A všetkým ostatným: „If you believe there’s nothing up his sleeve, then nothing is cool.“ ak veríte, že nechystá nič nečakané, tak nebude žiadna sranda. Mohol pokojne hovoriť aj o Clintonovi.

Náznačkové, nostalgické, mierne satirické a plné lásky, slová sa stretli s hudbou s ľahkosťou vánku. Album bol dokončený, leto sa zmenilo na jeseň. Na vlnách rádia to brnelo, nová hudba štekla na koži. Nový album R.E.M. vyšiel začiatkom októbra. Keby človek očakával zostup z výšin *Out of Time* – ako sa dalo rozumne očakávať –, bol by prekvapený. „Proste úžasné,“ poznamenal starší spravodajca MTV Kurt Loder. Vyhlásil to ako fakt uprostred spravodajstva. Nikto neprotestoval. Keď fúka priaznivý vietor, keď sú planéty vo vhodnom postavení, nemusí sa diskutovať. Stačí konštatovať, obdivovať, vyjadriť pocit, že toto tu, tento zvuk, tento pocit, je zvukom súčasnosti.

Peter Ames Carlin

ROSALÍA

LUX

COLUMBIA 2025

95%

Ak si pozriete prestížne výročné rebríčky hudobných albumov za minulý rok, mnohým kraľuje album *Lux* katalánskej speváčky menom Rosalía. Držiteľka mnohých ocenení Latin Grammy (hlavne za rok 2022 a album *Motomami* z covidových čias) nie je na scéne žiadnym nováčikom. Už aj vtedy bola jej tvorba žánrovo ťažko zaraditeľná, oscilovala niekde medzi alternatívnym popom, flamencom a iným latinsko-americkými subžánrami. No to, s čím prišla na štvrtom albume *Lux*, je úplne iná kapitola.

Priznám sa, že moje prvé dojmy po počúvaní albumu boli trochu rozpačité. Na jednej strane očarenie bohatou zmesou žánrov, netuctovými aranžmánmi a výrazným podielom sláčikov a celkovo klasickej hudby, na druhej strane sa mi album spočiatku zdal trochu nesúrodý. Nie len tým, že sa to okrem žánrov striedajú aj jazyky, ktorými Rosalía spieva, či rozpráva.

Práve táto zdanlivá nesúrodosť sa však po viacerých vypočutiach ukazuje

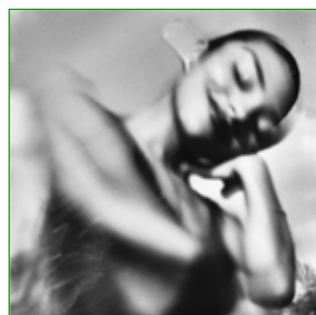
ako jeden z najväčších tromfov albumu. *Lux* nie je kolekciou singlov poskladaných za sebou a vyplnených vatou, ale skôr zvukovou mozaikou, ktorá si vyžaduje trpezlivosť a sústredené uceleňé počúvanie albumu ako celku. Kedysi Steven Wilson povedal, že ho nezaujímajú albumy, ktoré zapadnú do nejakej žánrovej škatuľky, ale práve tie, ktoré sa do žiadnej nedajú zaradiť. Rosalía sa nebojí prudkých kontrastov – jemné (takmer komorné) pasáže s dominanciou sláčikov striedajú rytmicky napäté momenty, kde sa jej hlas stáva ďalším perkusívnym nástrojom. Dominujúcou je práve práca s klasickými prvkami. Sláčikové aranžmány nepôsobia ako dekorácia, či farebné plochy, ale väčšinou ako nosná kostra. V niektorých momentoch album pripomína modernú komornú suitu, inde zas pulzujúci urbánny experiment. Tento kontrast sa naplno ukazuje hlavne v skladbe *Berghain*, kde jej vypoľaha aj Björk (nie je to ich prvá spolupráca) a americký hudobník Yves Tumor. Rosalía

tým rozširuje hranice toho, čo si dnes pod pojmom „popový album“ vieme predstaviť.

Zásadnou devízou zostáva jej hlas. Dokáže byť surový, krehký aj teatrálny naliehavý, no nikdy nie samoučelný. Nepredvádza sa – pracuje s dynamikou a tichom. A práve ticho je tu rovnako dôležité ako samotný zvuk. Pauzy, dozvuky a prázdny priestor medzi tónmi vytvárajú napätie, ktoré drží poslucháča v pozornosti. Kým album *Motomami* bol explóziou energie a žánrovej dravosti, *Lux* pôsobí ako jeho vyzretejší, koncentrovanejší súrodenec. Je to album, ktorý sa nevnucuje prvoplánovými hitmi, ale postupne sa rozsvieti – presne tak, ako napovedá jeho názov.

Možno práve preto sa z prvotnej rozpačitosti stáva obdiv. *Lux* nie je hudba na prvé počutie, do auta či ako kulisa. Je to album na sústredené počúvanie, kde vyniknú jemné detaily produkcie aj precízne vrstvenie hlasov. A keď mu ten čas venujete, odmení sa vám.

Peter Cagán

OLIVIA DEAN

THE ART OF LOVING

CAPITOL RECORDS / UNIVERSAL

80%

Druhý album rodenej Londýňčanky Olivie Dean poriadne zamiešal karty v hitparádach na konci roku 2025. Podarilo sa jej dokonca prepísať históriu, keď sa stala prvou britskou sólovou umelkyňou od čias Adele (2021), ktorá v tom istom týždni ovládla prvé miesto

v rebríčku albumov aj singlov (so skladbou *Man I Need*).

Olivia Dean sa narodila v roku 1999 v zmiešanom manželstve Jamajčanky a Angličana, a toto prepojenie kultúr je v jej hudbe cítiť. Často spomína, ako veľmi ju ovplyvnil jej starý otec, ktorý prišiel do Británie v rámci gene-

rácie „Windrush“ (ľudia, ktorých povolala Britská vláda po 2. sv. vojne na obnovu krajiny z vtedajších kolónií v Karibiku). Techniku spevu a vystupovanie pred publikom si osvojila už ako dieťa v miestnom gospelovom zbere. Jej kroky ďalej viedli na štúdiu v prestížnej Brit School v južnom Londýne.

Táto škola je známa tým, že vychováva najväčšie talenty, akými boli napríklad Adele či Amy Winehouse. Olivia tam študovala hudobné divadlo a populárnu hudbu. Spievala so známou elektronickou skupinou Rudimental a roku 2019 vydala svoje prvé EP s názvom *Ok Love You Bye*. V období pandémie urobila odvažný a zaujímavý krok. S priateľmi a za pomoci rodiny chodila koncertovať na korbe žltého kamiónu, ktorý sa v krajine stal povestným. Keďže kluby boli zatvorené koncertovala pod holým nebom na lúkach či parkoviskách za doprovodu gitaristu, niekedy aj klávesov či perkusií. Jej debutový album *Messy* z roku 2023 si získal úctivé, ale zmiešané recenzie a dosiahnutý úspech bol skôr úctyhodný ako pozoruhodný. Potom ale prišla ponuka, ktorá sa neodmieta. Stala sa tvárou módného domu Chanel, čo ju posunulo na vyššiu úroveň. V lete 2022 sprevádzala ako predskokanka Sama

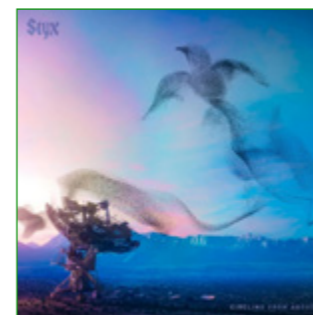
Fendera na jeho turné po Británii. Tu sa ukázala jej sila a schopnosť strhnúť fanúšikov, ktorí primárne prišli na rockový koncert. Všetky tieto skúsenosti skoncentrovala pri skladaní nahrávaní albumu *The Art Of Loving*.

Album obsahuje 12 kratších pesničiek, ktoré ale zanechajú vo vnímaní poslucháčovi citeľnú stopu. Jej soulový prejav a cit pre frázovanie sú bez afektu a zbytočných príkras. V mnohom pripomína staršiu kolegyňu Sade. Je to cítiť aj v milostnej balade *Let Alone The One You Love*, ktorá je akýmsi emocionálnym stredobodom albumu. Skladba stojí na jednoduchom základe - hlboké tóny elektrického klavíra a jemná, takmer nepočuteľná rytmika, dáva Olivii obrovský priestor, aby predviedla svoje umenie. Zaujme aj dychová sekcia a Wurlitzer piano. Zatiaľ čo prvých 5 skladieb je skôr „rozbehových“, od *Let Alone* počujeme jeden skvost za druhým. *Loud* s intím-

ným začiatkom by mohla byť kľudne titulnou skladbou novej Bondovky. *Baby Steps* s úžasnou energiou, ktorú tvorí rytmičná basa, naprogramované bicie a zvonivé gitary, je na rozdiel od dramatickej *Loud* hravý kúsok akoby zo slnečnej Kalifornie. Napokon samotný názov evokuje hravosť a pohodu. Dean na tomto albume majstrovsky spája elektroniku a moderné postupy so skutočnými nástrojmi. Toto počujeme aj v predposlednej *A Couple Minutes*, modernej solovej skladbe, či záverečnej *I've Seen It*, kde spojenie akustickej gitary a syntetizátorov dokonale vystihuje jej prístup k tvorbe.

Album *The Art Of Loving* má len 34 minút, čo niekedy bola štandardná dĺžka LP, no aj na tejto ploche je skoncentrované množstvo umenia. Je to čistý popový album, ktorý sa ale určite zaradi na vrchnejšie poschodia svojho žánru.

Ján Graus

STYX

CIRCLING FROM ABOVE

ALPHA DOG 2T/UME

81%

Legendárna rocková skupina Styx, ktorá sa preslávila hitmi ako *Come Sail Away* či *Renegade*, sa v roku 2025 vrátila s osemnástym štúdiovým albumom *Circling From Above*. Tento album s názvom inšpirovaným vesmírnym odpadom, predstavuje ďalší mílnik v kariére kapely, ktorá sa od 70. rokov minulého storočia drží na scéne vďaka svojej zmesi progresívneho rocku, melodického hard rocku a konceptuálnych tém. Po úspešných predchodcoch ako *The Mission* (2017) a *Crash of the Crown* (2021) sa Styx rozhodli preskúmať priesečník technológie a prírody cez optiku ľudskej skúsenosti, čo robí tento 13-skladbový opus relevantným pre dnešnú dobu plnú digitálnych výziev a ekologických obáv. Producentom a spoluautorom je Will Evankovich, gitarista kapely, ktorý album nahrával s aktuálnou zostavou: James „JY“ Young (gitary a vokály), Tommy Shaw

(gitary a vokály), Chuck Panozzo (basgitarra a vokály), Todd Sucherman (bicie), Lawrence Gowan (klávesy a vokály), Evankovich sám a Terry Gowan (basgitarra a vokály). Táto sedmička hudobníkov, ktorí spolu hrajú už viac ako dve dekády, prináša album, ktorý je nielen nostalgickým pohľadom späť, ale aj odvážnym krokom vpred, s prvkami, ktoré okrem poslucháčov ocenia aj aktívni hudobníci hľadajúci inšpiráciu v aranžmánoch a produkcii.

Album sa otvára singlom *Build and Destroy*, ktorý bol predstavený s AI-generovaným videoklipom, čo podčiarkuje tému technológie. Skladba stavia na pulzujúcich gitarových riffoch Tommyho Shawa a vrstvených vokáloch, kde sa prelínajú harmónie pripomínajúce najlepšie časy Electric Light Orchestra. Ako hovorí Lawrence Gowan v rozhovore pre Music Life Magazine, album sa ponára do konfliktu medzi človekom a technológiou, s piesňami, kto-

ré reflektujú, ako digitálny svet ovplyvňuje našu prirodzenosť. Technicky je *Circling From Above* majstrovským dielom – Evankovichova produkcia využíva moderné syntetizátory na vytvorenie priestorových plôch, zatiaľ čo bicie Todda Suchermana poskytujú robustný rytmický základ s komplexnými fillmi, ideálnymi pre bližšie povšimnutie perkusionistami. Gitary sú ostro rezané, s čistými tónmi, ktoré evokujú vintage zvuky 70. a 80. rokov, no s digitálnym leskom; napríklad v *Things That You Said* dominuje syntetizátorový sólový part, priam vyzývajúci adeptov klaviatúr k experimentom s moduláciou a layeringom. Zaujímavé je aj použitie akustických prvkov v balade *Forgive*, kde sa Shaw a Gowan striedajú v lead vokáloch nad jemným piánom a akustickými gitarami, vytvárajúc srdcervúci beatlesovský vibe.

Album ako celok dbá pri svojej pestrosti na vyváženosť: je nostalgický, no

moderný, s dušou, ktorá rezonuje u dlhoročných fanúšikov. Kritikou je v rôznych variáciách označovaný za nostalgický triumf s moderným twistom. V kontexte súčasnej produkcie žiari aj dôraz na majstrovské vokálne harmónie a chorusy – už tradičné poznávacie znamenie skupiny. Will Evankovich v interview pre The Prog Report zdôrazňuje, ako kapela počas nahrávania experimentovala s vrstvením gitár a syntetizátorov, inšpirovaná Bruceom Springsteenom a Bobom Dylanom, no s progresívnym nádychom.

Album má jasných adresátov medzi poslucháčmi, ktorí už čo-to pamätajú a zároveň dokážu oceniť v štúdiovej interpretácii skupinový charakter a rôzne ozveny „starých zlatých čias“.

Dôraz na dokonalosť a formálnu stránku ale nemusí vyhovovať každému. Hoci sa tu nájdú piesne ako *It's Clear*, ktoré si zaslúžia ocenenie za ich melodickú hĺbku, album má aj „mellow“ momenty, čo môže byť vnímané ako slabina pre tých, ktorí očakávajú viac hardrockovej energie. Tá nie je navyše čerpaná, ale nemusí byť jediným cieľom

tvorby. Klávesista Lawrence Gowan v rozhovore pre Sonic Perspectives hovorí, že: „Nová hudba udržuje krvný obeh kapely v pohybe.“

Hudobníci združení pod overenou značkou Styx potvrdili že nestratili iskru. *Circling From Above* je konceptuálny kúsok, ktorý spája minulosť s prítomnosťou, s témami, ktoré oslovia dospelých hudobníkov uvažujúcich o vplyve AI na tvorbu. Je to dôkaz solídneho návratu veteránov, ktorí stále dokážu inšpirovať.

Dorota Zervanová

SAM FENDER

PEOPLE WATCHING

(2CD DELUXE EDITION) POLYDOR / UNIVERSAL

85%

Sam Fender je v Británii v posledných rokoch fenomén. Hoci jeho ostatný album vyšiel pred štyrmi rokmi (*Seventeen Going Under*, 2021), záujem poslucháčov a kritiky neútlmol. Preto po vydaní v poradí tretieho albumu *People Watching* vo februári 2025, prišlo na jeseň na rad toto rozšírené luxusné 2CD vydanie, doplnené o osem bonusových skladieb.

Sam Fender vyrastal na severovýchode Anglicka, v robotníckom meste North Shields blízko Newcastleu. Jeho dospievanie nebolo jednoduché, ekonomické ťažkosti rodiny, šikana v škole a pocity beznádeje. Hudba preňho bola únikom z reality, čo veľmi autenticky opisuje vo svojich textoch. Namiesto milostných balád sú jeho texty o politike, mužskej zraniteľnosti a sociálnych problémoch. Jeho cesta k sláve sa začala v bare v Newcastlei, kde občas spieval a hral na gitare. Tam ho objavil jeho súčasný manažér Owain Davies, ktorý tam bol náhodou na pive. Ten okamžite rozpoznal Samov výnimočný hlas a pesničkársky talent. Jeho hudba a texty zaujali hneď na prvom albume *Hypersonic Missiles* (2019) tak, že zaň získal prestížnu cenu Critics' Choice Award na Brit Awards. To ho okamžite katapultovalo medzi najsledovanejších nováči-

kov. Je to album plný mladíckej energie a hnevu. Sam tu vystupuje ako mladý chalan z robotníckeho mesta, ktorý kritizuje svet, politiku a konzumnú spoločnosť. Ostré gitary, úderné bicie a drsný saxofón evokujú najlepšie obdobie Brucea Springsteena. Jeho druhý album *Seventeen Going Under* bol bodom zlomu, kedy sa z lokálneho hrdinu stala globálna hviezda. Titulná skladba sa stala virálnou a hymnou pre celú generáciu mladých ľudí.

People Watching je ale trochu iná. Osobná sponď, sociálne témy a nahliadavosť v textoch zostali. Hudba sa ale posunula, je oveľa viac „americká“, drsnosť gitár ustúpila väčším syntetizátorovým plochám, oveľa viac tu cítiť sound 80. rokov a vplyvy Bossa, Toma Pettyho či dokonca Dylana, ale aj Dire Straits. Veľký vplyv na tom má americký producent Adam Granduciel (*The War on Drugs*) z Los Angeles, kde sa v štúdiách Boulevard Recording nahrávalo niekoľko skladieb. Sam tiež využil štúdio British Grove Studios v Londýne, ktoré vlastní Mark Knopfler. Oba tieto vplyvy sú na albume výrazne identifikovateľné. Otvára ho veľmi svieža rocková štadiónovka *People Watching*. Jej text je o pozorovaní ľudí na ulici, vymýšľaní si ich osudov, ale aj o spracovávaní straty blízkej osoby. Bola ňou

jeho priateľka Annie Orwin, ktorá zomrela v roku 2023. Hneď na úvod jeden z vrcholov albumu. Spieva sa v nej:

*Dívam sa na pár, čo sa háda o ničom
Ona má ten istý pohľad,
aký si mávala ty
Keď si bola unavená zo sveta,
no stále si v ňom chcela byť*

Nasleduje *Nostalgia's Lie* so zvonivými gitarami. Zaujme tiež Springsteenovka *Chin Up*, ktorá si v sebe nesie aj stopy anglických gitaroviek. *Wild Long Lie* nesie výraznú stopu americkej produkcie Adama Granduciela. Pulzujúci rytmus na pozadí navrstvených gitár a jemných syntetizátorov. Skvelo je zaranžovaný saxofón, či mandolína. Je to nádherne vygradovaná skladba s veľmi osobným textom:

*Hovorili sme si, že sme úžasní,
že sme slobodní
Ale sme len kusy dreva
na nepokojnom mori
Utekáme pred pravdou
Prežívajúc toto divoké,
dlhé klamstvo*

Arm's Length je jedna z najemotívnej-

ších na albume. Skladba v kludnejšom rytme rieši tému izolácie a neschopnosť prejavovania citov:

*Môj otec bol ako socha
Tichý muž z kameňa
Naučil ma všetko o tom
Ako byť v miestnosti
úplne sám*

Tvorbu Dire Straits asi najviac pripomína *Crumbling Empire*. Priezračné gitary, postupná gradácia, saxofón, to všetko v intenciách tejto skvelej kapely. Druhý vrchol albumu. Prvé CD končí veľmi emotívnou, akustickou *Remember My Name*. Sam tu spieva za sprievodu baníckej dychovky Easington Colliery Band o tragédii svojho starého otca, ktorý prosí svoju manželku postihnutú demenciou, aby si aspoň v krátkych zábleskoch jasnej mysle spomenula na ich spoločný život a jeho meno:

*Tak prosím, aspoň na chvíľu,
kým zase vyjde slnko
Skús nájsť moju tvár,
skús zastaviť ten čas
Nechcem stáť pri tebe
ako cudzinec*

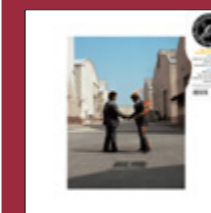
Kritici ocenili tento veľmi emotívny a osobný text bez páto- a celý album následne získal Mercury Prize (2025).

CD2 je dobrým doplnkom k pôvodnej nahrávke. Zachytáva Fendera ako pesničkára s gitarou, ale aj jeho spoluprácu s Eltonom Johnom v *Talk To You*, a verziu skladby *Rein Me In*, ktorú naspieval s ďalšou vychádzajúcou hviezdou britskej popmusic, Oliviou Dean.

Album *People Watching* je plný veľmi emotívnych osobných skladieb, kde texty sú rovnako dôležité, ako hudba. Nie ku všetkým si hneď nájdete cestu, ale dlhšie hľadanie potom stojí za to. Musím povedať, že tak to bolo aj u mňa a pôvodný zámer ohodnotiť tento album len 70% sa pomaly menil. Prijemný zážitok.

Ján Graus

PINK FLOYD

WISH YOU WERE HERE (1975)

COLUMBIA, SONY MUSIC REEDÍCIA

Táto reedícia k 50. výročiu vydania prináša pôvodný album v remastrovanej podobe, vrátane nového Dolby Atmos mixu od Jamesa Guthriego – dlhoročného spolupracovníka Pink Floyd (od *The Wall* v 1979), ktorý sa špecializuje na ich archív a surround mixy. Bonusový materiál obsahuje najmä doteraz nevydané alternatívne verzie a demo nahrávky (napr. skoré podoby *Shine On You Crazy Diamond*), plus živé záznamy z roku 1975 (reštaurované a remastrované Stevenom Wilsonom). Dostupné vo formátoch 3LP, 2CD, Blu-ray (s Atmos) a deluxe box sete - ide o podrobnejší pohľad na tvorbu jedného z kľúčových diel progresívneho rocku.

MÚZEUM OBCHODU
ROCK V MÚZEU
www.muzeumobchodu.sk
Múzeum obchodu Bratislava, Linzboothova 16, 821 06 Bratislava, tel.: 02/4524 3167

12. 1.
pondelok
19.00 hod.

Wildman

(NL – Bluesrock)

20. 1.
utorok
19.00 hod.

Ruf's Blues Caravan

Laura Chavez (USA)
Matthew Curry (USA)
Elise Frank (FR)
(Bluesrock)

27. 1.
utorok
19.00 hod.

Todd Sharpville

(UK – Bluesrock)

12. 2.
štvrtok
19.00 hod.

Stone Senate

(USA – Southernrock)

23. 2.
pondelok
19.00 hod.

The Boneshakers

(USA – Bluesrock)

27. 2.
piatok
19.00 hod.

Zed Mitchell

(SRB/DE – Bluesrock)

2. 3.
pondelok
19.00 hod.

Chad Wackerman and The L. A. All-Stars

(USA – Fusion/Jazzrock)

navštívte tiež

hostinec Múzejný Pivovar

ZAZ

Foto © Radoslav Gadoczi

24. I. 2026 BRATISLAVA

POCTA MAESTROVI VLADIMÍR GODÁR „70“

Slovensko je mini krajinka s kultúrou, ktorá je proporčne primeraná veľkosti krajiny, jej bohatstvu a ľudskému potenciálu. Neznamená to, že naša kultúra nemôže byť bohatá a prítlačlivá. Znamená to len, že je reálne naozaj malá, dokáže zrodiť len malý počet (ak vôbec) osobností, ktoré sú schopné tvoriť a formovať kultúru a pozdvihovať kultúrny život spoločnosti v potrebnej šírke spektra. Môžeme ich rátať na prstoch ruky. A niekedy treba na ich zrod čakať. Preto je nevyhnutné, aby si človečenstvo obývajúce takú malú krajinu, napriek všetkým treniciam a sporom, ktoré mu život prináša, svoje osobnosti kultúry obzvlášť úzkostlivo chránilo. V záujme zachovania existencie a kultúrnej identity spoločnosti.

Bolo pre mňa ctou, že som sa mohol s jednou z takých osobností rozprávať v predvečer jej životného jubilea. Vladimír Godár (*1956) sa v marci dožíva 70 rokov. Bol to môj prvý čas strávený s ním. A bol to veľmi príjemný čas, samotný rozhovor bol veľmi osobný a pútavý. Jeho mnohovýznamové, holistické vyjadrenia a hodnotenia, plné farbisťých analógií v široko zvrstvenom kontexte, nie je jednoduché zreprodukovat' v priamej reči na takej malej ploche, aká je vyhradená pre tento článok. Preto sa v záujme predstavenia jeho osobnosti uchýlim k sumarizáciám a uvediem len úzky výber citácií k niektorým z mnohých tém, ktorým sme sa venovali.

► KTO JE VLADIMÍR GODÁR

Skladateľ — výrazne orientovaný na vokálno-inštrumentálnu, sakrálnu a filmovú hudbu (filmy Martina Šulíka). Kládne v hudbe dôraz na historický kontext a význam textu. S jeho albumom *Mater*, ktorý vyšiel v jednom z najpriberčivejších a najexkluzívnejších vy-

davateľstiev sveta — ECM Manfreda Eichera — sa dostalo súčasnej slovenskej vážnej hudbe hádam najväčšieho globálneho ohlasu.

Muzikológ — dlhodobo vnímajúci hudbu ako formu pamäti a dejinného vedomia, nielen ako estetický objekt.

Komentátor kultúry a historik — autor silných vyjadrení k stredoeurópskej identite, k zabudaniu dejín, k úpadku kultúrnej pamäti a k stavu kultúrnych inštitúcií. S veľkým historickým aj ľudským nadhľadom spája významy udalostí do nových prekvapivých logických súvislostí. Je to človek pútavých príbehov, analógií a silných poínt.

Editor — dlhé roky pôsobí ako editor najmä hudobných publikácií. Túto činnosť vníma ako svoj najhodnotnejší prínos pre spoločnosť.

Pedagóg — pedagogicky sa venoval kultúre, estetike a muzikológii na viacerých slovenských univerzitách (UK Bratislava, VŠMU Bratislava, Akadémia umení Banská Bystrica). Je nešťastný zo stavu vysokého školstva na Slovensku.

Homo Europae centralis — keď som sa AI, tej brutálne pravdepodobnostnej sumarizátorky informácií naakumulovaných v globálnom online priestore, spýtal, kto je Vladimír Godár, objavila sa takáto formulácia: „*Godár je stredoeurópsky — v tom najhlbšom zmysle*“. A následne ho AI zaradila do skupiny s jeho obľúbenými súputníkmi a kamarátmi, veľkými európskymi skladateľskými hviezdami druhej polovice 20. storočia Arvo Pärtom, Valentinom Silvestrovom a Gijom Kančelim. Títo štyria autori sa často spomínajú spolu. Spája ich vzťah k tonálnosti, tichu, ako

výrazovému prostriedku, k duchovnosti a odklon od modernistického radikalizmu v hudbe. Všetci sa v istom bode vedome odvrátili od hudobnej avantgardy 60. rokov. Nie ako únik, ale ako odmietnutie jej formalizmu, ktorý im pripadal vyprázdnený. No každý z nich reprezentuje iný typ „ticha“, iný druh duchovnosti a iný spôsob práce s pamäťou. Ak to zjednoduším, Pärt je liturgický, jeho tonálnosť je askéza, Silvestrov je poeticko-metafyzický, Kančeli existenciálny, no a Godár je historicko-kultúrny — používa tonálnosť na zachytenie svedectva, ako hudobný jazyk, ktorý je schopný niesť historickú pamäť.

V čom sa od nich Godár najviac líši? Svojím hlbokým stredoeurópanstvom a historickou uvedomelosťou. Estetika je len jedným z rozmerov, ktorý jeho hudba má. V ďalších sa odrážajú dejiny kultúry a spoločenstva stredoeurópskeho priestoru. Nesie vrstvy starej židovsko-maďarsko-nemecko-slovensko-českej Bratislavy, kresťanskej liturgie, barokovej hudobnosti, slovenskej a moravskej spevnosti aj stredoeurópskych tráum 20. storočia. Používa text ako zdroj významu, ktorý hudbou interpretuje. Preto je *Mater*, jedno z jeho najvýznamnejších hudobných diel, taká silná. Hudba je tam komentár, nie dekorácia.

Polyhistor a intelektuál — priťahuje svojím hlbokým nekonvenčným vhladom do víru života, jeho reflexiou vo svojej práci a zároveň zostáva stále šťavnatým duchaplným glosátorom, majstrom príbehov plných človečiny a emócií (interview sme mali dohodnuté o 15.00, keď som k nemu prišiel, láskavo ma poprosil o chvíľu strpenia, lebo „*nestihol som sa ešte naraňajkovať*“). Je vo veku, keď nepotrebuje nič predstierať a svoju vnútornú pravdu, interpre-

táciu sveta a porozumenie spoločnosti v historickom úseku, v ktorom vo život umožnil fungovať, glosuje s neuveriteľnou ľahkosťou a bezostyšným šarmom.

Spája významy udalostí doby, našej aj tých predchádzajúcich, do prekvapivých logických súvislostí. Príbeh a neobyčajná pútavosť je vo všetkom, čo robí, či už je to v skvelých muzikologicko-historicko-kultúrnych reláciách na Devíne, v článkoch, rozhovoroch (napríklad ten v Pravde *Kto zabil slovenskú hudbu*), v editorskej činnosti, no a najmä v hudobných kompozíciách. Takto konajú vedci, filozofi, historici.

Je majstrom objektivizácie antagonistov a relativizmov doby, napríklad silne pocítované pohoršenie z krívd a potúp páchaných komunistickým režimom, keď komunisti vyhadzovali našich otcov z práce kvôli tomu, že neboli komunisti, versus (ne)pohoršenie z reality dnešného slobodného režimu, keď vyhadzov z práce je každodennou súčasťou našich životov: „Zvykli sme si na to, že súčasný režim ťa vyhodí kedy chce, nedá ti žiaden argument. Ani ten, že ty nie si komunistka (smiech).“

► RT: AKO VNÍMAŠ SVOJE PRACOVNÉ AKTIVITY A ČO BY SI ZARADIL MEDZI SVOJE KLÚČOVÉ SRDCOVÉ PRACOVNÉ ČINNOSTI?

VG • V podstate v najširšej vrstve som asi skladateľ filmovej hudby, ale necítim sa tak. Potom som možno Šulíkov autor hudby, potom možno skladateľ, no sám pre seba som najviac redaktor a editor. V 1979 roku som ako štvrták na vysokej nastúpil do Opusu do Redakcie hudobnej literatúry a hudobní ako redaktor a v podstate do dnešného dňa som stále redaktor, či už som za to bral peniaze alebo nebral. To mi pripadá ako moja hlavná aktivita. Medzitým som sa stal aj akademicky vzdelaným muzikológom a vydal som osem kníh, na ktoré sa myslím objavila len jedna jediná recenzia. Nik nemá čas také veci čítať vrátane tých, čo to majú posudzovať (smiech).

► JÁN „HANSI“ ALBRECHT (1919—1996) A HANSIHO ESTETIKA

Z Godárovej diplomovej práce sa vyvinula jeho prvá publikácia — kultové *Kacírske quodlibety* (1998). Je to čarovná zbierka esejí, úvah a teoretických textov z oblasti muzikológie, filozofie, umenia a ich vnímania cez akúsi matematicko-funkcionalistickú prizmu, v ktorých prezentuje svoje nekonvenčné názory na hudbu a kultúru. Túto

knihu Godár vníma ako dôležitý míľnik vo svojom živote a vďaka za jej vznik vzdáva Hansimu Albrechtovi, bratislavskému guruovi v estetike, muzikológii, výtvarnom umení a skvelému hudobníkovi, ktorý mal zásadný vplyv na formovanie mnohých osobností súčasnej slovenskej kultúry.

VG: Ten myšlienkový základ som mal od Hansiho Albrechta...

► RT: MYŠLIENKOVÝ ZÁKLAD? V ČOM?

VG • Hansi Albrecht sa v podstate snažil vyrobiť nejaký druh estetiky alebo nejakú teóriu, ktorá by vytvorila prienik medzi tým, čo si človek myslí o literatúre, o výtvarnom umení, o hudbe. Jeho myslenie bolo matematické, čiže on sa snažil vyrobiť niečo ako axiomy, ktoré by sa dali aplikovať na rôzne materiály. A toto vytvorilo základ niečoho, o čom sa dá povedať, že je to Hansiho estetika, ktorú som s ním v podstate robil celý život a jej vplyv sa odráža aj v Kacírských quodlibetoch. No a potom sa stalo to, že som pôsobil 20 rokov na katedre estetiky, ale nikto o Hansiho estetike nechcel vedieť, nikoho nezaujímalo, že niečo také na Slovensku existuje, hoci to nemerky píšuci Hansi spísal v slovenskom jazyku.

Hansi mal po vojne problémy kvôli svojemu pôvodu, aj preto mal strašne rád výrok Edity Grúberovej, ktorá raz v jednom rozhovore povedala: „Môj otec bol Nemeck, moja mama bola Maďarka a ja som čistá Slovenka“. Tak to cítil aj on.

► O CHÁPANÍ HUDBY

VG • Takto to skúsím povedať: hudbu som chápal ako prostriedok, pomocou ktorého sa dá hovoriť pravda, lebo sa vie vyhnúť slovu. A normalizáciu, v ktorej som žil (pozn. r.: komunistická normalizácia po roku 1971), som vnímal ako veľkú univerzálnu lož, a práve hudba nás mohla zachrániť pred touto univerzálnou lžou.

No, ale potom prišiel prevrat (1989), a v tej našej komunite sme zrazu ako keby stratili motiváciu, že prečo to vlastne robíme, čo chceme povedať, keď zrazu tá, akože sa to volalo, sloboda prišla... Tak sme nejaký čas všetci tápali, niektorí utiekli, však aj túto možnosť nám sloboda priniesla.

Potom som si uvedomil, že sme s Martinom Šulíkom príliš skoro po prevrate dosiahli niečo, čo si museli všetci z tých našich komunít všimnúť, a tá žiarlivosť v hudobnej komunite bola veľká, povedal by som, až taká nebezpeč-

ná... ešteže vo filmárskej bolo to žiarlenie o čosi kultivovanejšie.

► SLOVENSKÁ HUDBA V POSTPREVRATOVOM OBDOBÍ

VG • No a vtedy som si uvedomil, že sme stratili akýkoľvek ochranný obal tým, že sme prišli o umelecké organizácie. Tie staré odborové, ktoré vytvorili komunisti, zanikli a nové neboli. Zrazu sa všetci tvárili, že nič netreba. Štát jasne ukázal, že nám nič nepodporí, žiaden druh umeleckej organizácie.

Uvedomil som si, že nechcem byť jediný slovenský skladateľ. Chcem, aby existoval fenomén slovenskej vážnej hudby. Hovoril som si, že dovtedy má moja hudba zmysel, dokedy existuje fenomén slovenskej vážnej hudby. No a tak som začal na tomto fenoméne robiť, hoci všetky tie inštitúcie, ktoré komunisti postavili a ktoré tomu mohli napomôcť po prevrate, poprevratový štátni manažéri zlikvidovali. To nie je len Šimkovičová, napríklad taký Ladislav Snopko (pozn.r.: prvý poprevratový minister kultúry Slovenska, výrazná osobnosť VPN) sa zachoval k vážnej hudbe ešte brutálnejšie tým, že nechal vydavateľstvo Opus pod cenu sprivatizovať. Ja ako skladateľ sa môžem stať právnym subjektom jedine tak, že mám vydavateľa, ktorý odo mňa odkúpi moje práva. A on to zabil. Vtedy som už nebol v Opuse a zorganizoval som petíciu proti tomu. Chodil som za Iljom Zeljenkom (pozn.r.: popredný slovenský skladateľ), ktorý bol v dozornej rade Opusu. Hovoril som, Ilja, je slovenská literatúra, lebo je tu tisíc redaktorov, čo ju robia. Je slovenská vážna hudba, lebo je tu sedem redaktorov, čo ju robia. Keď nebude Opus, nebude sedem redaktorov, nebude slovenská vážna hudba. Oni si všetci mysleli, že keď prišiel kapitalizmus, začnú sa im stavať slávobrány. Prehral som ten zápas.

► AI V HUDBE

Godára pohoršuje, keď niečo vyrušuje tok jeho myšlienok pri práci. A počítať s jeho širokými možnosťami za takéto vyrušovanie a brzdič kreativity považuje.

VG • S počítačom si dostal možnosť všetko si šikovne editovať, obratom opravovať preklepy, vylepšovať text, zrazu máš krásne napísanú vetu, ale tvoja myšlienka ti medzitým unikla a si stratený. Vidím to aj u mojich žiakov na skladbe. Nedá sa im zakázať, aby písali hudbu s tými programami. No potom ich už neviem naučiť komponovať.

MEZOSOPRANISTKA PETRA NOSKAIOVÁ A VLADIMÍR GODÁR, KONVERGENCIE 2007

Nejde to, lebo oni si vďaka AI, databázam a nástrojom môžu vyberať z nepreberných možností, ale prichádzajú tak o vlastnú predstavivosť. Fantázia a predstavivosť im otupieva. A nevyvetlíš im, že keď si všetko nasamplujú, že stratia schopnosť počuť, lebo nezískajú praktickú skúsenosť so živým zvukom, ktorý vytvárajú živí ľudia.

RT • Skúsil som oponovať. Spomenul som mu Jonatána Pastirčáka, mladého talentovaného a kreatívneho skladateľa. Robí krásnu filmovú hudbu, vyhráva ceny, je skvelý hudobný producent a dídžej, napriek tomu, že vie hrať na violončelo, všetko robí cez elektroniku a technológiu, študoval to v Londýne. Má svoju komunitu podobne šikovných kamarátov, zdieľajú si postupy a nápady. Nie je príklad toho, že sa to predsa len dá? Godára táto poznámka inšpirovala k nepriamej úchvatne širokospektrálnej odpovedi generalizujúcej vzťah hudobných vynálezov a prepojení kultúr v európskej minulosti.

VG • Keď to hovoríš, pripomenulo mi to taký ten hudobný okruh v 19. storočí, ktorý tu v Európe fungoval. Niečo sa v západnej kultúre vymyslelo, najčastejšie u Germánov, keďže Francúzi, Angličania boli, povedzme, trochu pozadu oproti Nemcom. Nemci boli v tom 19. storočí preto popredu, lebo ako jediní vtedy mali lacné knihy. Vďaka tomu mali viac vzdelania. A to sa ne-

skôr stalo aj v Rusku – boli tam lacné a dostupné knihy. A čo taký chudák Angličan, môže si kúpiť knihu? No nie, lebo knihy sú drahé. Chcel som povedať, že aj keď tie vynálezy v oblasti hudby vznikali v západnej kultúre, v Berlíne či vo Viedni, dostalo sa to aj do Ruska. Trvalo nejaký čas, kým to tam prišlo a spracovali to, ale tí Rusi to potom väčšinou zaradili do nejakého vyššieho kontextu. A vytvorili na základe toho novú kvalitu, ktorá sa potom vrátila do Európy. Trebárs Schumann niečo vymyslel, Čajkovskij si to osvojil, niečo k tomu pridal a táto Čajkovského pridaná hodnota vyrobila Mahlera. Takže nebyť Čajkovského, nie je Mahler. Mahler by nikdy nevznikol priamo po línii Schumann — Mahler bez Čajkovského. A takisto by nevznikol impresionizmus, keby mladý Debussy nechodil ku grófkke von Meckovej (pozn.r.: bohatá ruská mecenáška umenia, známa najmä ako patronka Čajkovského) a nedostal sa tam k skladbám Musorgského a Borodina. No proste on tie exotizmy prvýkrát videl, keď mal v rukách skladby ruských amatérov, vtedy sa s tým stretol prvý raz.

RT • Z priestorových dôvodov si dovoľím zakončiť tieto Godárove úvahy ich zhrnutím. Ako hlbokého znalca ruskej kultúry ho z hľadiska udržania kvality tej európskej veľmi znepokojuje aktuálne hrozba pretrhania stáročných kultúr-

ných väzieb medzi Západom a Ruskom. Rozbývanie vzťahov medzi veľkými kultúrnymi blokmi malo vždy neblahé následky. V Rakúsko-Uhorsku sa kvality a pestrosť tamojších národných kultúr vzájomne úžasne ovplyvňovali, prelievali a spoločne generovali vysokú hodnotu. Rozpad C & K monarchie bol kultúrnou stratou pre všetky zúčastnené národy. A následne sa takto vyčlenená spoločná kultúrna platforma Čechov a Slovákov ďalej trieštila po rozpade Československa. Čo máme teraz – malé neprepojené živoriace kultúry — slovenskú, maďarskú, českú, rakúsku — viaceré z nich strádaajú a bojujú so svojou nevyvážnosťou, je to bolestné.

A na úplný záver uvediem Godárov veľmi trefný postreh o relativite hodnoty nejakej profesie a aké ľahké je zo dňa na deň prísť o exkluzívnosť svojich schopností: napríklad stenograf verzus magnetofón, či prekladateľ verzus veľký jazykový model AI. Godárovho otca v dobe komunizmu zachránilo, že bol špičkový stenograf, v ťažkých časoch vďaka tomu ušiel rodinu. No jedného dňa priniesol domov magnetofón a všetkým bolo jasné, že je po otcovej stenografii, „...vtedy som prvýkrát videl, čo sa nám všetkým môže stať, že môžeš mať akokoľvek zvládnuté exkluzívne remeslo, ale nikde nie je napísané, že ťa aj s tvojím remeslom vývoj neodstaví.“ Tak, čo myslíte, aká budúcnosť čaká skladateľov vážnej hudby v dobe AI...

Rado Tihlárík

GORILLAZ

SÚ SKUTOČNÍ, NIE LEN NAKRESLENÍ

Twoťoročný festival Pohoda nám priniesie jedinečný koncertný zážitok v podobe skupiny Gorillaz. Pred štvrtstoročím sa znenazdajky objavila na scéne kapela zahalená rúskom tajomstva a s piesňou *Clint Eastwood* sa dostala do povedomia poslucháčov a divákov na celom svete. Nikto nevedel, či sú ozajstní alebo virtuálni, v klipe vystupovali iba animované postavy, ale hlas **Damona Albarna** z legendárnych **Blur** bol v refréne ľahko rozpoznateľný.

Za vznikom tohto virtuálneho projektu stál okrem Albarna jeho kamarát a výtvarník **Jamie Hewlett**, autor kultového komiksu **Tank Girl**. Spolu vytvorili unikátny svet animovaných po-

stáv – speváka 2D, basgitaristu Murdoca Niccalsa, bubeníka Russela Hobbsa a japonskú gitarovú virtuózku Noodle. Vtedy nikto nepredpokladal, že tento virtuálny projekt (či ozajstná plnohodnotná kapela) tu bude aj o 25 rokov.

Ich kariéra sa nedá popísať klasickou biografiou skupiny, ktorá hráva, nahráva, rozpadne sa a vráti. Damon Albarn má okrem Blur a Gorillaz viaceré projektov. História **Gorillaz** je tak lemovaná vydaním štúdiových albumov (vždy s množstvom hviezdnych hostí), následným veľkolepým turné a potom opäť obdobiami zdanlivého ticha. Remixové albumy a kompilácie do toho nerátam, tých bolo neúrekom a čiastočne plátali diery v tvorbe skupiny.

► VZNIK A DEBUTOVÝ ALBUM GORILLAZ (2001)

Debutový album **Gorillaz** vyšiel v roku 2001 a okamžite definoval ich zvuk – zmes alternatívneho rocku, hip-hopu, dubu, elektroniky a britskej melanchólie. Najväčšími hitmi sa stali spomínaná *Clint Eastwood*, *Rock the House* (obe s rapovým hosťom **Del the Funky Homosapien**), *19-2000* a *Tomorrow Comes Today*.

Už tu bolo jasné, že nejde o jednorazový experiment. Gorillaz ponúkli vizuálne prepracovaný svet, ktorý sa prelínal s hudbou – videoklipy, webstránky, „interaktívny dom Kong Studios“. Na koncertoch sa spoiatku skrývali za plátno, na ktorom sa premietali animácie, zatiaľ

čo živá kapela hrala v tieni. Tajomstvo bolo súčasťou hry a imidžu.

► DEMON DAYS (2005)

Druhý album **Demon Days** znamenal obrovský komerčný aj umelecký vrchol. Producentom bol **Danger Mouse** a výsledkom bol o niečo temnejší sound.

Megahit *Feel Good Inc.* (s **De La Soul**) sa stal globálnou hymnou polovice dekády. Silné ohlasy mali aj *DARE* (s frontmanom **Happy Mondays** **Shaunom Ryderom**) či gospelovo-apokalyptická *Dirty Harry*.

Turné vyvrcholilo sériou koncertov v newyorskom **Apollo Theater**, kde sa na pódiu stretla obrovská zostava hudobníkov a hostí. Gorillaz sa definitívne premenili na veľkolepý živý projekt.

► PLASTIC BEACH (2010) A THE FALL (2011)

Tretí album **Plastic Beach** vyšiel ako konceptuálne dielo o ekologickej katastrofe a konzumnom svete. Gorillaz

ve – od vlastného festivalu **Demon Dayz** až po headlinerské sloty na svetových festivaloch.

O rok neskôr vydali komornejší album **The Now Now**, kde Albarn ustúpil od preplnenej zostavy hostí a vrátil sa k osobnejšiemu prejavu. Hity *Humility* či *Tranz* potvrdili, že Gorillaz vedia fungovať aj v minimalistickejšej polohe.

► SONG MACHINE: SEASON ONE – STRANGE TIMEZ (2020), CRACKER ISLAND (2023)

Projekt **Song Machine: Season One – Strange Timez** vznikol ako séria singlov so sprievodnými animovanými epizódami. Medzi spolupracovníkmi sa objavili **Robert Smith**, **Beck** či **Elton John**.

Pandemické obdobie obmedzilo klasické turné, no Gorillaz experimentovali s livestreamami a hybridnými koncertmi.

Album **Cracker Island** produkoval **Greg Kurstin**. Titulná skladba

je metaforou života“, čím naznačil, že album má byť viac, než len kompilačným súborom piesní. Bude skôr hlbšou úvahou o tom, čo tvorí našu ľudskú skúsenosť. Albarn naznačil návrat k organickejšiemu zvuku a menšiemu počtu hostí, no zopár piesní z albumu sa už do éteru dostalo a zatiaľ tam tých hostovaní a „featuringov“ vyzerá byť dosť. Myslím, že pieseň *Orange County* (feat. Tony Allen, Bizarrap, Kara Jackson, Anoushka Shankar) by sa mohla stať ďalším veselým koncertným hitom.

► GORILLAZ NAŽIVO

Naživo sú Gorillaz úplne iným zážitkom než na nahrávkach. Damon Albarn je charizmatik frontman – behá po pódiu (alebo aj pod ním), diriguje publikum, spontánne komunikuje, často je jeho spev v slohách skreslený a vtedy vytvára kontrast s vokalistkami spievajúcimi refrény čistými hlasmi, niekedy hrá gitarové doprovody. Kapela je početná, tradičný rockový základ (gita-

„KAŽDÝ ALBUM JE NIEČO AKO MOMENTKA. ZOBRAZUJE IBA JEDEN OKAMIH V ČASE. ZOBRAZUJE TO, ČO CÍTIME A MYSLÍME SI PRÁVE V DANOM OKAMIHU, NIČ VIAC A NIČ MENEJ.“

spolupracovali s menami ako **Snoop Dogg**, **Lou Reed**, **Bobby Womack** či **Mos Def**. Singel *Stylo* či orchestrálna *On Melancholy Hill* ukázali ich schopnosť spojiť pop s experimentom. Hraný videoklip k piesni *Stylo* s **Bruceom Willisom** bol vtedy prelomom – práve preto, že Gorillaz dovtedy vystupovali skôr v animovanom svete.

Nasledovalo turné s obrovskou projekciou „plastového ostrova“. Napätie medzi Albarnom a Hewlettom však viedlo k dočasnemu útlmu.

Prekvapením bol album **The Fall**, nahrávaný počas amerického turné prevažne na iPade – intímny, skicovitý denník z ciest.

► HUMANZ (2017), THE NOW NOW (2018)

Po rokoch ticha sa Gorillaz vrátili albumom **Humanz**, ktorý reflektoval napätú politickú atmosféru po Brexite a zvolení Donalda Trumpa. Hostí na albume bolo opäť neúrekom – **Grace Jones**, **Vince Staples**, **Pusha T** a mnohí ďalší.

Koncertné turné bolo návratom na výslnie a k veľkej produkcii a výpra-

s **Thundercat**-om či singel *Silent Running* priniesli uhladenejší, synth-popový zvuk.

Turné v rokoch 2022–2023 ukázalo kapelu v plnej sile – vizuálne prepracované projekcie, energická kapela a spontánny kontakt s publikom.

► AKTUÁLNY ALBUM THE MOUNTAIN (2026)

Nový album *The Mountain* (vychádza 27. februára 2026) má podľa prvých informácií nadviazať na živšiu koncertnú energiu posledných rokov. *The Mountain* vznikol ako jedna z najosobnejších nahrávok v histórii Gorillaz. Albarn a Hewlett čerpali inšpiráciu nielen z hudobnej cesty do Indie, ale aj z vlastných strát a skúseností so smrťou blízkych, čo sa premietlo do konceptu o živote, umieraní a prechode medzi nimi. Proces tvorby bol podľa nich intenzívny a vizuálne aj zvukovo ovplyvnený indickou kultúrou. Ich hudobné príbehy symbolizujú cestu – ako stúpanie na vysokú horu s rôznymi skúškami a úvahami o existencii a reinkarnácii. Jamie Hewlett to vystihol slovami: „*The mountain is a metaphor for life*“ – „hora

ra, basa, bicie, klávesy) býva doplnený elektronikou a samplami, dychovou sekciou, perkusiami či spomínanými vokalistkami alebo gospelovým zborom. Jediným hudobníkom, ktorý s Albarnom prešiel všetkými koncertnými zostavami, je jeho dlhoročný spolupracovník aj z iných projektov – klávesista Mike Smith. K stáliciam patrí aj gitarista Jeff Wootton.

Ich koncerty sú multimediálnou šou – LED projekcie animovaných postáv sa prelínajú s detailnými zábermi hudobníkov. Keď to logistika dovoľí a náhodou sa na pódiu objaví aj niekto z hviezdnych hostí, atmosféra a žáňrová pestrosť vyskočia ešte o úroveň vyššie. Na Pohode určite zarezonujú hlavne nákazlivo pozitívne piesne *Feel Good Inc.* a *Clint Eastwood*, ktorými väčšinou ich koncerty vyvrcholia.

Gorillaz dnes už nie sú len „virtuálnou kapelou“. Sú jedným z najodvážnejších hudobných projektov posledných 25 rokov – projektom, ktorý dokázal spojiť svet animácie, popkultúry a špičkovej hudby do jedného živého, pulzujúceho organizmu.

Peter Cagán

Píše sa rok 1976. Londýn prežíva jedno z najhorúcejších liet v histórii. Vzduch je ťažký, odpadky sa vršia na uliciach kvôli štrajkom a mladí ľudia v robotníckych štvrtiach ako Chelsea alebo Brixton doslova nemajú čo robiť. Nezamestnanosť je rekordná.

V malom, pololegálnom klube stojí na pódiu kapela Sex Pistols. Spevák Johnny Rotten má na sebe tričko s nápisom „I HATE“ (Nenávidím), nad ktorým má fixkou dopísané „Pink Floyd“. Prečo? Pretože Pink Floyd boli vtedy symbolom bohatých rockových hviezd, ktoré žili v kaštieloch a nahrávali albumy v drahých štúdiách, zatiaľ čo decká na ulici nemali ani na struny na gitaru.

Skutočný „veľký tresk“ punku v Británii nenastal však na tomto koncerte, ale v televízii 1. decembra 1976. Sex Pistols boli pozvaní do relácie Today ako náhrada za kapelu Queen. Moderátor Bill Grundy, ktorý bol v podnapitom stave, začal členov kapely a ich sprievod (vrátane mladej Siouxsie Sioux) provokovať. Keď sa Grundy začal nevhodne navádzať do dievčat, gitarista Steve Jones mu v priamom prenose vynadal najhrubšími slovami, aké britská televízia dovtedy zažila. Výsledkom bolo, že na druhý deň boli Sex Pistols na titulke každého denníka. Staršia generácia bola zhrozená, ale tisíce tínedžerov po celej krajine v ten moment pochopili: „Aha, takže môžem byť drzý, môžem vyzeráť ako troska, môžem povedať pravdu a celý svet sa z toho zblázni. Chcem byť punker!“ Tento moment zmenil punk z malej umeleckej scény na celonárodnú hrozbu a životný štýl. Čo tomu ale predchádzalo? Pretože toto bol len dôsledok.

► KORENE ŽÁNRU

Punk vznikol ako výkrik frustrácie mladej generácie, ktorá mala pocit, že svet okolo nich ustrnul a nedáva im žiadnu budúcnosť. Hoci si toto hnutie najviac spájame s Londýnom, jeho korene siahajú do New Yorku, kde sa v polovici 70. rokov (cca 1974 – 1976) v klube CBGB formovala scéna okolo kapiel ako **Ramones** či **Television**. V roku 1976 bol New York v podstate v rozklade. Mesto bolo na pokraji bankrotu, infraštruktúra kolabovala a kriminalita bola na historických maximách. Bowery, štvrť, kde stál **klub CBGB**, bola vtedy prezývaná Skid Row (stoka). Bolo to útočisko pre bezdomovcov, narkomanov a ľudí na okraji spoločnosti. Ulice boli kvôli štrajkom smetiarov plné odpadkov a graffiti pokrývalo takmer každý vagón metra.

Paradoxne, tento úpadok umožnil umelcom žiť na Manhattane za pár dolárov, čo vytvorilo podhubie pre experimentálnu scénu. CBGB sa stal chrámom špiňy a slobody.

Názov klubu znamenal Country, Bluegrass, and Blues, pretože majiteľ **Hilly Kristal** chcel pôvodne klub pre tento druh hudby. Keďže však o tieto žánre nebol záujem, začal brať kohokoľvek pod podmienkou: „Musíte hrať vlastnú tvorbu.“ A tak sa z tohoto miesta stal neoficiálny domov undergroundu. Bol to vlastne úzky tmavý tunel, kde steny boli od zeme po strop oblepené plagátmi a počmárané graffiti. Legendárne boli najmä záchody, ktoré sú dodnes považované za najšpinavšie v histórii rocku. Neexistovala tam žiadna VIP zóna. Kapely po koncerte pili pivo s fanúšikmi pri bare. Všetci boli na jednej lodi. Hilly Kristal nebol náročný na techniku. Stačilo, že si mal nástroj a odvahu. Kapely si techniku nosili sami. Rok 1976 bol pre klub prelomový. Ramones v apríli 1976 vydali svoj debutový album. Ich koncerty v klube trvali len 20 minút, ale bola to smršť 14-tich pesničiek za sebou. Bez prestávky. Hoci hovoríme o punku, začali tu v tomto roku hrať aj kapely, ktoré zneli úplne inak - Talking Heads, Blondie alebo Television so zložitými gitarovými improvizáciami.

► NO FUTURE & DO IT YOURSELF

Rozklad spoločnosti a hlboká hospodárska kríza 70. rokov zasiahla však aj

Britániu. Niekdajšia hospodárska veľmoc sa zmietala v štrajkoch, nepokoje boli na dennom poriadku. Čoraz viac mladých ľudí bolo nezamestnaných, čo v nich vytváralo pocit beznádeje. Populárne sa stalo heslo NO FUTURE. Britská vláda musela v tomto roku dokonca požiadať Medzinárodný menový fond o rekordnú pôžičku, aby zachránila krajinu pred bankrotom. To prinieslo drastické škrtky. Mladí ľudia, ktorí v roku 1976 končili školy, nemali kam ísť. Punkový krik nebol umením pre umenie, bol to reálny hnev ľudí, ktorí nemali čo stratiť. Na druhej strane hviezdne kapely ako Led Zeppelin, Pink Floyd či Rolling Stones sa váľali v peniazoch, opustili však Britániu pre astronomické dane. Naviac ich neraz zložitá hudba s dlhými sólmami bola pre chudobných mladých z predmestí úplne cudzia. Punk chcel vrátiť hudbu späť ľuďom. Mladé kapely sa riadili heslom: „Nemáš veľa dieťa dokonale hrať na gitare, stačia tri akordy. Nepotrebuješ drahé oblečenie, roztrhaj si to, čo máš. Nepotrebuješ veľké vydavateľstvo, nahraj si kazetu v garáži a predávaj ju kamošom.“

Z toho vzniklo základné heslo punku - DO IT YOURSELF! (Urob si sám). Tu je jeden bizarný historický paradox. Margaret Thatcherová, ktorá sa stala líderkou opozície, bola pre punke-rov dokonalým superzloduchom, ktorý im zobral aj tie najzákladnejšie istoty. Thatcherová však verila v podnikavosť a sebestačnosť. Punkové heslo DIY (Urob si sám) bolo vlastne extrémnou, rebelskou formou tejto sebestačnosti. Keďže štát mladým nepomáhal, punkeri si začali zakladať vlastné malé nezávislé vydavateľstvá, distribučné siete a kluby. Používali vládne príspevky pre nezamestnaných (tzv. Enterprise Allowance

Foto © Flickr, Wikimedia Common

JOHNNY ROTTEN

Scheme) na to, aby si kúpili aparáturu alebo vytlačili fanziny. Zjednodušené povedané, Thatcherová vytvorila prostredie také drsné a nehostinné, že mladým ľuďom nezostalo nič iné, len si vytvoriť vlastný svet. Punk bol útekem aj zbraňou zároveň.

► ZNÁMKA PUNKU

V hlavnom meste UK sa však v roku 1976 začali diať veci. V júli prišli do Londýna z New Yorku Ramones, ktorých debutový album nastavil hudobné pravidlá (krátke, rýchle, hlasné). Ich koncert v Roundhouse bol pre britské kapely zjavením. Videli, že na to, aby si bol hviezdou, nepotrebuješ hrať 10-minútové sóla. V júli vyšlo prvé číslo fanzinu *Sniffin' Glue*. Mark Perry v ňom napísal: „*Toto je punk, toto sú tri akordy, teraz založ kapelu.*“ Týmto momentom prestal byť fanúšik pasívnym divákom a stal sa tvorcom. No a v septembri sa v Londýne konal dôležitý dvojdňový festival 100 Club Punk Special, ktorý bol pre hnutie niečím ako Woodstock pre punkerov. Prvýkrát sa pod jednou strechou stretli všetky dôležité kapely: Sex Pistols, The Clash, Siouxsie and the Banshees, Buzzcocks. Tu sa ukázalo, že nejde o jednu kapelu, ale o celú generáciu. Prezentovala sa tu aj jednotná estetika - zicherky, roztrhané oblečenie, účes mohawk a tanec pogo. Vznikol tu ale aj politický podtext hnutia. Počas karnevalu v Notting Hill vypukli obrovské nepokoje medzi políciou a černoškou komunitou. Členovia The Clash, Joe Strummer a Paul Simonon, boli priamo v centre týchto nepokojov. Tento zážitok ich ovplyvnil natoľko, že do punku vniesli politický radikalizmus a vplyvy reggae. Punk v roku 1976 prestal byť len rebelstvom v móde a hudbe, a stal sa sociálnym odbojom. To sa prejavovalo hlavne textoch. Tieto v spojení s vizuálnou agresiou boli hlavným znakom aj v neskorších rokoch. To všetko malo prvotne za cieľ provokovať a šokovať meštiakov.

Výraznú rolu v tom zohrali **Vivienne**

SIOUXSIE SIOUX

Westwood a Malcolm McLaren, ktorí v Londýne viedli od roku 1971 butik SEX. Hlavnými materiálmi, z ktorých tvorili odevy, boli koža, latex, roztrhané tričká spojené zicherkami, reťaze, cvočky. Na hlavách sa objavili číra, krikľavé farby, rozstrapatené účesy. Celé to dopĺňali dovtedy nevidané ozdoby. Psie obojky, žiletky na krku, provokatívne nápisy a symboly (často aj hákové kríže, nie však z presvedčenia, ale čisto kvôli túžbe šokovať – čo je dodnes kontroverzná téma). Butik Westwoodovej nebol len obchodom, ale klubovňou pre ľudí, ktorí nezapadali. Práve tu sa formovali zárodky punkovej scény. Bol to aj zásadný priestor pre členov rodiacej sa skupiny Sex Pistols, Johnnyho Rottena (John Lydon) a Sida Viciousa (John Simon Ritchie). Keď sa John Lydon prvýkrát objavil v butiku, mal na sebe podomácky upravené, už spomínané tričko Pink Floyd, na ktorom mal fixkou dopísané „I HATE“ (Nenávidím). To okamžite zaujalo McLarena aj Westwoodovú. Tá mu poskytovala oblečenie, ktoré zvýrazňovalo jeho potkaní postoj – roztrhané kúsky spojené zicherkami, tričká s provokatívnymi potlačami (napr. s kráľovnou „God Save The Queen“) a kúsky s bondage popruhmi, čo boli

JOE STRUMMER

kúsky látky, ktoré napríklad priväzovali rukávy k telu, čo pripomínalo zvieraciu kazajku ako symbol neslobody. Popruhy deformovali postavu, bola to akási deštrukcia siluety. Najslávnejší kúsok boli Bondage Trousers. Boli to nohavice, ktoré mali zips na zadnej strane nohavíc, čím sa dali nohavice zúžiť, a látkový záves na zadnej strane, tzv. bum flap, ktorý pripomínal plienku, alebo zadnú časť spodnej bielizny. Keď Sid Vicious nosil tieto nohavice, popruhy mu často bránili v pohybe na pódiu, čo prispievalo k jeho chaotickému a nekontrolovateľnému prejavu. Pre Sida bol butik miestom, kde sa sformovala jeho identita ešte predtým, než sa stal členom Sex Pistols. Sid v butiku istý čas dokonca pracoval. Bol ním fascinovaný a nasával jeho atmosféru každý deň. Stal sa živým modelom pre najextrémnejšie kúsky Westwoodovej. Ikonickým doplnkom bola aj reťaz s visacím zámkom okolo Sidovho krku. Sid pochopil estetiku Westwoodovej (ničenie starého, aby vzniklo nové) veľmi doslovne a preniesol ju na svoje vlastné telo (sebapoškodzovanie na pódiu), čím dotiahol punkový vizuál z butiku do jeho najextrémnejšej a najtragickejšej podoby. Butik urobil z dvoch chu-

SEX PISTOLS

THE CLASH

dobných chlapcov z robotníckej triedy vizuálne ikony, ktoré dodnes kopírujú návrhári po celom svete. Zatiaľ čo Rotten vplyv butiku využíval ako intelektuálnu a politickú provokáciu, Sid sa do tejto estetiky vžil tak hlboko, až sa stala jeho jedinou realitou. Malcolm McLaren sa stal manažérom kapely Sex Pistols a členovia kapely boli v podstate chodiacimi reklamami na oblečenie z butiku Vivienne Westwoodovej. Sid Vicious, Johnny Rotten a ostatní nosili jej návrhy na koncertoch aj v televízii. Tým sa móda z King's Road dostala do celého sveta. Punk sa stal globálnym fenoménom práve vďaka tomuto úzkemu prepojeniu hudby a provokatívneho vizuálu.

Bolo to povýšenie odpadu na umenie. Westwoodová vzala veci, ktoré spoločnosť považovala za nevhodné alebo škaredé (fetiš, roztrhané handry, vulgárne nápisy), a pretransformovala ich na vysokú módu. Tým spochybnila tradičné predstavy o kráse a luxuse.

► HUDBNÉ PILIERE ŽANRU

Základ **Sex Pistols** tvorili Steve Jones (gitara) a Paul Cook (bicie). McLaren si všimol Johna Lydona, ako sa motá okolo obchodu so zelenými vlasmi a tričkom I Hate Pink Floyd. Po „konkurze“, kde spieval pri jukeboxe k pesničke od Alice Coopera, ho vzali ako speváka. Na basu hral pôvodne Glen Matlock, talentovaný hudobník, ktorý však podľa ostatných „príliš miloval Beatles“ a nebol dost punkový. Začiatkom roka 1977 ho vyhodili a nahradil ho Sid Vicious, Rottenov kamarát a ultimátny fanúšik. Sid síce nevedel hrať na basgitare (na albume ho väčšinou museli nahradiť iní), ale mal dokonalý punkový imidž a deštruktívne správanie. Stal sa symbolom hnutia, ale zároveň jeho najväčšou obeťou, keď prepadol závislosti na heroíne. V roku 1977 oslavovala kráľovná Alžbeta II. strieborné jubileum (25 rokov na tróne). Sex Pistols vydali singel *God Save The Queen*, kde kráľovnú označili za súčasť fašistic-

kého režimu. Singel bol zakázaný v rádiách, no aj tak sa stal číslom 1 v predajnosti, hoci hitparády radšej nechali prvé miesto prázdne.

Kapela si prenajala loď, plavila sa po Temži okolo parlamentu a hrala túto pieseň nahlas, až kým ich nepozatýkala polícia. V októbri 1977 vydali svoj jediný štúdiový album *Never Mind the Bollocks, Here's the Sex Pistols*. Je to dodnes jeden z najplyvnejších rockových albumov histórie. Koniec kapely bol však nezvratný. Napätie medzi Rottenom, McLarenom a Sidom, ktorý bol v kritikom stave kvôli drogám, vyvrcholilo. Po koncerte v San Franciscu sa Rotten na pódiu spýtal publika: „Máte niekedy pocit, že ste boli podvedení?“ Odhodil mikrofón a kapelu opustil. História kapely skončila tragicky. Sid Vicious bol v roku 1978 obvinený z vraždy svojej priateľky Nancy Spungen a o pár mesiacov neskôr, vo februári 1979, zomrel na predávkovanie heroínom vo veku 21 rokov.

Ženskou ikonou punku bola ďalšia častá návštevníčka butiky, **Siouxsie Sioux**, ktorá je pravdepodobne najdôležitejšou ženou v histórii punku. Siouxsie (vlastným menom Susan Ballion) patrila do skupinky Bromley Contingent, partie znudených detí z predmestia, ktoré nasledovali Sex Pistols na každom kroku. Jej prvé vystúpenie v septembri 1976 na spomínanom 100 Club Punk Special vošlo do dejín ako čistý punkový chaos. Siouxsie and the Banshees vtedy ešte nexistovali ako kapela, boli to len Siouxsie (spev) a Sid Vicious (bicie) – predtým než šiel k Sex Pistols). Nemali žiadne pesničky. Vyšli na pódium a 20 minút predvádzali improvizovanú, hlučnú verziu modlitby *Otčenáš*. Bolo to provokatívne, disharmonické a publikum to buď milovalo, alebo nenávidelo. Siouxsie bola vizuálnym géniom. Jej štýl v roku 1976 bol agresívny a fetišistický, no postupne sa menil na to, čo dnes poznáme ako Goth. Výrazné čierne očné linky inšpirované egyptskou Kleopatrou a kabaretom 20. rokov. Havranie čierne vlasy, boli natu-

próvané do hrotov, čo sa stalo uniformou pre tisíce post-punkáčov. Oblečenie kombinovalo roztrhané silonky, kožu a náboženské symboly - kríže s prvkami bondage. Ich hudba prešla v neskoršom období vývojom. Bola chladná, priestraná a úzkostná. Gitarista John McKay vytvoril štýl hry, ktorý nebol postavený na akordoch, ale na rezavých, kovových zvukoch. Album *The Scream* (1978) definitívne zbúral predstavu o punku ako o veselom rock-and-rolle.

Kapela **The Clash** vznikla v Londýne v júni 1976 a už v júli mali prvý koncert, ako predskokani Sex Pistols. Bol surový a chaotický, ale už vtedy bolo jasné, že The Clash majú plán. Nechceli len ničť, chceli niečo vybudovať. Kapelu tvorili Joe Strummer, ktorý už mal skúsenosti z pub-rockovej kapely The 101ers. Bol to syn diplomata, ktorý sa však identifikoval s robotníckou triedou a žil v skvoťoch. Mick Jones a Paul Simonon tvorili jadro kapely London SS. Simonon vtedy ešte ani nevedel hrať na basu, ale Jones v ňom videl dokonalý punkový zjav. Ich manažérom bol Bernie Rhodes, ktorý bol taktiež úzko prepojený s butikom VW. Bol to práve on, kto presvedčil Strummera, aby opustil svoju starú kapelu a pridal sa k Jonesovi a Simononovi so slovami: „*Tvoja kapela je dobrá, ale o ničom nehovorí.*“ Zatiaľ čo prvé punkové kapely spievali o tom, že sa nudia alebo že nenávidia kráľovnú, The Clash začali spievať o konkrétnych problémoch. V textoch vyzývali bielych mladých ľudí, aby sa prestali len prizerať a tiež začali bojovať za svoje práva. Riešili nezamestnanosť, rasizmus a korupciu. Punk v ich podaní prestal byť len módou z butiky, ale stal sa politickým nástrojom. Aj ich vzhľad bol iný. Na rozdiel od fetišistického vzhľadu Sex Pistols, The Clash priniesli tzv. gerilovú estetiku. Nosili oblečenie, ktoré vyzeralo ako vojenské uniformy alebo robotnícke overaly, často postriekané farbou a popísané heslami cez šablóny. Deklarovali tým: „*Sme v boji, sme na ulici.*“ Tento štýl si fanúšikovia mohli ľahko vyrobiť doma, čo posilnilo punkové heslo DIY. The Clash sa stali aj kľúčovou silou hnutia Rock Against Racism a jasne sa postavili na stranu multikulturalizmu. Ako jedna z mála punkových kapiel otvorene priznali vplyv reggae a ska, čo boli žánre karibských imigrantov. Týmto hudobným prepojením spojili bielu punkovú mládež s černoškou komunitou v boji proti spoločnému nepriateľovi, establišmentu a rasizmu.

Ján Graus

PRINCE

VIZIONÁR, KTORÝ ZMENIL SVET HUDBY

1. ČASŤ

Príbeh, ktorý si teraz povie-
me, bude o výstrednom, zá-
hadnom a rozpoltenom muzi-
kantovi, ktorý svoju najväčšiu
slávu zažil v 80. a 90. rokoch 20. storo-
čia. Bol výborným gitaristom, dokázal
zložiť nežnú soulóvu baladu, chytľavú
beatlesovskú melódiu, rozpútať fun-
kové vlnobitie a „uvariť“ pestrý štýlo-
vý koktail. Jeho piesne – z tých najzná-
mejších uvedme *Purple Rain*, *When
Doves Cry*, *Raspberry Beret*, *Sign o’
the Times*, *Darling Nikki*, *Diamonds
and Pearls*, *Gold*, *I Would Die 4 U*, *Kiss
Let’s Go Crazy*, *Little Red Corvette*, *Most
Beautiful Girl in the World*, *Nothing
Compares 2 U*, *Wanna Be Your Lover* či
1999 – mali často sexuálny podtext, zne-
li vyzývavo. Hoci bol menšieho vzrastu,
hudobnou invenciou a zručnosťou patril
k veľikánom.

V čom bola jeho najväčšia sila? Dokázal geniálne prepojiť novátorstvo, virtuozitu aj lyriku Jimiho Hendrixa s dráždivými tanečnými rytmami Jamesa Browna. Vedel zložiť naozajstný hit a veľmi dobre vedel, čo znamená skutočná šou. Fantasticky hral aj spieval, vždy si potrpel na to, aby dobre vyzeral a aby mal dokonale zohratú kapelu plnú výrazných typov. Extravagantné kostýmy aj nástroje, no popritom stále XXL dávka hudby. Provokatívny imidž a šťavnatý obsah jedna k jednej. Zrátané a podčiarknuté, žárovou rozmanitosťou, výstredným prejavom, oslobodením sa z rasových či rodových škatuliek aj komerčných predstáv o kráse, ale predovšetkým uhrančivou sebadôverou a umením ovplyvnil množstvo popových hviezd. Reč je o multiinštrumentalistovi, producentovi, spevákovi, textárovi, skladateľovi a podnikateľovi, ktorý hudobný svet opustil pred desiatimi rokmi. Volal sa PRINCE.

► PREDČASNÁ SMRŤ V PAISLEY PARKU – FENTANYL V LIEKCH PROTI BOLESTI

Zomrel predčasne 21. apríla 2016 vo veku 57 rokov v dôsledku užitia lieku na tlmenie bolesti. Jeho bezvládne telo našli v jeho dome v Paisley Parku na predmestí Minneapolisu – oáze, ktorú si vytvoril ako kombináciu luxusnej rezidencie s nahrávacím štúdiom. Hoci okamžite privolali záchranárov, nepodarilo sa im ho už oživiť. Bola to rovnako šokujúca správa ako tá v lete 2009 o smrti Michaela Jacksona. Podobne ako v prípade Davida Bowieho, prišlo to z ničoho nič. Lekárska správa, ako aj vyšetrovanie prípadu ukázali, že príčinou

jeho úmrtia bolo neúmyselné predávkovanie silným analgetikom proti bolesti, falošnou verziou liečiva Vicodin. To obsahovalo potenciálne smrteľný fentanyl – syntetický opiát, ktorý je päťdesiatkrát silnejší ako heroín. Smrť umelca prišla dva týždne po tom, ako musel pre nevoľnosť zrušiť vystúpenia v Atlante. Hudobník bol známy svojim zdravým životným štýlom. Trápili ho však bolesti bokov a kolien. Pritom nič nenaznačovalo, že sa blíži jeho predčasný koniec. Vždy pôsobil ako nevyčerpatelný zdroj energie, ktorý sa nedokáže nikdy unaviť. V priebehu posledných osemnást mesiacov vydal štyri albumy a pustil sa do písania vlastného životopisu.

V zdravotníckom zariadení Trinity Medical Centre v štáte Illinois tamojší lekári Princeovi nasadili prípravok proti opiátom Narcan bez toho, aby poznali ostatné lieky, ktoré umelec užíval. Podľa vyšetrovania pochybila aj sieť lekární Walgreens, ktorá vo svojich dvoch pobočkách v Minnesote lieky viazané prísne na lekárske predpis vydávala priveľmi ľahkovážne. Liečivo sa údajne nachádzalo v nesprávne označenom balení – ako voľne dostupný preparát. V súvislosti s vyšetrovaním vystúpili do popredia mená dvoch lekárov, ktorí mali s Princeom do činenia krátko pred jeho úmrtím. Išlo o rodinného lekára Michaela Todd Schulenberga a Howarda Kornfelda, špecialistu na závislosti od látok. Americký bulvárny server Thirty Mile Zone priniesol informáciu, že sa spevák liečil z predávkovania opiátmi. Redakcia podľa jej vyjadrenia disponovala informáciou, že po koncerte v Atlante (štát Georgia) ho náhle naložili do lietadla a odviezli do mesta Moline v Illinois, kde ho hospitalizovali. Server tiež tvrdil, že na spevákov lekári urobili úkon nazývaný „save shot“ (tzv. záchranná injekcia), ktorý má eliminovať účinky opiátov. Odporučili mu 24-hodinový pokoj na lôžku, no nemali preňho k dispozícii samostatnú izbu. Princeovi manažéri ho preto opäť naložili do lietadla a odviezli k nemu domov, i keď sa necítil najlepšie. „Prince pravdepodobne vôbec netušil, že užíva falošný liek, ktorý ho môže zabiť. Vyšetrovatelia našli v jeho dome stovky rôznych liečiv proti bolesti, pričom niektoré z nich mu z dôvodu ochrany súkromia lekár predpisoval na meno jeho ochrankára. Nemáme však dostatok dôkazov, aby sme niekoho obvinili zo zločinu v súvislosti so smrťou Princea. Nič nenaznačuje akýkoľvek iný zlý úmysel, plánovanie úkladnej vraždy,“ uviedol neskôr proku-

rátor zo štátu Minnesota Mark Metz na tlačovej konferencii.

► REAKCIE HVIEZD NA PRINCEOV ODCCHOD

„Môj hudobný brat... Môj priateľ... Vizionár, ktorý zmenil svet. Jeden z najväčších talentov mojich čias. Možno celého 20. storočia. Odišiel ten, ktorý mi ukázal možnosti, ktoré v sebe nosím. Veľa zmenil a až do konca si zachoval svoju česťnosť. Mám zlomené srdce,“ napísal po skone Princea americký hudobník Lenny Kravitz. „Toto sú skutočne zdruvujúce správy. Bol to najúžasnejší performer, akého som kedy videl. Skutočný génius. Hudobne bol ďaleko pred nami všetkými. Dvakrát som s ním spieval na jednom pódium. Aká česť. Odpočívaj v pokoji, purpurový bojovník,“ pridali sa anglický spevák, skladateľ a klavirista Elton John. „Správa, že odišla jedna z najväčších inšpirácií v dejinách hudby, ma zdrvilo. Mal som šťastie, že som ho mohol mnohokrát stretnúť,“ nechal sa počuť hudobník Jon Bon Jovi. Mick Jagger z The Rolling Stones poznamenal: „Prince bol jedným z najunikátnejších a najzrušujúcejších umelcov za posledných tridsať rokov. Jeho talent nemal hranice. Bol revolucionárom, originálnym textárom, aj vynikajúcim gitaristom.“ Americká filmová herečka Sheryl Ann „Sherilyn“ Fennová, ktorá v 80. rokoch 20. storočia s hudobníkom krátko chodila, sa pre magazín People vyjadrila: „Prince ma inšpiroval. Zmenil mi život. Nesmierne mi bude chýbať. Už nikdy nebude ďalší ako on.“ Kubánsko-americká speváčka a textárka Gloria Estefanová vyhlásila: „Som veľmi smutná, že sme dnes stratili Princea. Legendu, majstra, hudobného obra, ktorý nepoznal hranice. V hudbe zanechal nezmazateľnú stopu.“

Americký herec Kevin Bacon k videu s coverom piesne *While My Guitar Gently Weeps* Georgea Harrisona v podaní Princea, Toma Pettyho, Steva Winwooda, Jeffa Lynna a ďalších podčiarkol, že „dnes nežne plače mnoho gitár“. Soulová legenda Aretha Franklinová povedala: „Úplne neskuťočná správa. Neuveriteľná. Práve som vychádzala z hotela, keď ma zastavil vrátnik a spýtal sa, či som počula o Princeovi. Šokovalo ma to. Bol taký originálny, jedinečný!“ Írsky spevák, muzikant, biznismen a aktivista Paul David Hewson, známy ako Bono, zalistoval v spomienkach: „Nikdy som nestretol Mozarta ani Duka Ellingtona, Charlieho Parkera či Elvisa Presleyho.“

Prince však áno.“ Ďalšia z veľkých postáv hudobnej histórie Paul McCartney uviedol: „Boh žehnaj tomuto kreatívnemu gigantovi. Ďakujeme, Prince.“ Španielsky herec Antonio Banderas, odvolávajúci sa na pieseň Purple Rain, poznamenal: „Purpurový dážď sa zmenil na purpurové slzy. Lúči sa ďalšia legenda... RIP Prince.“ A v neposlednom rade Gene Simmons zo skupiny Kiss pre BBC povedal: „Prince, Glenn Frey, David Bowie – títo ľudia menili životy. Nie sú to len piesne, sú to soundtracky ľudských životov. V čase, keď som chodil s Dianou Rossovou, som ju vzal pozrieť sa na jeho vystúpenie do jedného klubu. Povedal som jej: „Diana, tohto chlapíka musíš vidieť!“ Spieval síce čistým falzetom, ale jeho talent bol nepopierateľný. Vrazil som si, ach, pozri na neho! To, čo dokázal, je úžasné – išiel vlastnou cestou a či ho vydavateľstvo malo v obľube alebo nie, on ostal sám sebou – jeho dielo je výnimočné.“

► BIO – FAKTY A MÝTY

Narodil sa 7. júla 1958 ako Prince Rogers Nelson v americkom Minneapolise (štát Minnesota). Jeho otec John Lewis Nelson bol skladateľom a hral na klavíri v jazzovom triu s názvom The Prince Rogers Trio. Práve odtiaľ pochádza krstné meno jeho syna. Matka Mattie bola jazzová speváčka. O etnickom pôvode Princea koluje množstvo mýtov – mnohé z nich pritom šíril on sám. Ten najrozšírejší hovoril, že sa narodil čiernemu otcovi a bielej matke. To neskôr podporil aj dnes už kultový film *Purpurový dážď* (1984). Podľa jedného z rozhovorov pre časopis Rolling Stone boli obaja jeho rodičia afroamerického pôvodu, pričom otec mal talianskych predkov a matka

bola Afroameričanka v pravom slova zmysle. Po narodení jeho sestry Tyky Evene v roku 1960, sledoval Prince postupný rozpad manželstva rodičov. Po ich rozvoze prežíval veľmi komplikovaný vzťah s nevlastným otcom, čo ho prinútilo odísť z domu. Krátko žil s biologickým otcom, ktorý mu kúpil prvú gitaru. Neskôr sa nasťahoval k susedom – rodine Andersonovcov, ktorých syn Andre sa stal jeho veľmi dobrým priateľom. Ten neskôr začal používať meno Andre Cymone. Spolu s Princeovým bratancom Charlesom Smithom založili na nižšej strednej škole zostavu Grand Central. Spočiatku bol len bežným členom prevažne inštrumentálnej kapely, ktorá hrávala v kluboch a na večierkoch v Minneapolise a v širokom okolí. Časom sa však jeho muzikantské schopnosti natoľko zlepšovali, že začal pre skupinu pripravovať aranžmány a postupne sa stal jej frontmanom. Na strednej škole sa skupina Grand Central zmenila na Champagne a začala hrať vlastné skladby ovplyvnené hudobníkmi ako James Brown, Jimi Hendrix, Jimmy Page alebo Sly Stone. V roku 1976 začal Prince s producentom Chrisom Moonom pracovať na deme. Pod patronát si ho vzal Owen Robert Husney, s ktorým ho zoznámil Moon. Husney sa pokúšal kontaktovať veľké nahrávacie spoločnosti a Princea predstavoval ako hviezdu budúcnosti. To vyústilo do boja medzi vydavateľstvami, ktorý napokon vyhralo Warner Bros Records. Ponúkli mu slobodu v tvorbe a nahrávaciu zmluvu.

► PRODUKOVAL, ARANŽOVAL, ZLOŽIL A NA PÓDIU ODPREZENTOVAL PRINCE

Roky 1975 až 1981 v Princeovej kariére

poznala kontroverzia. Jeho debutový album *For You* vydalo Warner Bros v roku 1978. Väčšinu piesní na platni napísal i naspieval sám Prince, s výnimkou *Soft and Wet*. Počnúc albumom *For You* si preto môžu poslucháči na každom obale platne prečítať text: Produkoval, aranžoval, zložil a naspieval Prince. Album sa predával celkom slušne, i keď dosiahol len na spodné priečky hudobného rebríčka Billboard 200. V roku 1979 založil Prince svoju prvú sprievodnú kapelu s basgitaristom Andre Cymonom, klaviristom Mattom Finkom, hráčom na bicích nástrojoch Robertom B. Rivkinom (známejším ako Bobby Z), gitaristom Dez Dickersonom a druhou klaviristkou Gayle Chapmanovou. Úmyselne zložil multirasovú kapelu, v ktorej hrali muži i žena. Druhý – eponymický album nahral tiež zväčša sám. Tak, ako debut, zasiahol aj album *Prince* do hudobného rebríčka Billboard 200. Vzišli z neho dva rhythm and bluesové (R & B) hity *Why You Wanna Treat Me So Bad?* a *I Wanna Be Your Lover*. Obe piesne predstavil spolu s kapelou 26. januára 1980 vo vysielaní TV show *American Bandstand*.

So svojou výškou 157 centimetrov na seba pútal pozornosť v prvom rade farebným oblečením a topánkami na vysokých opätokoch. Keď sa ho neskôr novinári pýtali, prečo nosí vysoké topánky, povedal len, že sa mu páči, ako v nich vyzerá. V prvých rokoch svojej kariéry sa rád obliekal vyzývavo. Bol známy aj priamočiarou prezentáciou svojej sexuality na pódiu, čo ľudí veľmi skoro priviedlo k otázkam o jeho sexuálnej orientácii. V roku 1981 si spôsobil nepríjemnosti ako predskokan The Rolling Stones na štadióne Los Angeles Memorial Coliseum. Fanúšikovia ho

vtedy zahádzali odpadkami, keď sa objavil na pódiu v spodnej bielizni a dlhom vojenskom kabáte. V tú noc ho s pískaním a bučaním vyhnali z pódia. Videonahrávku použil Prince neskôr v klipe k singlu *Pop Life* v roku 1985. V roku 1980 vydal s použitím originálnych demonahrávok album *Dirty Mind*. Gayle, ktorá mala pocit, že Princeove texty plné sexu sa nezhodujú s jej náboženským presvedčením, na pódiu vystriedala Lisa Colemanová. Práve album *Dirty Mind* sa preslávil svojím materiálom nabitým sexualitou. V roku 1981 vydal platňu *Controversy* s rovnomenným pilotným singlom, ktorý po prvý raz dobyl medzinárodné hitparády. V októbri 1981 zaspieval v americkej komediálnej televíznej relácii *Saturday Night Live* pieseň *Party Up*. Prince zároveň produkoval debutový album skupiny The Time a v nasledujúcom desaťročí spolupracoval so speváčkami Sheilou E, Patriciou Apolloniou Koterovou a Denisou Matthewsovou, známejšou pod umeleckým menom Vanity. Jeho piesne sa stali hitmi aj v prevedení interpretov ako The Art of Noise, Tom Jones, Sinéad O'Connorová, Sheryl Crowová alebo Chaka Khanová. Sinéadina cover verzia Princeovej skladby *Nothing Compares 2 U* z albumu *The Family* dosiahla značný úspech v 90. rokoch.

► NA VRCHOLE TVORIVOSTI – OD PURPLE RAIN K DIAMONDS AND PEARLS

V ôsmej dekáde 20. storočia hrala s Princeom skupina The Revolution a v deviatej zase The New Power Generation. Pri rôznych príležitostiach spolupracoval so slávnymi jazzovými a funkovými hudobníkmi ako George Clinton, Miles Davis, Larry Graham alebo Maceo Parker. Počas svojej kariéry nahrával aj s Kate Bushovou, Sheryl Crowovou, Carmen Electra, Ani DiFrancovou, Rosie Gainesovou, Chakou Khanovou, Madonnou, Gwen Stefaniovou či Angie Stoneovou. V roku 1982 vydal dvojalbum *1999*, ktorý zaznamenal veľkolepý úspech v USA i v zahraničí a na celom svete sa ho predalo vyše troch miliónov kópií. Titulná pieseň bola protest-songom proti rozširovaniu nukleárných programov a stala sa jeho prvým medzinárodným hitom v Top 10. S piesňou *Little Red Corvette* sa pridral k Michaelovi Jacksonovi a Lionelovi Richiemu ako člen prvej skupinky „čiernych umelcov“, ktorí sa objavili na MTV a singel *Delirious* sa prebojoval do prvej desiatky Billboard Hot

100. Šiesty album *Purple Rain* sa predal v USA v počte viac ako trinásť miliónov výliskov a strávil dvadsaťštyri po sebe nasledujúcich týždňov na vrchole Billboard 200. Rovnomenný film zarobil len v USA viac než 80 miliónov dolárov. Zostal však jediným Princeovým filmovým úspechom, napriek jeho účinkovaniu v snímkach *Pod višňovým mesiacom* (1986) a *Graffiti Bridge* (1990). Tie totiž narazili na nezáujem verejnosti a výsmech kritiky. Dve piesne z *Purple Rain*: *When Doves Cry* a *Let's Go Crazy* sa vyšplhali na vrchol americkej singlovej hitparády a stali sa celosvetovými hitmi, pričom titulná pieseň sa dostala na 2. priečku Billboard Hot 100. Zároveň mal tak Prince v hre najlepší film, najlepší singel a najlepší album v USA a v roku 1984 získal Oscara za najlepšiu filmovú pieseň. Album sa umiestnil v Top 100 päťstovky najlepších albumov všetkých čias podľa časopisu Rolling Stone, ktorý publikoval v roku 2003. V roku 1985, po americkom turné Purple Rain Tour, sa vzdal živého vystupovania a vyrábania klipov k nasledujúcemu albumu *Around the World in a Day*. V roku 1986 vydal album *Parade* – ako soundtrack k filmu *Pod višňovým mesiacom*. Nahrávka sa prepracovala na 3. miesto hitparády albumov Billboard 200 a na 2. pozíciu hitparády R & B albumov. Pilotný singel *Kiss* ovládol Billboard Hot 100.

V tom istom čase sa na 2. priečke rovnakého rebríčka umiestnila pieseň *Manic Monday*, ktorú Prince napísal pre skupinu The Bangles pod pseudonymom Christopher. Dvojalbum *Sign „Peace“ the Times*, ktorý vyšiel v roku 1987, dosiahol prvú desiatku Billboard 200 a vyslúžil si pravdepodobne najväčšie uznanie kritiky v jeho kariére. Po vydaní albumu nasledovalo rovnomenné turné po Európe, na ktorého konci Prince rozpustil skupinu The Revolution. Rok 1987 priniesol možnosť, že dve najväčšie hviezdy tých čias sa stretnú a naspievajú dueto. Michael Jackson navrhol Princeovi, aby si s ním zaspieval na jeho novom albume *Bad* (1987). Tomu sa táto myšlienka zapáčila a súhlasil. Nezhodli sa však v texte ani hudbe a Prince z projektu napokon vycúval. V tom istom čase nahral *The Black Album*, ale napokon ho oficiálne nevydal. Nahrávka kolovala v undergroundových hudobných kruhoch až do vydania v roku 1994. Album *Lovesexy* z roku 1988 bol spirituálnou odpoveďou na temný *The Black Album*. Bol však sklamaním. Potvrdilo to aj nadväzujúce americké turné The Lovesexy Tour. Straty si ale Prince kom-

penzoval európskou a japonskou časťou turné. V roku 1989 nahral soundtrack k filmu *Batman*, s ktorým sa vrátil na vrchol americkej hitparády albumov. Platňa *Diamonds and Pearls* z roku 1991 priniesla Princeovi úspech v hitparádach s piesňou *Cream*. Album znamenal aj debut jeho novej skupiny New Power Generation s rapperom Tonym M, vokalistkou Rosie Gainesovou, klaviristom Tommym Barbarellom, gitaristami Leviom Seacerom a Kirkom Johnsonom, basgitaristom Sonnym Thompsonom a hráčom na bicích nástrojoch Michaelom Blandom. Princeov dvanásť album, ktorého názov kritici uvádzali ako *The Love Symbol Album*, dosiahol najlepšiu desiatku americkej hitparády albumov. V roku 1993 si zmenil meno na kreslený symbol, ktorý vznikol spojením symbolov muža a ženy. Keďže sa tento „symbol“ nedal vysloviť, v médiách ho často označovali ako „The artist formerly known as Prince“ (Umelec v minulosti známy ako Prince), alebo jednoducho „The Artist“ (Umelec). Na žiadosť vydavateľstva v roku 1993 vydal CD s trojicou diskov najväčších hitov s názvom *The Hits/The B-Sides*. Prvé dva predávali aj samostatne ako *The Hits 1* a *The Hits 2*. Na albume boli i dovtedy ťažko zohnateľné B-strany singlov a niekoľko nevydaných nahrávok. Ako pilotný singel vybrali novú pieseň *Peach*. Album ani pieseň však zďaleka nezaznamenali taký úspech ako vydavateľstvo predpokladalo.

Andi Ray Haverda

Pokračovanie v budúcom čísle

Foto © Warner Czech Rep.

Foto © Allen Beaulieu

KORBEN DALLAS

AK MÚZY ODÍDU,
UŽ SA NEMUSIA VRÁTIŤ

Sú jednou z najplodnejších slovenských kapiel, hoci komerčné rádiá ich skladby vo svojich playlistoch zväčša obchádzajú. Ich nový album Čomu uveríš, ktorý čoskoro predstavia aj na rovnomennom koncertnom turné, nie je len o hudbe, ale aj o hľadaní odpovedí na otázky, ktoré nás presahujú. V úprimnom rozhovore Lukáš Fila a Ozo Guttler vysvetľujú, prečo odchody blízkych ľudí nemusia znamenať koniec, ale nový impulz - prečo v texte citujú proroka Izaiáša a či veria v Boha, alebo skôr v „svet húb, vesmír a heavy metal“. Taktiež sa dozvieme, prečo na koncertoch hľadali prezidentku a prečo je v kapele dôležité mať niekoho, kto funguje ako neúnavný motor.

Skupina Korben Dallas existuje na hudobnej scéne 15 rokov. Za ten čas ste vydali 10 albumov vrátane novinky Čomu uveríš. Na Slovensku nepoznám žiadnu inú kapelu, ktorá by bola takto autorsky plodná. Pritom už vaše samotné profesie vám musia brať kvantum času. Ako je možné, že v priemere každých 18 mesiacov dokážete vydať novú dosku? Zaujímá ma váš autorský systém - balans medzi prácou, rodinou a tvorbou vrátane hudobných snov a tvrdého plánovania.

Lukáš • Je dôležité nevyhadnúť zo zápasového tempa. Keď ste v ňom, všetko ide ľahšie. V tomto zmysle je oveľa jednoduchšie vydávať album každé dva roky, ako vydávať ho každých desať rokov. Zároveň je dobré neuraziť múzy, lebo keď raz odídu, už sa nemusia vrátiť. Podobný princíp sa dá vidieť v rôznych oblastiach - je mnoho ľudí, ktorí si chcú dať pauzu od svojej práce či vzťahu, a keď sa potom chcú k nim vrátiť, zistia, že už sú preč. Múzy ani fanúšikovia nemajú povinnosť na nás čakať, a kým majú o nás záujem, bol by hriech neopätovať ho. Tvorba a civilné životy sa v našom prípade výborne dopĺňajú - práca a rodina sú neustálym zdrojom nových podnetov a inšpirácie, a hudba zas poskytuje útočisko, možnosť vyčistiť si hlavu a načerpať novú energiu.

Ozo • Je to skvelý pocit, robiť, tvoriť, nahrávať, byť spolu v štúdiu aj na pódiumoch, baví nás to všetkých. Ale mňa fascinuje a chcem o tom hovoriť, že Lukáš je náš motor. Lukáš je motor kapely. Nikto z nás nemá tie organizačno-plánovaco-dohľadovacie talenty ako má Lukáš. Chalani (Lukáš s Jurom) mali predtým kapelu Appendix. Ja som hral v bansko-bystrickej skupine Lunárne

Legendy. Na gitaru hral Oliver Reháč. Robo Vigaš písal texty aj hudbu. Nemali sme však „motor“ a za pár rokov skúšania a koncertovania sme vydali jedno CD. Ale nikto nemá návod na úspech.

Jadro kapely Korben Dallas je dlhodobou nemennou - tvorí ho Juraj, Lukáš a Ozo. Za celý ten čas sa menili len gitaristi, po Ľubovi Petruškovi prišiel do kapely Tomáš Sloboda. Korben Dallas sa tak stali opäť štvorčlennou formáciou. 15 rokov kapelového života však nie je málo. Za ten čas ste zažili určite veľa pekných momentov, avšak mňa zaujímajú chvíle, kedy ste si niektorí z vás mysleli, že to Korben Dallas ako kapela už neustojí, a ak sa niečo nezmení, tak nové piesne už nevzniknú. Boli aj takéto obdobia? A čo vám pomohlo ich preklenúť?

Ozo • Juro si v 2018 roku vzal voľno na pol roka, niečo ako materskú dovolenku. Ale úplne normálne to odkomunikoval a my s Lukášom sme si nevedeli predstaviť, že nebudeme pol roka hrať. Tak sme oslovili Dorotku Barovú, s Ľuboslavom nahodili pesničky, spravili kapelu Tugriki, naskúšali a vyrazili sme na československé turné. A aby toho nebolo málo, nahrali sme ako Tugriki platňu, ktorú nám vzápätí vydal Supraphon. Bez toho aby sme sa chceli chváliť, tak z negatíva sme spravili pozitívum. Ale nešlo by to bez Lukáša a jeho neutíchajúcej energie a pracovnosti.

Frontman skupiny Juraj Benetin sa už viackrát verejne vyjadril, že pred ôsmimi rokmi sa rozhodol prestať konzumovať alkohol, čoho sa pevne drží doteraz. Aktuálne ste všetci v kapele „nepičí“ a jediné, čo užívate, je hudba a jej decibely. Ale keď sa obzriete tých 8 rokov dozadu, keď Juraj ešte nenavštívil pani Žemličkovú (riaditeľka Sanatória AT) a vidíte ho vedľa seba na pódiume, v šatni, po koncerte či v dodávke, čo presne vidíte?

Lukáš • S Jurom sa poznáme odkedy sme mali štrnásť, takže už vyše tridsať rokov. Zažili sme spolu strašne veľa vecí - Korben Dallas, alkohol aj abstinencia sú len súčasťou oveľa väčšej mozaiky. V mojom vnímaní teda nedošlo k žiadnemu radikálnemu predelu, aj keď jeho rozhodnutie prestať piť som vnímal veľmi pozitívne. Závislosti často ženú človeka do izolácie, nútia ho uzatvárať

sa pred svetom, podobne to asi bolo aj v tomto prípade. Ale na pódium som videl stále rovnakého Jura.

Ozo • Abstinujem 30 rokov. Ako 21-ročný som bol na sebazničujúcej ceste a bol som na nej už veľmi ďaleko. Lekári vraveli, že som bol pred cieľom. Tak ako Lukáš si myslím, že Juro zostal svoj. To, že vyhľadal pomoc a abstinuje, je veľká vec. Problém s alkoholom sa chciac či nechciac dotýka obrovského počtu ľudí a rodín. Každý jeden pokus urobiť pri tejto téme niečo zmysluplné je preto veľká vec.

Vráťme sa k novému albumu Čomu uveríš, ktorý obsahuje 10 nových skladieb. V štvrtjej piesni, teraz budem trochu parafrázovať, hovoríte, že zmyslom všetkého je láska - tá predstava je krásna, ale čo to vlastne znamená?

Lukáš • Keby som vedel odpoveď, tak ju tam napíšem.

Ozo • Milujem Lukášove texty. Je mi jedno, či to niekomu príde trápne, keď sa členovia kapely chvália navzájom, cítim to tak, tak to aj poviem.

Hneď po nej nasleduje pieseň Keby. Kladiete v nej otázky, na ktoré väčšina poslucháčov, predpokladám, nepozná jasnú odpoveď. Lukáš, ty si primárnym autorom textov skupiny Korben Dallas, ako je teda možné, že je vôbec niečo - kde sa to vzalo, prečo je toho toľko - ako to drží pokope a na čo je to dobré? Alebo sa spýtam inak - veria členovia Korben Dallas v Boha a občas sa ho svojimi plánmi snažia rozosmiať?

Lukáš • Absolútne si netrúfam odpovedať za ostatných členov skupiny. Aj keby som odpoveď poznal, považujem to za intímnu vec každého, či a ako sa rozhodne hovoriť o svojej spiritualite. A ani za seba neviem úplne odpovedať. Povedz mi, čo chápeš pod slovom Boh, a ja ti poviem, či na to verím. Na starého pána s bradou, ktorý sedí na obláčiku a občas zošle na zem blesk, na to neverím. Ale dúfam, že naše bytie má hlbší zmysel, ktorý nás presahuje, a zdá sa mi zjavné, že má pravidlá a zákonitosti, z ktorých aspoň časť sa dá objaviť.

Ozo • Verím v dobro, lásku, teplo, príjemné pocity, svetlo, koláčiky a teplé mlieko, múdre a láskavé zvieratá, svet húb, verím v more, v chobotnice, okamihy šťastia, vo večnosť, vesmír, v heavy metal, jazz a v tisíc iných vecí a súvislostí.

Inštrumentálne časti piesne *Máš na menej* sú ako keby poctou Rayovi Manzarekovi z Doors. Táto skladba je však zaujímavá aj svojim textom, ktorý tentokrát nenapísal Lukáš, ako býva zvykom, ale Ozo. Aký je príbeh tejto skladby, v ktorej na záver cituješ proroka Izaiáša? A prečo si sa rozhodol citovať práve jeho, ktorý zomrel ako mučeník? (bol rozrezaný pílou)

Ozo • Mám rád texty, v ktorých sa rieši veľa tém a dá sa v nich prehádzať a hľadať. Rád píšem a riešim netradičné témy v textoch. A som vďačný, že ma s nimi Jurek nepošle niekam a zapieva ich. Tak to bolo aj v texte *Múry* a tak je to aj v *Máš na menej*. Text sa začína zamyslením chlapa, ktorého vraj už nič neprevapí. Pokračuje starnúcim chlapom, ktorý si myslí, že svoj život naplní, ak dosiahne také bohatstvo, že môže používať sanitu zo zlata. Potom je tam časť o chlapovi, ktorý už má takú moc, že vedome rozpúta a vedie vojnu, a končí sa to biblickým odkazom. A ten nie je vypovedaný, ale ukrytý v odkaze na verš a kapitolu. A kto si ho nájde, pochopí o čom text je.

Daj si pozor, čomu uveríš, Zradca, Adrenalin a nikotín, Bez teba nezaspím či vyššie zmienené Keby a Máš na menej – všetko sú to skvelé skladby, ale aj napriek tomu na Spotify z nového albumu je naj-

počúvanejší song pieseň Slovenská, ktorá nebola samostatným singlom a nemá ani svoj videoklip. Čím si to vysvetľujete, že v streamingovom priestore dominuje práve táto skladba?

Ozo • Máme veľa teórií. Jedna z nich je, že je to kvôli názvu. Skrátka sú ľudia zvedaví a pustia si to. Ďalšia z teórií je, že sa dostala do nejakých vychytených playlistov a algoritmus dorobil svoje. Mám sa veľmi páci. Je to song, kde hráme v zostave tri basgitary, jedny bicie a vokály spievame všetci. A text je geniálny. Ja to môžem povedať, lebo som o tom presvedčený a Lukáš by sa sám nepochváľil. (smiech)

Všetci sa vás pýtajú na Tomáša Slobodu, ktorý od produkovania vašich posledných troch albumov sa prirodzenou cestou stal novým stálym členom Korben Dallas. Pred pár dňami však váš manager Matúš Németh zverejnil status, ktorý priznal, že sa mu písal ťažko – zverejnil totiž, že v Korben Dallas končí. Matúš ale nebol len vašim managerom, bol aj prvým spevákom (v kapele Appendix), bojkoval vás, keď na vás chodilo len 20 ľudí, zároveň sedel s Lukášom v jednej lavici na strednej škole. Bol vašim piatym členom a všetko to, čo ste doposiaľ dokázali, ste dokázali spoločne. Viem, že Matúš

neodchádza v zlom a končí čisto z vlastného popudu, ale predsa len odchádza jeden z vás a to je vždy trochu bolestivé. Ako ste túto informáciu vstrebali a čo to s vami spravilo, keď vám to Matúš oznámil?

Lukáš • Okrem toho, že Matúš bol náš spolužiak a manažoval Korben Dallas, tak bol aj spevákom skupiny Appendix, ktorú sme založili na strednej a keď sme boli na vysokej, rozhodol sa z nej odísť. V tomto zmysle už som zažil jeden Matúšov odchod zo skupiny, a zažil som aj to, ako sa potom vrátil do Korbenu, aj keď v inej pozícii. Táto skúsenosť mi pomohla nebrať to celé ako niečo definitívne - kto vie, čo sa ešte v budúcnosti udeje. Navyše rozpad Appendixu po trinástich rokoch fungovania a odchod Ľuba Petrušku z Korbenu ma trochu obrnili. Obe tieto udalosti som niesol dosť ťažko, ale nakoniec som prijal, že ľudia sa schádzajú a rozchádzajú a niekedy môžu tie straty niečo priniesť. Keby sa nerozpadol Appendix, nevznikol by Korben. Keby z kapely neodšiel Ľubo, nehrali by sme s Tomášom. V tomto svetle beriem aj Matúšov odchod. Navyše sme naozaj dlho kamaráti, chodíme spolu na dovolenky s rodinami, myslím, že náš vzťah tento profesný rozchod ľahko prežije.

Matúš pred svojim odchodom stihol zbookovať a pripraviť celé turné k novému albumu *Čomu uveríš*, počas ktorého navštívite 6 slovenských a 3 české mestá. Mal som možnosť vidieť váš posledný koncert v Skalici, kde ste okrem Čiernej nevesty zahráli všetky skladby z novej dosky. To nie je vôbec zvykom a príjemne ma to prekvapilo. Čo prekvapilo vás, keď ste nové piesne hrali prvýkrát naživo?

Ozo • Jedna vec je nahráť veci v štúdiu, potom ich veľakrát počuť pri mastrovaní a úplne odlišné je zahráť ich naživo. Každého člena prekvapí niečo iné. Niekedy je to aj tak, že sa prekvapíme navzájom, ako zle či dobre to zahráme. (smiech) Žiadna nová pesnička nemá od začiatku isté, či sa stane dobrou aj koncertne. Môže znieť úžasne na platni a na koncerte skrátka nefunguje. Stalo sa nám to už pri viacerých, ale nikdy to nie je trvalé a na veky. V poslednom koncertnom programe Tomáš povedal, že *Na opačnom boku* ho oslovuje a chce ju hrať, dali sme ju naspäť a hráme ju. Nič nie je nemenné.

Foto © Tomáš Čertík

Pravidelnou súčasťou vašich koncertov sú aj Ozove stand-upy. Spomeniete si na najlepšie?

Ozo • Ťažko povedať, ktorý bol najlepší. V Košiciach som hral chlapíka, ktorý bol na východe na vojne a spomínal si na priezviská kamarátov, s ktorými akože na tej vojenčine bol. Jednak východniarske priezviská sú veľmi charakteristické, ale na východe používajú aj iné formy mien, na aké sme zvyknutí na západe alebo na strede. Takže znelo vyrátavanie ako Piťo Paľenčar, Ďodo Kolibab, Mito Zamutovský, Cyril Šalacha, Toňo Ďermek... To sa smiali všetci. Dobré stand-upy bývali, aj keď som vítal na koncerte pani prezidentku. Bol som presvedčený, že na koncerte je. Všetci sa otáčali a hľadali ju v publiku.

Za 15 rokov existencie Korben Dallas ste vytvorili desiatky skladieb, ktoré si obľúbilo množstvo ľudí zo Slovenska i Čiech. Nahrali ste titulnú skladbu do seriálu a odohrali stovky vypredaných koncertov. Avšak komerčné rádia sa vašej tvorbe úspešne vyhýbajú – čím si to vysvetľujete?

Ozo • Nevieime. Máme veľa teórií, ale toto je otázka na konkrétnych hudobných dramaturgov. Nie je to o tom, že by nás niekto musel hrať. Nemusí. Diktovať niekomu, čo musí a čo nie, v tejto oblasti nevedie k ničomu pozitívnemu. Slovenskí muzikanti majú prehľad o tom, kto sa hrá a kde. A keď to chce vedieť aj verejnosť, tak jej nikto nebráni, pretože stačí do vyhľadávča zadať „playlist konkrétneho rádia“ a prečítať si ho. To nie sú tajné veci. Nájde tam mnoho zaujímavých, známych aj neznámych mien a môže sa spýtať konkrétnych dramaturgov. Ale je to v podstate nič, ako vojsť do reštaurácie a opýtať sa, prečo tam nemajú to alebo tamto.

Lukáš • Nikto nám nič nedlí. Môžeme byť radi za každé jedno zahraničné, sú skupiny, ktoré nemajú ani to. Viackrát som tu spomínal skupinu Appendix, tá fungovala podobne dlho ako Korben. V skúšobni sme strávili určite oveľa viac času a odozva na našu vtedajšiu tvorbu sa vôbec nedala porovnať. Rovnako tak, keď sme s Ozom, Ľubom a Dorkou mali Tugriki. Mediálna pozornosť je teda relatívna vec, a aj keď je prirodzené porovnávať sa s tými, čo jej majú viac, niekedy nezaškodí si pripomenúť aj tých, čo jej majú menej, ktorých je omnoho, omnoho viac.

Ak by mal byť album *Čomu uveríš* vašim posledným dielom, čo by ste chceli, aby si z neho ľudia zapamätali a odniesli?

Ozo • Že sme sa snažili byť dobrí chlapci.

Lukáš • Česť ich pamiatke.

Marek Kučera

JÚLIA KOZÁKOVÁ
MANUŠA II
CPL-MUSIC

Prvý decembrový víkend vyšiel druhý album od Júlie Kozákovskej s jednoduchým názvom *Manuša II* a pamätám si, ako som v to mikulášske ráno pri prvom počúvaní ostal so spadnutou sánkou, údivom a obdivom. Počúvať nový album dvakrát za sebou sa stane málokeď, osobne to považujem za hudobný sviatok. Že nešlo len o osobný pocit, ale silný dotyk s kvalitou svedčí aj historicky prvé miesto pre slovenský album v prestížnom rebríčku World Music Charts Europe v mesiaci január (vo februári štvrté miesto).

Manuša II názvom nadväzuje na debut, ktorý získal cenu RHA v kategórii World music a nominácie (Roma Spirit, The Best New Talent Award). Júlia po debute nahrala projekt *Sole: Elos* (2024) s repertoárom hudby z rôznych kútov sveta a miernym priklonením ku džezu. Musím priznať, že Júliin debut *Manuša* bol fajn, civilne dobre nahraný, s precítnou interpretáciou, ale nechytí ma celkom za dušu. Druhú *Manušu* nahrala takmer identická zostava debutu: Viliam Didiáš (husle), Zsolt Várady (gitara), Vojtech „Bélu“ Botoš (viola), Jancsi Rigo (kontrabas). Obmena nastala za cimbalom, Gašpara vystriedal Géza Jónás. V čom vnímam *Manušu II* inak?

Páni s neskutočným filin- ggom a nadznanosťou svojho nástroja sú zohratí, s veľkým citom a rešpektom pred dynamikou a zvukom. Posun vidím v citlivejšom, živelnom a priro-

dzenejšom zvuku. Nechýbajú detaily ktoré dotvárajú ambientnú atmosféru. Päťica nástrojov sa skvele doplnia v aranžmánoch a technicky je čo obdivovať v každej skladbe. Nielen sólovo hrajúci cimbal, či pôsobivé hlavné melódie huslí, ich cifrovanie a frázovanie, ale aj poctivé tempo a pulzovanie violovej kontry. V energetickej rytmike, v mnohých rozkladoch akordov a sólo vyhrávkach má výrazné miesto Váradyho gitara. Jednotlivé nástroje si ale neuzurpujú pozornosť na seba. Pozornosť budí ansábel ako celok, jeho spôsob interpretácie a naturálny rómsky fling. Album je pekne dramaturgicky vystavaný, okrem plného zvuku zostavy ho dotvárajú aj jemné piesne sprevádzané iba gitarou.

Priestor tak dostala krehkosť Kozákovskej spevu, ako aj energickosť, živelnosť, radosť a miestami aj hravé žmurknutie, no nikdy sa tu netlačí na pílu silným hlasom. Album je spestrený príjemnými vybočeniami, či už ku swingu (*Šun Devla, Bari Bachtali*), alebo bossa nove (*Sar O Khamoro Zadžala*). Záverečná *Amari* prekvapí nápaditým kontrovným introm, ako aj ľubozvučným spevom so záverečným súznením hlasovej a inštrumentálnej improvizácie. Tieto priam vokalizačné piesne tvoria to pravé orechové jadro albumu. Jazykovou a speváckou perlou je *Dumbala Dumba*. Žiadna z piesní nevrhá tieň na celok a táto kompaktnosť výberu piesní, spevu, aranžmánov a hudobnej súdržnosti charakterizuje celý album. *Manuša II* neprináša len tradičnú rómsku tvorbu. Obsahuje aj autorské piesne, konkrétne *Bari bachtali*, pod ktorej hudbu sa podpísala Kozáková a gitarista Várady, *Šun Devla* od Váradyho, alebo *Sas man šukar* od Giňovcov z Rokycian.

V rámci kategórie slovenskej world music scény, ktorá ukázala európske až svetové kvality, si tento album zaslúži veľmi vysoké hodnotenie.

Juraj Gonšor

NIKOLAJ NIKITIN
HUMANITY SUITE
 HLAVA XXII

90%

Nikolaja Nikitina nevnímam len ako výnimočného muzikanta. Počas svojho pôsobenia na našom malom hudobnom ihrisku sa z neho postupne stal jeden z kľúčových evanjelizátorov hudby. Takej, ktorej intelektuálne a obsahové nároky presahujú masový vkus a prirodzene limitujú veľkosť poslucháčskej základne. Hudby, ktorú paradoxne práve jej kvalita a kultivovanosť vyčleňuje z mainstreamového záujmu a bez podpory ľudí ako on, by sa z našej krajiny mohla aj vytratiť. Nikitin sa obetavo, s pokorou a veľkou kreativitou podieľa na kultivácii slovenského jazzu či modernej komponovanej komornej hudby. A to ako organizačne, tak aj ako vynikajúci inštrumentalista.

Humanity suite je jeho najnovšia nahrávka, ktorú pripravil a vyprodukoval pod hlavičkou svojho združenia Hlava XXII. Ide skutočne o výnimočnú, nadčasovú, do spirituálnej hĺbky idúcu hudbu. Je prezentovaná na akustických nástrojoch a vyjadrená vo forme zmesi moderného jazzu, súčasnej komornej hudby a častého využívania improvizovaných plôch. Hrajú a improvizujú na nej citlivo vybrané osobnosti slovenskej a európskej hudobnej scény: Nikolaj Nikitin – sopránový saxofón, basový klarinet, Vojtech Belu Botos – viola, Pavol Bereza – gitara, Miki Skuta – klavír,

Matej Štubniak – kontrabas, Jakub Turác – bicie, Jazmína Piktorová – spev. Sú z rôznych hudobných svetov, no ich vzájomná komplementárnosť, ktorá vyniká práve v mimoriadne kultivovaných improvizáciách, udivuje. Nahrávka má krásny zvuk a svojou snovou scénickou atmosférou by mohla byť považovaná aj za akýsi odkaz nórskej jazzovej školy. No jej emočná a obsahová bohatosť nepopierateľne vyviera z tunajšieho kultúrneho priestoru. Nedávno som písal o tom, ako niektorá hudba dokáže fyzicky naplniť celý byt. Mám rád keď je natečená tak po kolena, jemne sa vlní a dá sa v nej blažene brodiť, a toto je presne taká hudba.

V presskite Nikitin zdôrazňuje rozmer humanizmu, spolupatričnosti a vnútornej slobody, s ktorým hudba na albume vznikala. Plne sa s tým stotožňujem. Album venuje svojej „milovanej rodine, všetkým skutočným priateľom a blízkym“. Zaujalo ma však, že jednu konkrétnu skladbu s názvom *Nibelungen*, ktorú s výrazne psychedelickým textom naspievala v 60. rokoch a cappella Nico (členka Velvet Underground), venuje osobe, ktorú nazval Jej Jasnosť Grófka. A ďalšiu skladbu *Negnulebin* venuje Jazmíne - „nech jej prinesie šťastie a radosť“. V prípade Jazmíny zrejme ide herečku Jazmínu Piktorovú, ktorá tak pôvabne naspievala Nicoin part v *Nibelungen* – jedinej spievanej skladbe albumu. Ale kto je Jej Jasnosť Grófka? Pôsobí to tajomne už aj preto, že názov piesne *Nibelungen* odkazuje na germánske a severské mytologické bytosti Nibelungov. Pieseň o Nibelungoch je najvýznamnejší hrdinský epos nemeckej literatúry. Na jeho motívy vznikla slávna operná tetralógia Richarda Wagnera *Prsteň Nibelungov*. Epos inšpiroval aj Tolkiena

k napísaniu *Pána Prsteňov*, či Nemku Nico k jej verzii metaforického, snového, temného priestoru *Nibelungen Land*. Nibelungovia sú však spájaní s tragédiou, pomocou, násilím, chamtivosťou, ich príbeh je temný, konfliktný, žiaden humanizmus ani spolupatričnosť, nie sú to morálne vzory ani pozitívne archetypy. Na druhej strane názov poslednej piesne *Negnulebin*, ktorá je venovaná Jazmíne, je anagramom slova *Nibelungen*, čím akoby sa negovala nehumánnosť Nibelungov. Hmm, takže Nikolaj ako je to?

1. *Come With Us*. Po krehkom intre s pod kožu idúcou Berezovou gitarou a Štubniakovou basou sa to zvrtné do svižnej jazzovej nuansy s rómskym závanom evekovaným Botosovou violou a Nikitinovým klarinetom, po chvíli sa to však obiel, spomalí a uzavrie krásnym dostratená idúcim pohladením strún gitary.

2. *Follow Me*: Tu už príjemne zatlačí parádny hutný tón Nikitinovho saxofónu a skvelý atmosférický Skutov klavír.

3. *Nibelungen*. Spieva Jazmína Piktorová. Wow.

4. *Friend, Lean on Me*. Gitara s basou to opäť krásne načne, k rozvíjaniu témy sa pridávajú bicie s klavírom, neskôr hutný saxofón s nádherným tónom, skvelé! Obsah sa v jazzovom formáte nádherne nadýchol.

5. *Humanity*. V kontexte predchádzajúcich skladieb tu akoby trošku poklesol kreatívny ťah, improvizuje sa tu vo viac-menej overených štruktúrach a gradácii. No i tak je to veľmi dobré.

6. *The Heart of Tolerance*. Brodenie sa krásnym hlbokým zvukom Nikitinovho basového klarinetu (stáby Dugovič), nad ktorým sa nádherne vznáša Skutov brilantný klavír, ševelia Turácove bicie, pridáva sa viola a gitara, kde tu jemné akustické pohranie sa so zvukmi ako-

by tam mali komprovizátora Jula Fujaka, krása.

7. *Negnulebin*. Nádherný saxofón. Pripomenul mi dávnu radosť z očarenia hrou nórskeho saxofonistu Jana Garbareka.

Veľmi pekný album, radosťný zážitok, gratulujem všetkým zúčastneným.

Rado Tihlárík

MILOŠ ŽELEŽŇÁK & ANNA
LÚBOSTNÉ / LOVE SONGS
 SLNKO RECORDS

86%

Miloš Želežňák patrí k najsvojráznejším a najvšestrannejším slovenským multiinstrumentalistom (no predovšetkým gitaristom) a skladateľom s veľmi bohatým zoznamom spoluprác. Je známy napríklad z projektu Juraja „Duru“ Turteva Dura & Blues Club, z hudobnej formácie Trojka Zuzany Homolovej i z vlastnej kapely Miloš Želežňák Trio. Nie sú mu cudzie rock, jazz, blues či world music a ani rôzne hudobné experimenty. Môže sa pochváliť i rozsiahlou diskografiou. Napríklad v roku 2024 vo vydavateľstve Hevhetia vyšla CD kniha *Striptíz nepoučiteľnej krásy*, na ktorej sa podieľal ako hudobník, a tiež nový album *Untitled* jazzového Miloš Želežňák Tria s jeho autorskými skladbami. V súčasnosti Miloš Želežňák usilovne pracuje s podporou Fondu na podporu umenia na novom inovatívnom projekte *Trifid, Intímna sonda*.

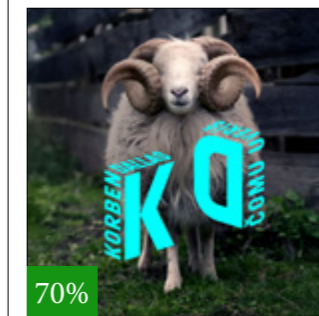
V roku 2025 vyšiel pod krídlami vydavateľ-

stva Slnko Records album *Lúbstné / Love songs*. Miloš Želežňák na ňom spojil sily so speváčkou a kultúrnou antropologičkou Annou A. Hlaváčovou, s ktorou už v roku 2017 vydal album *Miloš Želežňák, Anna & Vtáčiky* (Hevhetia), obsahujúci krehké a osobité novointerpretácie paraliurgických piesní. *Lúbstné*, ako napovedá ich názov, vychádzajú zo svetských slovenských ľudových piesní o láske (len text *Jedno srdce* je úryvkom z básne Ivana Kraska a text *Tá noc* napísala Anna Amadina). Nie sú však ani sladké, ani uvravené. Z textov bol ponechaný základ (jadro), čo dáva krídla hudobnej zložke i fantázii poslucháčov. Hudobne, textovo i spevácky je to skutočne zemité a pritom čistý pohľad na lásku. Hudba na tomto albume, ktorá čerpá predovšetkým z world music, folku a z umenia improvizácie, neplynie stále hladko a lahodne, odráža sa v nej život aj so svojimi starosťami a žiaľmi. Miestami je nežná, miestami nepokojná. *Lúbstné* vyšli ako LP i v digitálnej podobe a tvorí ich 13 piesní, všetky v aranžmánoch Miloša Želežňáka. Niektoré z nich sú tichšie, komornejšie (napr. miniatúry *Sokolík a Mám ja na srdienku*), iné sú inštrumentálne i zvukovo košatejšie (napr. *Sokolík – full version* – s éterickým spevom a s hudbou vygradovanou do expresívnosti a temnoty, v ktorej sa ozýva aj „špinavý“ rockový zvuk elektrickej gitary, či *Usniže mi* – uspávanka s dlhým rockovým gitarovým sólom (!)). V texte *Usniže mi* výnimočne nejde o lásku mileneckú, ale materskú. Popri tom je aj povzdychom nad tým, ako malé dieťa zamestnáva matku „na plný úväzok“. Na *Lúbstných* okrem Miloša Želežňáka (gitary, bendžo, vokál) a Anny A. Hlaváčovej (spev) účinku-

jú aj ďalší skvelí hudobníci: Jano Oriško (bicie), Enea Bari (kontrabas) a Paulína Rónaiová (hoboj). Vtáčiky (ako ozvena predošlého albumu) sa občas mihnú v textoch piesní, no ešte zjavnejšie rovno na obale: autorom ilustrácie je mexický umelec Gabriel Pacheco a jeho operence, pripomínajúce veľké volavky, prinášajú vizuálne snový, surrealistický atmosféru. Súčasťou albumu sú aj všetky texty piesní, a to nielen v slovenčine, ale aj v anglickom preklade Patrica Greya. Album z verejných zdrojov podporil Fond na podporu umenia. Finančne ho tiež podporil Sociálny a kultúrny fond SOZA.

Lúbstné sú umelecké dielo, ktoré nám našepkáva, že vďaka láske, hudbe a spevu sa môžeme na pár chvíľ dotknúť večnosti.

Ružena Šípková

KORBEN DALLAS
KOMU UVERÍŠ
 VLASTNÝ NÁKLAD

70%

Keď vyšiel pánom z Korben Dallas singel *Daj pozor, komu uveríš*, odolával som hneď si ho pustiť. Báľ som sa moralizovania a hrania len pre publikum, ktoré sa naplno stotožňuje s posolstvom jasným už z názvu. Ale aj po rokoch či dekádach, kedy internetové hoaxy naplno prešli do krvného obehu značnej časti národov na celej planéte sa každá osвета ráta, hoci je jasné, že pieseň nezachytí kritizovaných. K tematike je však potrebné dodať, že za ostatný rok sa nám mno-

žia textové uistenia proti dezinfoscéne (Saténové ruky, Dorota Nvotová, Berlin Manson a ďalší...), čo je dôležitým signálom pre tichú (dúfajme) väčšinu, ktorá neustratila chladnú hlavu.

Hoci akustickoindiepopový singel vyšiel už v decembri '25, pustil som si ho až v rámci albumu *Čomu uveríš*. Album ma obalom oslovil na prvú ranu. V centre baran ako vystrihnutý z generovaného AI obrázok a zároveň vyzerajúci fotograficky prirodzene. Nielen logo kapely v tvare KO dáva na známosť, že príde na analýzy sociálne, moralizačné. Ťažiskovým prvkom na albume sú texty, ktoré udierajú svojimi dotykmi, vyrušujú z očakávanej zádumčivej pohody, ktorú vedeli Korben neraz vyčarovať.

Výraznou hudobnou novinkou v kapitole Korben Dallas je príchod Tomáša Slobodu (klávesy, vokály, perkusie, gitary), ktorého hlas bol doteraz vždy spojený s Le Payaco. Payáci pokračujú v novej kapitole s hlasom Jeruša Oravca. Kto má čo to napačované od Slobodu nielen skrz Le Payaco, tak vie identifikovať jeho hudobný a producentský rukopis, ale aj záľubu v odkaze sixties a Deža Ursinyho. Jadro KB ostalo v zostave rovnaké: Benetin (spev, hudba, giary), Fila (basgitara, texty), Guttler (bicie, perkusie). I keď už v úvode sa ozýva vyhrávka kláves v temnej hustote gitary basy a bicích, nekonajú sa na oko v celku zásadné experimenty. Svetlý, optimistický zvuk nikdy necharakterizovali tvorbu KD, no *Čomu uveríš* je ešte viac hudobne temnejší nakoľko to spojenie akustickej gitary, basy a rytmiky dovolí. Pre album je dôležitá pieseň vo svojej známej štruktúre sloha, refrén, krátke sólo na ozvláštnenie alebo priam rituálne opakovanie, kedy nástroje gradujú vo svojich

sprievodných jednotónových alebo dvojtónových linkách.

Benetin Filove texty spieva s noblesou, pokorou a hoci málokedy príde zvaný soulového filingu, poteší to. V spoločenských témach pokračuje aj skladba *Zradca*, ktorá pred záverečným gradovaním sloganovitového refrénu má akúsi paródiu na chorál. Oblúkom som si spomenul na nedávnu skvelú rozhlasovú hru Telúrsko, kde v akejsi paródii chorálu herci velebili dokonaly štát a vznikla tak paralela s trpkým záznamom zo spievania štátnej hymny vo Fekišovciach.

Po prvých troch piesňach prichádzajú na rad životné a vzťahové témy s príjemne vydatými textami a miestami na gitarové sólo vyhrávky pripomínajúce Ursinyho školu (*Keby*) zmiešanú s jemnými gospelovými vokálmi. Zaujímavú nástrojovú dvojminútovú gradáciu perkusii, tlmených gitár, nenápadných kláves, šepotu a priam rituálnej reči obsahuje *Máš na menej*. Škoda len, že ukončenú pomalým stišovaním. Záver albumu patrí dvom silným skladbám. *Slovenská* začína detskoženským popevkom so štipkou národného cynizmu a pokračujú bicie, ktorých zahmlená ostrosť dotvára charakter celého albumu. Toto spojenie chorálu a rytmiky (a na koniec vlastne celá nahrávka) pripomína v dobrom britských Salut, konkrétne album 11 (2020). Album uzatvára klenot v podobe skladby *Domov* – len kolovrátk gitary a clivocivilný hlas Benetina. Čísla na streame prezrádajú, že pôjde o jednu z jednoznačných tvárí albumu.

Čomu uveríš nie je jednoduché počúvanie, hoci ide po jednoduchých pesničkových postupoch nezabúdajúc na soulového ducha hlbokého hlasu Juraja Benetina.

Juraj Gonšor

SENNHEISER RS

275 TV (SET)

Uzavreté BT slúchadlá novej koncepcie pre širokospektrálne použitie v domácnosti s vysielateľom BTA1 pre všetky druhy TVP.

► POPIS SLÚCHADIEL

Sennheiser HDR 275 sú univerzálne uzavreté bezdrôtové slúchadlá, použiteľné na akýmkoľvek TV a audio

zariadeniami vďaka svojej bohatej konektivitě. Slúchadlá môžeme pripojiť k akémukoľvek televíznomu prijímaču dvoma spôsobmi. Digitálne cez dodávaný vysielateľ BTA1 cez HDMI kábel z Arc HDMI výstupu, USB, alebo optickým audio káblom. Dosah BT vysielateľa a slúchadiel je až 50 m a integrovaná technológia Auracast umožňuje pripojenie viacerých kompatibilných slúchadiel s nezávislým ovládaním hlasitosti. Krabička je v skutku zázračná. To, čo kedysi býval veľký problém – párovanie zariadení BT, je dnes už dávno minulosťou. Krabičku som pripojil k HDMI káblu z TVP, pripojil napájanie cez USB, zapol vypínač na BTA1, na slúchadlách podržal tlačidlo vypínača niekoľko sekúnd, kým sa slúchadlá nedostali do režimu párovania a hotovo, obidve zariadenia sa spárovali behom chvíľky. Tento spôsob pripojenia môžeme použiť vtedy, ak chceme používať aj reproduktory televízora iným členom domácnosti. V prípade, že máte TVP s integrovanou BT technológiou, mô-

žeme pripojiť slúchadlá priamo k TVP obvyklým spôsobom cez menu TVP. Vysielateľ BTA1 má v hornej časti tlačidlo prepínača vstupov a tlačidlo zvukových módov. Týmto tlačidlom si môžeme vybrať medzi možnosťami Virtual surround, Speech Clarity, ktorý zvýrazňuje hovorovú reč dialógov pri sledovaní filmov, alebo pri sledovaní s prevahou hovoreného slova a tretia možnosť je spojenie predošlých dvoch módov. Vypínač na slúchadlách má tri funkcie, krátke stlačenie je zapnutie slúchadiel, podržanie tlačidla prejdú slúchadlá do módu párovania, podržanie 2 sekundy vypnutie slúchadiel. Na samotných slúchadlách, zospodu pravého slúchadla sa nachádzajú štyri ovládacie tlačidlá pre ovládanie hlasitosti, tlačidlo vypínania, párovania a kontroly stavu batérie a jedno tlačidlo, ktorým ovládame prehrávanie, pauzu a preskakovanie skladieb dopredu a dozadu.

Hlavnou prednosťou HDR 275 je schopnosť vytvoriť pohlcujúci virtuálny priestorový zvuk, ktorý vás preniesie priamo do centra diania, akoby ste sedeli v kine. Slúchadlá sú vybavené špičkovými 37 mm meničmi Sennheiser, ktoré zabezpečujú krištáľovo čistú reprodukciu od hlbokých basov až po

jemné výšky. Vďaka technológii Speech Clarity navyše zostávajú dialógy vždy v popredí a zrozumiteľné aj cez hlasnú hudbu alebo zvukové efekty v pozadí, čo ocenia nielen filmoví fanúšikovia, ale aj seniori s horším sluchom.

Slúchadlá Sennheiser HDR 275 podporujú širokú škálu moderných zvukových kodekov navrhnutých pre vysoko verný prenos zvuku s nízkou latenciou, najmä prostredníctvom technológie Bluetooth 5.4 a Auracast. Podporované zvukové kodeky sú: LC3 (Low Complexity Communication Codec), aptX, aptX Adaptive, AAC (Advanced Audio Coding), SBC (Subband Coding) s podporou hi-res audio 32bit/96 kHz.

Kľúčové detaily týkajúce sa použitia kodeku: Primárne použitie: Systém primárne využíva LC3 prostredníctvom Auracast pre nízku latenciu a vysokú kvalitu zvuku, čo je kľúčové pre synchronizáciu zvuku s televízorom, filmami a hrami.

Všestrannosť: Hoci sú slúchadlá HDR 275 navrhnuté pre televízor s vysielateľom BTA1, je možné ich spárovať aj ako bežné Bluetooth slúchadlá, čo im umožňuje používať iné podporované kodeky (ako AAC alebo aptX) so zariadeniami, ako sú smartfóny alebo tablety.

Čo je ale úžasné, je výdrž slúchadiel na jedno nabitie. Slúchadlá som testoval skoro 10 dní a za ten čas nepotrebovali pripojiť k nabíjačke. Kedykoľvek som sa snažil ich nabiť, slúchadlá len šibalsky na mňa mrkli svojim zeleným očkom, vraj netreba :-). Aj po desiatich dňoch zostala batéria nabitá na 70%. Výrobca deklaruje 50 hodín posluchu na jedno nabitie, čo je úžasné, ak si berieme slúchadlá von do exteriéru.

► NA ČOM SOM POČÚVAL A ČO SOM POČÚVAL

Na testovanie slúchadiel som použil všetky zdroje zvuku, aké som mal doma a v štúdiu k dispozícii. Slúchadlá som testoval zásadne v lineárnom režime na všetkých zariadeniach, aby boli moje výsledky posluchu čo najpresnejšie a odrážali skutočné zvukové vlastnosti slúchadiel.

Začal som pripojením ku Smart TV LG, pripojil som ich aj cez dodávaný vysielateľ aj napriamo a potom cez menu TVP. Konektivita, bezproblémová TVP slúchadlá hneď našiel. Slúchadlá HDR 275 zreprodukuje len to, čo do nich pustíte. Zvuk je skvelý, plastický s neuveriteľným basovým fundamentom a naturálnymi výškami, bez akéhokoľvek rušenia, interferencií, či zvýšeného šumu. Prehrýzol som sa cez rôzne typy programov od dokumentov, filmov a hudobných programov. Samozrejme, kvalita zvuku je poplatná kvalite vysielania a audio kompresii kodekov. Prešiel som na receiver Yamaha R-N803D, ktorý má veľa možností pripojenia: DAB tuner FM, BT, internetové rádio a prehrávanie high resolution audia z HDD. Slúchadlá zvládajú reprodukciu HR hudby na výbornú. Prešiel som všetko, od klasiky k popu rocku a jazzu. Ťažkotonážneho Mahlera a Brucknera, či Šostakoviča s Mozartou orchestrálnou faktúrou, až po Mozarta a „titerný“ barok. Musím sa s hanbou priznať, že som trpel skepsou k testu bezdrôtových slúchadiel, no zvuk HDR 275 ma zložil do kolien. Zatiaľ som sa s podobným „all-rounderom“ nestretol. Zvládajú každý hudobný žáner bez kompromisov.

Čerešničkou na torte je však poslušnosť hudby cez mobil. O mne každý vie, že som nekompromisný, čo sa kvality zvuku týka. Hoci aj kvalitné „štuple“ do uší môžu byť fajn, no ja som ich nikdy nemal veľmi v láske, je to obťažujúce, navyše mám alergiu na silikón, preto som uvítal túto „náhlavnú“ alternatívu. V mobile a tablete mám uloženú hudbu minimálne v kvalite CD, ale aj HR 24/96 - 24/192. Aj keď dôjde k downsamplingu, zvuk zostáva aj pri „menšom hi-res rozlíšení“ (24/96) excelentný. Keďže prenos zvuku do slúchadiel cez BT je digitálny, obchádzame analógové cesty v mobile a digitálny zvuk už ďalej spracovávajú prevodníky v slúchadlách. Výsledok je veľmi pôsobivý a to všetko bez použitia akýchkoľvek korekcií zvuku.

ku. Ďalšie nastavenia zvuku slúchadiel, efekty a potlačenie vonkajšieho hluku a update softvéru je možné korigovať cez aplikáciu Sennheiser Smart Control Plus, stiahnutú z Google, alebo Apple obchodu.

► RESUMÉ

Novinka na trhu, bezdrôtové slúchadlá Sennheiser HDR 275 je zatiaľ to najlepšie, čo som mohol v poslednej dobe počuť. Hoci by som možno prijal o čosi transparentnejší zvuk v oblasti vysokých frekvencií, nič to nemení na fakte, že pre nadšencov mobilnej hudby patria k tomu najlepšiemu, čo môže súčasný trh ponúknuť: excelentný dynamický zvuk, bezproblémová konektivita so všetkým, čo beží na BT technológii, komfort nosenia, až na, možno väčšie ušnice (s tým by možno niekto mohol mať problém), kompaktný dizajn a komfortné ovládanie cez aplikáciu. Za mňa, jasná voľba – HDR 275 doplní arzenál mojej zbierky a zostáva so mnou.

Igor Rymarenko, www.iryson.com

Excelentný dynamický zvuk v celom pásme • Hlboké a pevné basy s lineárnym nastavením zvuku bez dodatočných korekcií!!! • Hi-Res rozlíšenie 32bit/96kHz vďaka BT v5.4 • Žiadne parazitné rušenie, minimálny vlastný šum • Komfort nosenia • Bezproblémová konektivita a bohatá výbava príslušenstva v cene. • V cene efektívny stojan na slúchadlá a vysielateľ • Komfortné ovládanie cez aplikáciu Sennheiser Smart Plus • Vysoký dosah BT až do 50m, k jedným slúchadlám možnosť spárovania viacerých zariadení súčasne • Cez Auracast možnosť pripojenia viacerých kompatibilných slúchadiel • Rozumná cena

Prijal by som transparentnejší zvuk (zdvih) na vysokých frekvenciách • Mušle slúchadiel možno zmenšovať komfort nosenia ľuďom s väčšími ušnicami.

V poslednom čase vidieť veľmi pozitívnu aktivitu značky Sennheiser na poli bezdrôtových technológií v oblasti s hifi slúchadiel, kde pokračuje v úspešnej sérii RS ďalším modelom BT slúchadiel Sennheiser HDR 275, ktoré sú súčasťou setu RS 275 TV v najnovšej BT verzii 5. 4. U tejto značky sme zvyknutí na špičkový hifi zvuk, o čom som sa presvedčil už v predchádzajúcich recenziách, kde masteringové slúchadlá Sennheiser HD 490 Pro vo zvuku patria medzi najúspešnejšie modely značky.

► ČO JE V KRABICI?

- RS 275 TV Set:
- Slúchadlá HDR 275
- Stolný BT vysielateľ BTA1
- Stojan na slúchadlá HZS1
- Prepojovacie káble USB A-C, TV audio optický kábel, TV audio 3,5 mm, jack/jack, USB C-C kábel.
- Rýchly návod, bezpečnostné pokyny, vyhlásenie o zhode
- Návod na použitie

ELVIA PRO SLOVAKIA — WWW.SENNHEISER.SK — CENA — 259 €

IK MULTIMEDIA

ILOUD SUB

Nie je to tak dávno, čo sme pre vás pripravili recenziu na reproduktory Neumann s vlastným kalibračným systémom. Ak ste túto recenziu čítali, bolo vám jasné, že kalibrovanie reproduktorov do miestnosti ma naozaj veľmi baví. O to viac ma potešila správa, že svetlo sveta uzrel malinký subwoofer od značky IK Multimedia (ktorú mnohí poznajú skôr ako softvérovú firmu) a ich nový iLoud Sub, ktorý sa dokáže spárovať s takmer akýmkoľvek reproduktormi a dokáže vykalibrovat nielen samotný subwoofer, ale aj reproduktory k nemu pripojené. Systém je dizajnovaný na malé miestnosti s malými reproduktormi, takže vzhľadom na aktuálne ceny nehnuteľností na meter štvorcový je potenciálny zákazník v podstate každý, kto ešte nevyhral Eurojackpot. Tento malý zázrak bude pre vás atraktívny najmä vtedy, ak máte malé near-field monitory, ktoré nevedia utiahnuť spodné basy a nechcete – alebo nemáte – miesto na to, aby ste si zadovážili veľké monitory, ktoré tieto nízke frekvencie zvládnu.

➔ iLoud Sub je ozaj kompaktný. Jeho rozmery (24,4 × 25 × 28,3 cm) skôr pripomínajú malé boomboxy – prenosné Bluetooth reproduktory. Má výkon 200 W (peak) a 160 W RMS, čo samozrejme nie je veľa, ale na tieto rozmery to úplne stačí. Na prvý pohľad by sa mohlo zdať, že tento sub je osadený troma reproduktormi, ale nie je to tak. Z prednej strany kraľuje 6,5-palcový vysokovýkonný hliníkový reproduktor (cca 16,5 cm), no po stranách sú už len 6,5-palcové pasívne radiátory, čiže niečo ako „druhé membrány“ bez vlastného zosilňovača. Zatiaľ čo do aktívneho woofera ide signál z koncového stupňa a ten pohybuje membránou, aby produkoval zvuk, tieto pasívne radiátory neobsahujú vlastný zosilňovač – nemajú magnet ani cievku ako klasický reproduktor. Namiesto toho reagujú na vzduchový tlak vytváraný aktívnym wooferom. Pomáhajú zvýšiť účinnosť a hĺbku nízkych frekvencií bez toho, aby sub potreboval väčší kabi-

net alebo silnejší zosilňovač. Tento dizajn pomáha získať hlbší a silnejší bas pri malej veľkosti skrine. Aký je rozdiel medzi týmto dizajnom a bass-reflexom (teda dierou), môžete sa pýtať. iLoud Sub dizajn spôsobuje, že bas je pevný, kontrolovaný, dalo by sa povedať „štúdiový“. Má tendenciu menej „hučať“ a je čistejší, takže lepšie rozlíšite kopák, basgitaru či sub-synth. Má skrátka rýchlejšiu a „lepšiu“ tranzientnú odozvu. Je to ideálne do malých miestností – bas má menšie skreslenie a nedochádza k takzvanému vyfukovaniu vzduchu cez port. Na druhej strane dizajn s dierou (teda bass-reflex), kde basu „pomáha“ otvor v skrini, cez ktorý prúdi vzduch, je hlasnejší a mäkší a často pocitovo „väčší“, ale na druhej strane môže hučať („one-note bass“) a pri vyššej hlasitosti je počut fúkanie z portu, čo sa horšie kontroluje v miestnostiach.

➔ Výrobca síce udáva, že bas hrá až do 25 Hz, ale to je samozrejme na takéto malé objem skôr len marketingové číslo. Áno, sub je stále mohutný, ale odhadujem, že „flat“ je tak maximálne do 45 Hz a pri 25 Hz sme niekde okolo -15 dB. Ale úprimne povedané, toto vôbec nevádi, keďže v malej miestnosti ani 25 Hz sub nechcete, pretože to vytvára len problémy. Toľko k technickým parametrom a teraz už k samotnej skúsenosti s reproduktorom.

➔ Vzhľadom k tomu, že ide o subwoofer, prekvapí pomerne malá a ľahká krabica, ktorá je celá čierna a z prednej strany má LED diódu s logom IK, ktorej podsvietenie si viete zvoliť podľa vlastnej chuti. Na zadnej strane nájdete balansované/nebalansované vstupy

a výstupy (analogové), vstup pre sieťový kábel, tlačidlá na zapnutie a párovanie Bluetooth (pozor – toto slúži na spárovanie napr. mobilu, z ktorého môžete streamovať hudbu priamo do subwoofera).

Ďalej na zadnej strane nájdete USB vstup na ovládanie cez softvér a gombík na voľbu crossover frekvencie (50 Hz, 80 Hz alebo ARC X) a hlasitostný gombík.

Po rozbalení som zistil, že manuál v podstate neexistuje, a tak som si povedal, že to skúsím len intuitívne zapojiť do počítača. Najprv som si myslel, že stačí zapojiť subwoofer cez USB kábel do počítača a že všetko bude fungovať „digitálne“ bez nastavovania. Mój Mac okamžite subwoofer rozoznal a dal mi možnosť ho použiť ako „zvukovku“. Zvuk mi síce začal ísť (samozrejme som do subu zapojil cez XLR káble moje malé nearfieldy Genelec 8030), ale čoskoro som zistil, že gombík na zvuk dokáže regulovať hlasitosť len subu, a nie reproduktorov. Čiže keď som chcel celý systém stíšiť, mohol som iba stíšiť aplikáciu, ktorá mi prehrávala hudbu – v mojom prípade Spotify a Apple Music. Celková hlasitosť systému (v zvukových nastaveniach Macu) nefungovala. Čo je pre IK Multimedia, rátam, len vec vyladenia softvéru v ďalšom firmware-i. Keď to dokáže v podstate fungovať ako zvuková karta, malo by sa to dať aj ovládať ako zvuková karta cez globálne nastavenia operačného systému. Chvalabohu mám doma aj externú zvukovú kartu. Nedajte sa zmiasť – ak chcete využiť iLoud Sub naplno, budete ju potrebovať. Ale rátam, že ak máte nejaké monitory, tak ich máte aj tak zapojené do externej zvukovej karty. Takže som zapol zvukovku, jej

výstupy som poslal do subu a výstupy zo subu následne do mojich reproduktorov. Hneď po zapojení subu vás ohúria basové frekvencie, ktoré v mojich malých reproduktoroch v podstate vôbec nie sú. Je to dobrý pocit, keď vám začnú hrať aj spodné basy. Na druhej strane vám to ale okamžite začne spôsobovať a amplifikovať problémy vo vašej miestnosti a až tu si uvedomíte v akom zlom prostredí hudbu častokrát počúvate, nebudaj tam pracujete na mixe, či nahrávkach. Pre upresnenie by som ešte mohol dodať, že som systém skúšal v typickej domácej „pracovni“. Čiže minimálna zvuková izolácia, predtým mnou veľký monitor, vedľa reproduktory a pod stolom subwoofer – asi klasický scenár rôznych domácich „štúdií“ a kreatívnych priestorov. Chcel som otestovať sub v jeho surovej podobe, ako si bude rozumieť s reproduktormi. Je fajn, že je na zadnej strane je gombík na hlasitosť a crossover – tým sa dá celkovému zážitku dosť pomôcť. Vzhľadom na umiestnenie subu a miestnosť sa vám ale z veľkej časti stane, že sub bude až príliš hlasný voči reproduktorom a takisto bude od nich znieť dosť „oddelene“. Aj keď sú to nízke frekvencie, je počuť, že idú z úplne iného miesta ako reproduktory, ktoré sú o meter vyššie. Naschvál som to testoval v tomto zložení, lebo toto je asi najpravdepodobnejší scenár využitia. Moc nepomáhalo ani keď som sub hýbal popod stolom aby bol čo najefektívnejšie uložený.

➔ Po chvíli som si povedal, že je na čase pozrieť sa na to, čo tento sub robí zaujímavým, a to je práve jeho kalibračný softvér, ktorý sa volá ARC X. Sám používam kalibračný softvér ARC Studio od

rovnakej firmy, takže ma zaujímal, čím bude ARC X iný. Vidieť som, že je tam možnosť aj fázových posunov – na čo som bol najviac zvedavý, keďže v ARC Studio táto funkcia chýba. Ak s daným softvérom nemáte skúsenosti, môžem vás ubezpečiť, že to zvládne aj technický analphabet. Po registrácii produktu a inštalácii IK Multimedia Product Managera si nainštalujete ARC X softvér a ten vám sám zistí, čo je do vášho počítača zapojené, a okamžite vám ponúkne možnosti kalibrácie. Tá je ozaj jednoduchá. V krabici nájdete priložený merací mikrofón, ktorý si zapojíte do externej zvukovky, položíte ho presne podľa inštrukcií a obrázkov na stojan do úrovne uší

a môžete začať kalibrovat. Systém sám skontroluje, či je všetko dobre zapojené a dostatočne hlasné. Máte na výber zo základnej kalibrácie (trojbodovej) alebo sedembodovej. Podľa toho, či chcete mať reproduktory vykalibrované len na vašu polohu, alebo aby hrali vyvážené aj v iných častiach miestnosti (napr. vzadu v izbe na pohovke pre klienta), si zvolíte kalibračné nastavenia a systém vám presne určí, kde dať mikrofón pre správne nasnímanie. Po spustení sa z reproduktorov začnú ozývať zvuky, ktoré v podstate skenujú celé počuteľné frekvenčné spektrum, a na základe toho sa vám vytvorí frekvenčná krivka vašej miestnosti. Celý proces trvá okolo 10 minút a je veľmi intuitívny. Hneď ako je hotovo, vám softvér ponúkne váš profil, ktorý si môžete pomenovať (môžete ich mať niekoľko pre prípad, že systém prenášate), a môžete začať počúvať. Po kalibrácii a zapnutí hudby vám padne čelusť. Je to ozaj ako deň a noc. Skalibrované reproduktory síce nezačnú zrazu

hrať ako systém za sto tisíc, ale rozhodne budete počuť obrovský rozdiel. Všetko bude zrozumiteľnejšie, lokalizácia bude presnejšia, prestane vám sub dunieť a bude znieť viac tak, ako keby bol súčasťou reproduktorov. Výborné je aj to, že si môžete následne frekvenčnú krivku ešte upravovať rôznymi spôsobmi. Viete si meniť frekvencie a typy Q, prípadne shelves, a doladiť si miestnosť podľa vlastného gusta. Čiže keď chcete viac basov alebo viac výšok – nie je problém. Takisto máte možnosť použiť viac alebo menej presnú korekciu a napokon viete aj simulovať iný typ reproduktorov alebo zariadení, ako napríklad mobilný telefón či televízor. Toto je ale úprimne úplne zbytočná funkcia, ktorú isto nebudete používať. Výborná vec je aj možnosť zmeniť crossover frekvenciu. Softvér mi vyhodnotil, že najlepšie by bolo mať crossover niekde v okolí 90 Hz, ale mne znelo lepšie ho posunúť na úroveň cca 120 Hz – aj toto je veľmi dôležitá funkcia, za čo má u mňa tento softvér plusové

body. Každopádne pri testovaní som mal jeden problém, a to síce zmeniť typ fázovej korekcie. Máte možnosť každý reproduktor oneskoriť, ako chcete (v milisekundách), čo je obrovská devíza, ale všeobecné nastavenie vám umožní zvoliť len nastavenie „natural“, čo je škoda, lebo v ARC Studio viete použiť aj iné nastavenia, ako napríklad „linear“, s ktorým sa dajú dosiahnuť ešte lepšie výsledky. Možno sa tak bude dať spraviť v budúcom firmware. Každopádne frekvenčná korekcia vie byť aj „sharp“, aj „default“, aj „broad“ – a čudovali by ste sa, je v tom rozdiel. EQ korekčných bodov máte k dispozícii síce len šesť a na to, aby vám úplne vyrovnali miestnosť, to nestačí, no aj tak sú tie rozdiely markantné a na základné doladenie to postačuje. Bolo by však dobré, keby bolo bodov k dispozícii viac a kalibrácia by sa dala ešte viac modifikovať.

➔ Ak máte doma malé reproduktory a hľadáte spôsob, ako z nich dostať viac basov, tak iLoud Sub je veľmi dobré riešenie. Nie len preto, lebo je to šikovný malý subwoofer, ktorý dokáže celkom verne reprodukovat nízke frekvencie aj svojich väčších bratov, ale najmä kvôli kalibračnému softvéru, ktorý vaše reproduktory posunie na vyššiu úroveň. Tento softvér tvorí súčasť hardvéru, takže nemusíte riešiť zapínanie či vypínanie pluginu na master buse v DAW, ako pri iných softvérových korekciách. Bohužiaľ si osobne stále myslím, že subwoofer nikdy nenahradí reproduktor, ktorý dokáže reprodukovat také nízke frekvencie sám o sebe, aj keď je dobre nastavený. Ale pre menšie systémy je toto ozaj záchraná. A čo je naozaj jedinečné, je práve tá kalibrácia aj reproduktorov, ktoré by ste za iných okolností nemali ako inak vyladiť, len cez nejaký externý prístroj ako IK Arc Studio, alebo profesionálnejší Trinnov. Za mňa je toto výborný nápad a IK Multimedia trafila klinec po hlavičke. V danej cenovej kategórii nič lepšie nezoženiete.

Boris Sodoma ml.

ARTURIA MINIFUSE 2 OTG

V malom, ale dobre premyslenom tele prináša Arturia MiniFuse 2 OTG rozhranie, ktoré dokáže byť základom jednoduchého domáceho nahrávacieho štúdia, livestreamingu či podcastingu. Zameraná je na tvorcov, ktorí nepracujú iba v domácom štúdiu, ale aj s telefónmi a tabletmi na akomkoľvek mieste. Toto rozhranie posúva Arturiu do segmentu označovaného ako „native mobile audio“.

► TECHNICKÉ ŠPECIFIKÁCIE A KONEKTIVITA

MiniFuse 2 OTG ponúka 2 kombinované vstupy (XLR/TRS) pre mikrofón, linkový alebo nástrojový signál s 48 V phantomovým napájaním pre kondenzátory, a 2 vyvážené 1/4 TRS výstupy pre monitory a samostatný slúchadlový výstup s nezávislým ovládaním. Pripojenie zabezpečuje dva USB-C porty (hlavný + OTG) na súčasné pripojenie počítača aj mobilného zariadenia, plus USB-A hub port pre MIDI kontroléry či USB zariadenia.

Hardvérové preampy ponúkajú zisk do 56 dB a vstupné impedancie 2,5 kΩ (mic), 16 kΩ (link) a 1 MΩ (Hi-Z) pre gitaru alebo basgitaru.

► ŠUM, DYNAMICKÝ ROZSAH A KVALITA ZVUKU

Arturia udáva typický dynamický rozsah 110 dB pre vstupy, čo je v tejto triede výborný parameter a vďaka tomu poskytuje čistý, široký signál bez výrazného rušivého pozadia. Preampy majú EIN (ekvivalentný vstupný šum) okolo -129 dB – to je veľmi nízky vlastný šum a dobrá správa pri nahrávaní tichých pasáží a pri použití citlivých mikrofónov. Výstupy pre monitory majú dynamický rozsah ~107,5 dB, slúchadlový okolo 104 dB. Frekvenčný rozsah sa drží ±0,05 dB v pásme 20 Hz–20 kHz.

Skúšal som nahrávať hlas s mikrofónom Shure SM7B, ktorý je náročný na výkon predzosilňovača a výsledok bol veľmi slušný, šum bol nízky a dá sa pl-

nohodnotne využiť aj s týmto možno najpoužívanejším štúdiovým či podcastovým mikrofónom.

Jediným mínusom zvukovky je asi nemožnosť zapnutia phantomového napájania len pre jeden vstup. Zapnúť alebo vypnúť sa dajú iba oba naraz. S bežnými mikrofónmi to však bude reálne limitovať iba málokedy.

Pri OTG režime (mobilné zariadenia) je dynamický rozsah cez USB zhruba >90 dB (OTG počítač) a >86 dB (počítač OTG) – to je použiteľná hodnota pre mobilné telefóny a tablety.

► SOFTVÉROVÝ BALÍK A WORKFLOW Jedným z lákadiel je bohatý softvérový balík, ktorý je už v cene zariadenia: Analog Lab Intro so stovkami presetov, výber efektov (reverb, delay, chorus a preamp emulácie), Ableton Live Lite, Cubase LE, iZotope Voice Enhancement Assistant a ďalšie doplnky vrátane 3-mesačných predplatných služieb ako Auto-Tune Unlimited či Splice Creator Plan.

Ovládanie a monitorovanie je dostupné aj cez MiniFuse Control Center – grafický panel na nastavenie routingu, gainov či mixu medzi vstupmi a USB zdrojmi.

► POUŽITIE S MOBILMI A TABLETMI (OTG)

Zvukovú kartu je možné bez inštalácie nejakého špeciálneho driveru použiť v aplikáciách ako diktafón, kamera, Cubasis či Garageband. OTG verzia umožňuje priame pripojenie mobilných

zariadení bez počítača – či už pri nahrávaní vokálov, resp. pri livestreamingu na platformy ako TikTok alebo Instagram. Režim OTG je plug-and-play, bez potreby externého napájania.

Zvukovku som skúšal prepojiť s iPhoneom 16 Pro a bez problémov ju mobil hneď rozpoznal a v Garagebande aj v diktafóne ju rovno začal používať.

► POROVNANIE S KLASICKOU MINIFUSE 2

Na úrovni zvukovej kvality, preampov, šumu a dynamiky sú technicky MiniFuse 2 a OTG verzia prakticky identické (rovnaké hodnoty 110 dB a -129 dB EIN). To znamená, že výkon predzosilňovačov sa nezmenil – rozdiel je predovšetkým v pripojiteľnosti, OTG verzia pridáva druhý USB-C port pre mobilné zariadenia.

Kým klasická MiniFuse 2 je skvelá pre stolné použitie s PC/Mac, MiniFuse 2 OTG je lepšia pre mobilných tvorcov a streamerov, ktorí chcú minimalizovať káble a notebooky, ale stále dosiahnuť kvalitný zvuk, pričom nevyklučuje pôvodný účel.

► ZHRNUTIE

MiniFuse 2 OTG je dobrým kompromisom medzi cenou, prenosnosťou a kvalitou zvuku. Je ideálna nielen pre hudobníkov, ale aj pre tvorcov podcastov a live streamov. Výkonné preampy, nízky šum a solídny softvér v kombinácii s flexibilným OTG z nej robia veľmi dobrú voľbu vo svojej cenovej kategórii.

Jakub Tvrđík

VYBERTE SI Z CD/LP PRÍLOH NOVÉHO POPULÁRU — OBJEDNÁVKY — NOVY@POPULAR.SK

<p>FERO GRIGLÁK Backstage CD 12€ LP 26€</p> 	<p>FERO GRIGLÁK A FERMATA Kniha 16€</p> 	<p>PALO CHODELKA & LIQUID BOOGIE ROLL New Breath · USB+digipack 18€</p> 	<p>THE BLACK CROWES Amorica (remaster + 3 B-sides) 2LP 30€</p> 	<p>SATÉNOVÉ RUKY Tiesňava LP 30 €</p> 	<p>SZIDI TOBIAS Okná dokorán CD 14€</p>
<p>PARA Menšina LP 30€</p> 	<p>ERNEST OLÁH Resonance CD 13€</p> 	<p>TEREZ FREČEROVÁ Mala by som niečo robiť CD 10€</p> 	<p>STYX Circling From Above LP 31€</p> 	<p>ROBERT PLANT Saving Grace LP 24€</p> 	<p>VLADIMÍR MIŠÍK Vteiny, mesiace, roky CD 13€ 2LP 23€</p>

ALBUM NA STIAHNUTIE — ŽAMBOŠI — SKRYŠ

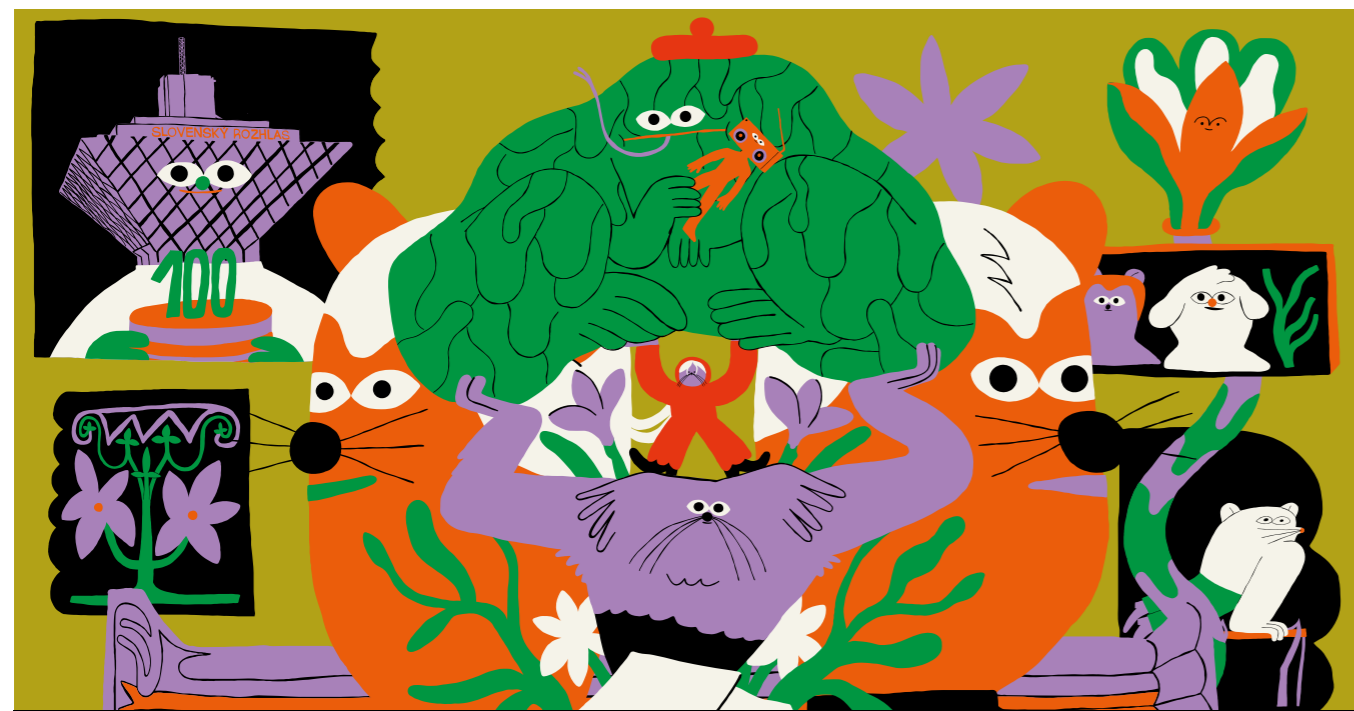

„Šesté řadové album třinácti držitelů ceny Anděl. Třináct písní vypráví z příběhů skutečných lidí, těch, kteří vzdorují bezmoci i beznaději a také těch, kteří stále věří, že svět lze posunout o vlásek k lepšímu. Nahrávka je barevná, emotivní a živelná a svou energií překračuje břehy folku.“

Skomprimovaný súbor o veľkosti 100,1 MP obsahuje MP3, booklet a cover. Nahrávka je k dispozícii zdarma majiteľom časopisu na stiahnutie prostredníctvom QR kódu alebo URL adresy do 30. apríla 2026.

www.bit.ly/zambosi-skrys

Radio Head Awards 2025
Odovzdávanie hudobných cien Rádía_FM
27. marec 2026 ZÁZNAM 29. MARCA NA DVOJKE
 ŽIVÝ PRENOS NA RADIOHLAVY.SK : RÁDIO_FM :2

konvergenzie

medzinárodný festival komornej hudby 2026

passio

veľkonočná meditácia

iva bittová / jozef lupták
daniel pastircák

godár / tavener / bach

28 / 3 / 2026

kostol cirkvi bratskej
cukrová 4

22 / 3 / 2026

velké koncertné štúdio
slovenského rozhlasu

hlavní partneri: ZSE, NADÁCIA S Slovenskej sporiteľne

mediální partneri: RADIO_FM, RADIO DEVIN, .tasr., in.ba, Hudobný zdroj

partneri: BRATISLAVA, sozo, KINO LUMIERE, AUTOPOLIS

www.konvergenzie.sk

IK MULTIMEDIA. MUSICIANS FIRST.

VAŠE DOKONALE VYLADENÉ ŠTÚDIO

Zisti, ktorý
iLoud je pre teba
na shop.disk.cz

iLoud Micro Monitor Pro

iLoud Sub

iLoud MTM MKII

AKTÍVNE MONITORY A SUBWOOFER
NAVRHNUTÉ PRE PRESNÝ A VERNÝ POSLUCH

